

DZIEŃ BYDGOSKI

BEZPARTYJNE PISMO CODZIENNE

Dzisiejszy numer liczy **16 str.**

Redaktor przyjmuje
odpiewnie od godz. 10-12 w pol.

Redaktor naczelny i Wydawca: Dr. Adam Brzeg

Konto czekowe P. K. O. Nr. 167.915

Cena numeru
w Bydgoszczy
na prowincji **gr 20**

Rekopisów Redakcja nie zwraca

Redakcja i Administracja: Mostowa 6, Tel. 22-18

Tel. Redakcji i Administracji 22-18

Oddziały: Gdańsk, Stadtgraben 6, telefon 214-24 — Gdynia ul. 10 lutego tel. 15-44 — Grudziądz, Staro-Rynkowa 5, tel. 442.

Rok II.

Bydgoszcz, niedziela 14 czerwca 1931

Nr. 134

Niemiec-defraudant w gminie niemieckiej Torunia

Inkasował do własnej kieszeni kolektę kościelną i pieniądze z loterii dobroczynnej

Mniejszość niemiecka zamieszkująca miasto Toruń niema szczęścia do swych „działaczy“ społecznych. Wielką sensację wywołały wśród Niemców toruńskich dochodzenia przeprowadzone ostatnio przez policję państwową przeciwko jednemu ze znanych działaczy niemieckich w Toruniu, niejakiemu p. F. posiadzonemu przez swoich współziomków

• systematyczne przywłaszczanie sobie pieniędzy

z kolektki dokonywanej w jednym z tu- tejszych kościołów ewangelickich.

P. F. który jako człowiek wielce po- bożny doszedł do wysokiego dostojen- stwa członka Rady Kościelnej, skorzy- stał z zaufania jakim go darzyła gmina współwyznawców i pieniądze zbierane w kolekcje kościelnej inkasował do własnej kieszeni na szkodę kościoła.

Sledztwo prowadzone przez organa policji naprowadziło jednak na dalszy ślad niezbyt czystych operacji finanso- wych p. F. Pewne poszlaki każą tegoż „działacza społecznego“ podejrzewać o

sprzeniewierzenie pieniędzy z losów loterii fantowej

urządzonej niedawno przez jedno z nie- mieckich stowarzyszeń dobroczynnych na rzecz biednych obywateli niemieckich gminy toruńskiej.

Powyższe fakty, które wywołały w

gminie niemieckiej Torunia dużą kon- sternację wskazują na to, że w kołach niemieckich pomorskiej źle się dzieje, a zbyt lekkomyślnie sprawy społeczne od- daje się w ręce ludzi o niezbyt czystych rękach.

Święto sportu i gotowości obronnej młodzieży w Spale

Spała, 13. 6. (PAT.). W dniu wczorajszym w letniej rezydencji p. Prezydenta Rzplitej w Spale rozpoczęło się 3-dniowe ogólnopolskie święto P. W. W. F. i sportu.

Do obozów rozbitych w Spale i okolicy zje- chało ogółem z całej Polski około 12.000 zawo- dników i zawodniczek z pośród luźców mło- dzieży szkolnej organizacji P. W.

Wczoraj rozpoczęły się ćwiczenia oddziałów

i stowarzyszeń P. W.

O godz. 9.30 przybył na teren ćwiczeń p. Prezydent Rzplitej w towarzystwie dowódcy O. K. IV. oraz swej świty, gdzie był obecny do końca ćwiczeń i interesował się żywo ich przebiegiem. O godz. 12-tej p. Prezydent Rze- czypospolitej zegnany entuzjastycznymi okrzy- kami zebranej młodzieży odjechał do pałacu.

Paryż i Verdun bohaterskim pułkom piechoty polskiej

(o) Warszawa, 13. 6. (Tel. wł.). Wczo- raj przybył do Warszawy 2 wiceprezy- denci miasta Paryża Contenot i Raymond Laurent w towarzystwie sekretarza Bessa- na, którzy dziś udają się do Równego na doroczną uroczystość pułkową 44 i 45 puł- ku strzelców kresowych. Wiceprezydenci Paryża przywieźli z sobą 2 sztandary, je- den Paryża, drugi Verdunu, które w imie- nu tych miast wręcza pułkom. Pułki te w

czasie wojny światowej wchodziły w skład 1 dywizji strzelców polskich, walcząc w sze regach armji francuskiej.

Święta pułkowe tych pułków w roku bież. będą nosiły charakter uroczysty i bę- dą nawiązanem do momentu historycznego w dn. 22 czerwca 1918 r., kiedy na polach Brienne — le Chateau ówczesny prezydent Republiki Francuskiej wręczył im pierwsze sztandary pułkowe.

Gen. Górecki honorowym obywatelem miasta Saint-Etienne

Saint Etienne, 13. 6. (Pat). General Roman Górecki — prezes Federacji Pol- skich Związków Obr. Ojcz. przybył onegdaj w południe z Lionu do Saint Etienne. Po powitaniu odbyło się przyjęcie na cześć generała Góreckiego, urządzone przez kol- onję polską. O godz. 5 popoł. udano się pochodem na cmentarz, gdzie generał Gó- recki złożył wieniec pod pomnikiem pole- głych Francuzów oraz na grobie pochowa- nego tam zasłużonego w dziejach miasta Saint Etienne powstańca 1863 r. Królikow- skiego.

Po manifestacji na cmentarzu odbyło się przyjęcie generała Góreckiego na ratuszu przez radę miejską. Po przemówieniach burmistrz miasta, były minister Durafour

WRĘCZYŁ GENERALOWI GÓRECKIE- MU WIELKI ZŁOTY MEDAL JAKO SYMBOL HONOROWEGO OBYWATEL- STWA MIASTA SAINT ETIENNE.

Wieczorem odbył się wydany na cześć generała Góreckiego przez miasto bankiet, po którym nastąpił wielki wiec, zorganizo- wany przez miejscowe zrzeszenia byłych kombatantów francuskich. Na wiecu tym generał Górecki wygłosił odczyt o sytuacji gospodarczej Polski, ilustrowany wyświet- leniem kilku filmów.

Po wiecu generał Górecki odjechał sa- mochodem do Lionu, a stamtąd do Paryża, gdzie ma wziąć udział w szeregu narad gospodarczych.

Tajemnica rogiatki warszawskiej Krwawe zajście o północy

(o) Warszawa, 13. 6. (Tel. wł.). Wczo- raj o północy na jednej z rogiatek warszaw- skich rozegrało się krwawe zajście. Sa- mochodem w stronę Okęcia jechał obywa- tel ziemski. Tadeusz Głogowski. W pew- nem miejscu droga była zatarasowana przez samochód prywatny. Głogowski zwrócił

się do policjanta z prośbą, żeby usunął przeszkodę. Wówczas nagle wyskoczył z tego samochodu administrator Zakładów Skody, obywatel czeski Kabat, wyjął z k'e- szeni rewolwer i strzelił do Głogowskiego, raniąc go w szyję, poczem wsiadł do samo- chodu i odjechał do miasta.

Rada Ministrów

Warszawa, 13. 6. (Pat). W piątek, dnia 12 bm. odbyło się pod przewodnictwem p. premiera Aleksandra Prystora posiedzenie Rady Ministrów. Na posiedzeniu tem Ra- da Ministrów uchwaliła projekt nowelizacji ustawy z dn. 22 lipca 1925 r. o uregulowa- nie obrotu cukrem na obszarze Rzplitej i nowy statut organizacji Ministerstwa Poczty i Telegr. oraz powzięła szereg uchwał, u- poważniających wojewodę śląskiego do przedłożenia Sejmowi śląskiemu projektu ustawy o rozciągnięciu na obszar wojewódz- twa śląskiego mocy obowiązującej rozporzą- dzenia p. Prezydenta Rzplitej o prawie przemysłowem, o prawie górnictwem, o iz- bach przemysłowych, o wystawach i tar- gach gospodarczych.

Pozatem pp. ministrowie przedstawili dotychczasowy wynik prac nad usprawnie- niem administracji, przeprowadzonych we wszystkich resortach, a stwarzających pod- stawę dla dalszych koniecznych oszczęd- ności budżetowych.

Kto będzie wiceministrem spraw wojskowych

Decyzja w rękach Marszałka

(o) Warszawa, 13. 6. (Tel. wł.). Sto- łeczna prasa popołudniowa podaje nowe pogłoski o możliwości objęcia stanowiska pierwszego wiceministra spraw wojsko- wych przez gen. Składkowskiego, obecne- go ministra spr. wewn. W razie prze- ścienia do Ministerstwa spraw wojsk. minister- stwo spraw wewnętrznych objąłby wicepre- mjer Pieracki. Lecz wszystko to zależy od decyzji Marszałka Piłsudskiego, który po ukończeniu gry wojennej bawi jeszcze w Wilnie.

Awansów 1-go lipca nie będzie

(o) Warszawa, 13. 6. (Tel. wł.). Dowia- dujemy się, że odbywające się corocznie w dniu 1 lipca przyznawanie wyższych szcze- bli funkcyjnarzjom państwowym i zawo- dowym wojskowym zostanie w roku bie- żącym przesunięte na termin późniejszy.

Odroczenie terminu tego ma charakter tylko czasowy i spowodowane zostało konie- cznością zastosowania w obecnej chwili, jak najdalej idących oszczędności.

Waza sewrska dla mistrza Paderewskiego

Paryż, 13. 6. (Pat). Wczoraj po połud- niu miało się odbyć zorganizowane przez ministra oświaty przyjęcie, na którym pod- sekretarz stanu sztuk pięknych wręczył miał Paderewskiemu w imieniu rządu fran- cuskiego cenną wazę z porcelany sewrskiej. Wobec nagłego wyjazdu Paderewskiego do Szwajcarii, dar ten został złożony na ręce ambasadora Chłapowskiego.

S. p. prof. Biernacki

Poznań, 13. 6. (PAT.). Wczoraj w nocny zmarł nagle na udar serca profesor uniwersy- tetu poznańskiego dr. Stanisław Biernacki.

W smutną rocznicę dziejową 100-lecia sprowadzenia Krzyżaków do Polski

Na dzień dzisiejszy 13 czerwca przypada 100-letnia rocznica sprowadzenia do Polski Zakonu Krzyżackiego. Dziejowa rocznica ta nie może budzić w nas radosnych uczuć. Nieroz- ważny czyn księcia mazowieckiego Konrada przed 7 wiekami zapoczątkował długi szereg nieszczęść, jakie spotkały Polskę w później- szych wiekach. Niemcy natomiast dzień ten święcą dzisiaj z wielką pompą, zwłaszcza w Pruszech Wschodn., gdzie w Króleweu, Mal- borgu, Kwidzynie i t. d. odbywają się huczne roczystości.

Z Królewea donoszą, że władze szkolne w dniu dzisiejszym z powodu rocznicy poleciły zwolnić młodzież szkolną w całym Pruszech Wschodnich.

„Komitety akcji“ pod kluczem
Komunistyczni przywódcy strajku tramwajo- wego — działali na rozkaz Moskwy.

(o) Warszawa, 13. 6. (Tel. wł.). Wczoraj donosiliśmy, że władze bezpieczeństwa doko- nały szeregu aresztowań wśród działaczy ko- munistycznych. Należą oni wszyscy do „komi- tetu akcji“, który wyłonił się poza organizacje- mi zawodowymi tramwajarzy. „Komitet ak- cji“ rekrutuje się nie tylko z robotników, lecz także z elementów inteligentnych. Nazwiska aresztowanych na razie trzymane są w tajem- nicy. Do „komitetu akcji“ należą podobno tak- że liczni studenci.

Nowa szkoła polska na Warmji

Olsztyn, dnia 13. 6. (Pat). W Giławach na Warmji otwarto nową szkołę polską. Jest to 13-ta z rzędu polsko - katolicka szkoła na Warmji. Otwarcie nowej szkoły odbło się radosnym echem wśród społe- czeństwa polskiego w Prusach Wschod- nych.

Spór między Watykanem a faszyzmem

Zaogniony dziś zatarg między Watykanem a rządem faszystowskim który przybrał groźne rozmiary bierze swój początek od chwili podpisania paktów laterańskich i ma zasadnicze podłoże, tj. od chwili, gdy rząd faszystowski w dn. 11 lutego 1929 powołał do życia suwerenne państwo kościelne, nawiązując jednocześnie stosunki dyplomatyczne z Watykanem i kładąc kres stanowi nieporozumień, trwającym od r. 1870-go między państwem włoskim i papieskim.

Mussolini już w r. 1921 przed objęciem władzy wypowiedział się o kwestji watykańskiej z właściwą sobie wyrazistością.

„Stwierdzam, że tradycję łacińską i imperjalną Rzymu reprezentuje dzisiaj katolicyzm. Jeżeli, jak mówił historyk Memmsen przed dwudziestu pięciu czy trzydziestu laty, nie można pozostawać w Rzymie bez idei uniwersalnej, to sądzę i stwierdzam, że jedyną ideą uniwersalną, istniejącą dzisiaj w Rzymie, jest ta, która promieniuje z Watykanu. Gdy słyszę o tworzeniu się kościołów narodowych, jestem wysoce zaniepokojony, ponieważ myślę, że istnieją miliony i miliony ludzi, którzy przestają spoglądać w stronę Italji i Rzymu. Z tego powodu ryzykuję twierdzenie i myślę, że jeśli Watykan wyrzeknie się ostatecznie marzeń o władzy świeckiej, — a sądzę, że jest on już na tej drodze, — Italja powinna dostarczyć mu pomocy materialnej, środków pomocniczych, jakimi rozporządza władza świecka dla szkół, kościołów, szpitali i t. p. Rozwój bowiem katolicyzmu w świecie, zwiększenie czte rystumiljonowej rzeszy ludzi, zwracających z wszystkich stron świata wzrok ku Rzymowi, stanowi również interes i przedmiot dumy dla nas, którzy jesteśmy Włochami“.

Sens tego autorytatywnego wyjaśnienia wskazuje wyraźnie, iż t. zw. kwestja watykańska rozpatrywana jest przez kierownika polityki włoskiej jako instrument realizacji czysto świeckich, ambitnych aspiracji narodowych faszystów. Zadaniem zaś układu, przywracającego państwo kościelne, było wzmocnienie tego instrumentu, pod warunkiem, że nie będzie on dążył do istotnej samodzielności.

Jeśli chodzi o materialną stronę kwestji, istotnie ze strony Watykanu nie istniały tendencje do przekroczenia symbolicznych granic suwerenności państwowej. Grały tu niewątpliwie rolę doświadczenia historyczne i wzgląd na panującego powszechnie ducha demokracji, stawiający suwerena pod kontrolę poddanych, czego nie dopuszcza autorytet papieża. Wielce znamienne powiedzenie jednego z członków Świętego Kolegium: „Zgoda nie pragnęlibyśmy być zmuszeni do zajęcia się np. strajkiem tramwajarzy“, — doskonałe oświeła przyczyny minimalizmu Watykanu w dziedzinie aspiracji terytorjalnych dla państwa kościelnego. Po podpisaniu traktatu, restryktującego państwo Watykańskie, Papież dał publicznie wyraz zadowolenia ze szczupłości jego materialnej podstawy.

„Sądzimy — powiedział Pius XI dn. 11 lutego 1929, — że w zasadzie zapatrujemy się na tę sprawę ze stanowiska św. Franciszka: tyle tylko ciała, ile wystarczy dla utrzymania związku z duszą“. Tu zatem, w dziedzinie materialnej strony zagadnienia, porozumienie nie było trudne. Natomiast jego strona duchowa, zawierająca najistotniejsze interesy Kościoła, jest terenem nieustannych tarć i konfliktów.

Dla faszystowskich Włoch ważny był czyn polityczny — utworzenie państwa Watykańskiego. Dla Watykanu znacznie poważniejsze znaczenie posiadała konkordat z Włochami, uzyskanie wpływu na wychowanie, na życie duchowe narodu. Jeszcze w roku 1928 papież z całym naciskiem występował przeciw ujawnionej wyraźnie przez państwo faszystowskie „tendencji zmonopolizowania wychowania młodzieży, nietylko pod względem fizycznym, ale i moralnym i duchowym“, — i postawił twardo warunek jednoczesnego podpisania traktatu, ustanawiającego państwo Watykańskie z konkordatem, by niema! niezwo-

cznie po osiągnięciu tego celu, w odpowiedzi na mowę II Duce, osłabiające to „junctim“, oświadczyć: — „Traktat i Konkordat według swej litery i ducha, jak również w myśl wyraźnych, ustnych i pisemnych wyjaśnień, stanowią konieczne uzupełnienie wzajemne i oba są nie rozdzielnie i nierozdzielnie związane. Oby się nie zdarzyło, że ponieważ razem będą stać, również razem musiałyby paść nawet gdyby w konsekwencji tego miała paść Citta del Vaticano ze swoim państwem“.

Z ust Głowy Kościoła nie mogły paść bardziej stanowcze i mocne słowa dla wyrażenia wagi, jaką przywiązuje Watykan do wpływu na życie narodu włoskiego, a zwłaszcza na wychowanie młodzieży, dostarczonego Kościołowi przez konkordat.

Z drugiej jednak strony z niemięszą stanowczością podkreśla się dążenie do ograniczenia tego wpływu. W głosnej mowie z dnia 13 maja 1929 Mussolini wyraźnie rozdziela kwestje: 1) suwerenności państwa Watykańskiego i 2) stosunku kościoła do państwa. W pierwszym razie suwerenność uznaje, w drugim stanowczo odmawia jej Kościołowi. W szczególności, gdy chodzi o wychowanie, — ustrój faszystowski nie zrzeka się bynajmniej monopolu. W złożonym parlamentowi uzasadnieniu paktów laterańskich powiedziano wyraźnie: — „O ile chodzi o wykształcenie publiczne, nie przyznano żadnej ingerencji władzom duchowym odnośnie nauczania w szkołach państwowych... Zadnego prawa nadzoru władz duchowych, nawet w zakresie ograniczonym

Rząd polski zaprotestował w Berlinie

przeciw antypolskim demonstracjom Stahlhelmu

Nota, którą wręczył poseł Alfred Wysocki w niemieckim urzędzie spraw zagranicznych zawiera protest przeciw demonstracjom Stahlhelmu we Wrocławiu, skierowanym przeciw Polsce. W nocy tej rząd Polski wskazuje, że decyzja Rady Ligi Narodów powzięta w styczniu r. b. wyraźnie nakazała zarówno Polsce jak i Niemcom unikanie wszelkich wystąpień, któreby mogły stać się przyczyną zadrażnień w stosunkach polsko-niemieckich.

Tymczasem — jak stwierdza nota — Stahlhelm we Wrocławiu urządził manifestację o charakterze wybitnie antypolskim. Wszystkie dane wskazują na to, że Stahlhelm cieszy się poparciem niemieckich czynników oficjalnych.

W zakończeniu noty rząd polski zwraca uwagę rządowi niemieckiemu na możliwość niebezpiecznych następstw, jakie tego rodzaju działalność pociągnąć może dla dalszego rozwoju stosunków polsko-niemieckich.

Ku naprawie ustawodawstwa gospodarczego

Przedwstępne prace i zarządzenia

Czynnikami miarodajne zmierzają do zreformowania obecnego ustawodawstwa gospodarczego. Równolegle do wszczętej w porozumieniu z Rządem akcji w kierunku opracowania projektu reformy ustawodawstwa podatkowego przez sekcję podatkową B. B. W. R. w tonie Rządu omawiana jest konieczność wszczęcia prac nad reformą całego naszego ustawodawstwa gospodarczego, a więc podatkowego, socjalnego i t. d.

Ostatnio premier Prystor przesłał do poszczególnych ministerstw okólnik, w którym wzywa do rozpoczęcia prac nad rewizją poszczególnych działów ustawodawstwa gospodarczego. Okólnik zaznacza, iż mimo obecnego kryzysu gospodarczego i powstających stąd

trudności natychmiastowej realizacji rewizji ustawodawstwa gospodarczego w całej rozciągłości (np. reforma podatkowa) — należy jednak wszcząć prace nad zasadami tej rewizji, aby można było ją przeprowadzać stopniowo, w miarę poprawy ogólnej sytuacji gospodarczej.

Okólnik porusza m. in. również niezmiernie ważną dla całego życia gospodarczego sprawę obciążeń socjalnych, których reforma jest, jak wiadomo, Naczelnym postulatem najszerszych sfer przemysłowych i handlowych.

Prace w kierunku reformy ustawodawstwa gospodarczego mają podjąć wszystkie zainteresowane resorty.

Manifestacja w Paryżu na rzecz Polski

Orla białego zamiary są czyste

Komitet bałtycki w Paryżu w salach klubu międzysojusznicznego wydał śniadanie na cześć Polski. Przybyło przeszło sto osób ze świata dypl., pol., nauk i wojsk, m. in. ambasador Jules Cambon, posłowie: duński — Bernhoff, szwedzki — D'Erensward, estoński — Pusta, lotewski — Schumans, fiński — Holma, norweski — Colbau, ambasador Noulens, prezes stowarzyszenia France-Pologne, senatorowie Marand i Honnorat, Lemery i Menier oraz hr. Cornudet, deputowani Soulier, Lorin, Pinguet du Ponet, generałowie: Le Rond, Nollet, Niesseel, Azan, generał Roman Górecki, członkowie instytutu francuskiego i szereg innych wybitnych osobistości.

Pierwszy przemówił ambasador Cambon, który w czasie konferencji warszawskiej przewodniczył komisjom do spraw Polski. Głęboko

ko wzruszony wyraził radość, jaką odczuwa, mając przy swym boku ambasadora odrodzonej Polski, do której odbudowania mógł się przyczynić. Były narody, które, aczkolwiek wykreślone z mapy Europy — oświadczył mowa — nie przestawały żyć i po wojnie odzyskały swą niepodległość. Jeśli mogą dać im radę, a wiek mój, sędziwy pozwala mi na to, to życzę im, aby pozostawały ze sobą w ścisłej łączności. Wilki, które je niegdyś rozszarpały, żyją ciągle. Jeśli narody się nie będą mieć na baczności i wzajemnie wspierać, łącząc się dla obrony swej niepodległości, to mogą paść ofiarą żarłoczności swych sąsiadów.

Z kolei przemawiał członek instytutu francuskiego Gautier, który wykazał naturalną konieczność posiadania przez Polskę dostępu do morza. Podkreślił on słuszność polityki, jaką

nie przyjęto, o ile chodzi o naukę religijnej. Mussolini posuwa się jeszcze dalej i oświadcza wręcz:

— „Inny ustrój, ustrój demoliberalny, może za pozytywne uważać zrzeczenie się wychowania młodych generacji.

My nigdy. Pod tym względem nie znamy ustępstw. Naszym musi być wykształcenie. Dzieci winny być wychowane w naszej wierze religijnej, lecz musimy uzupełnić to wychowanie, musimy dodać tej młodzieży poczucia męskości, siły, zaborczości...“

Papież natychmiast podejmie wyzwanie i stając na gruncie ideologii katolickiej, wypowie słowa głębokiej przestrogi: — „Nie powiemy, że celem spełnienia zadania wychowawczego jest koniecznym, wskazanym odpowiedniemi, by państwo wychowywało zaborców, wychowywało dla zaborców. Cokolwiek będzie się czyniło w jednym państwie, z konieczności nastąpi i w innych. A cóż się stanie, jeżeli wszystkie państwa będą wychowywać z myślą o zaborach? Czyż tym sposobem przyczyni się do ogólnego uspokojenia?“

Lecz Mussolini nie ustępuje z raz zajętego stanowiska i tego samego dnia odpowiada papieżowi pochwałą wychowania wojennego, wywołując ostrzeżenie, wyrażone w liście Piusa XI do kardynała Gaspariego z dnia 30 maja, formułującym, iż państwo faszystowskie tylko wówczas uznane będzie za katolickie, jeśli „w swoich idealach i doktrynach, jak również w praktycznym postępowaniu nie będzie się niczego dopuszczało, co by nie było do pogodzenia z nauką i praktyką katolicką“.

Oto, jak ostro się toczy, jak głęboko sięga, spór, ba! nawet walka, o rząd dusz Kościoła w nim swego udziału, a nawet prymatu, — ustrój faszystowski uważa go za swój wyłączny monopol.

Represje, zastosowane przez rząd włoski i zatwierdzone przez dyrektorjat partji faszystowskiej względem Akcji Katolickiej, są tylko fragmentem tej zasadniczej walki. Takie lub inne zakończenie rozgorzałego na tem tle konfliktu nie zlikwiduje dystansu zasadniczych przeciwieństw — walka niewątpliwie po toczy się dalej, zmieniając tylko formy.

Nowy premier Belgji.

Minister Renkin, który utworzył nowy gabinet belgijski.

Nieprawdziwe pogłoski

Od kilku dni w prasie ukazują się notatki o mającej rzekomo nastąpić w najbliższych dniach zmianie na stanowisku prezesa Banku Gospodarstwa Krajowego. Na miejsce prezesa dr. Romana Góreckiego ma być powołany, wedle tej pogłoski, b. minister skarbu Ignacy Matuszewski.

Ze strony miarodajnej donoszą, że pogłoska ta jest nieprawdziwa, tak samo, jak nieprawdziwą była pogłoska, która krążyła w ubiegłym tygodniu o mającym nastąpić ustąpieniu p. prezesa Góreckiego z Banku Gospodarstwa Krajowego.

Odpowiedź Francji

Il Giornale d'Italia w koresp. z Paryża donosi, że Francja w odpowiedzi na spuszczenie na wodę krążownika „Deutschland” zamierza powrócić do budowy wielkich pancerników, choć po wojnie budowała tylko małe; małe bowiem nie mogłyby się przeciwstawić krążownikowi niemieckiemu. Dziennik jest zdania, że — ze względu na małą pojemność portów francuskich oraz ze względu na najbliższą konferencję rozbrojeniową — Francja ograniczy się jednak do budowy okrętów średnich, nie przekraczających 23 tys. tonm pojemności.

Projekt nowej linii kolejowej

P. minister komunikacji inż. Kühn wyjechał w podróż inspekcyjną na linię Warszawa — Nasielsk — Sierpc i kolejka wąskotorowa Sierpc — Ryp'n. W czasie tej podróży p. minister zapozna się ze stanem trasy i robót na odcinku rozpoczętej w 1919 r. budowy kolei Sierpc — Płock. Budowa tej linii została zamierzana w 1920 r.

Odcinek Sierpc — Płock jest częścią wielkiej projektowanej linii, która ma prowadzić z Kutna przez Płock — Sierpc — Brodnica do granicy p.n. zachodniej.

Okręt „Pulaski” nie uległ katastrofie

Jedna z agencji telegraficznych doniosła w depeszy z Gdańska, jakoby okręt „Pulaski” uległ na morzu poważnemu uszkodzeniu z powodu zderzenia się z innym statkiem, oraz jakoby w związku z tem do Kopenhagi wysłano okręt „Polonja” dla zabrania na pokład pasażerów uszkodzonego okrętu.

Zarząd linii Gdynia — Ameryka prosi nas o stwierdzenie, że okręt „Pulaski” nie poniósł żadnych uszkodzeń, oraz, że zgodnie z rozkładem jazdy wyruszył z Kopenhagi do Nowego Jorku, okręt „Polonja” zaś nadal przebywa w porcie gdyńskim, skąd dopiero w dniu 15-ym b. m. wypłynie do New Yorku.

Wobec tego zaniepokojenie, jakie ogarnęło rodziny pasażerów okrętu „Pulaski” jest bezpodstawne.

Wkłady oszczędnościowe w PKO.

Miesiąc maj przynosi P. K. O. dalszy wzrost wkładów oszczędnościowych i liczby oszczędzających w tej instytucji.

Wkłady na książeczki oszczędnościowe P. K. O. wzrosły w ciągu miesiąca sprawozdawczego o 10.694 książeczki i wynosiły na dzień 31-go maja 1931 r. kwotę zł. 270.977.051,64, zaś łącznie z wkładami pochodzącymi z waloryzacji wkładów markowych — globalną kwotę złotych to przeszło 10 proc.

Liczba czynnych książeczek oszczędnościowych P. K. O. wzrosła w ciągu miesiąca sprawozdawczego o 10.694 książeczki i wynosiła na koniec m-cia maja b. r. 640.782 książeczki, zaś łącznie z książeczkami pochodzącymi z waloryzacji — 682.934 książeczki.

Dalszy spadek bezrobocia

Według danych Państwowych Urzędów Pośrednictwa Pracy, liczba bezrobotnych w Polsce w dniu 6 b.m. wynosiła 313.269 osób, co w porównaniu ze stanem z poprzedniego tygodnia (30 maja b.r.) wykazuje spadek bezrobocia o 6.840 osób.

Liczba bezrobotnych w ważniejszych ośrodkach przedstawia się według danych z dnia 6 b.m. następująco: Warszawa-miasto 18.671, (spadek w ciągu tygodnia o 761 bezrobotnych), Warszawa-okręg ziemski 9.483 (— 332), Łódź-miasto 30.042 (plus 962), Łódź-okręg 11.772 (— 119), Śląsk 62.751 (— 134), Sosnowiec 21.486 (— 128), Poznań 13.629 (— 1.113), Częstochowa 11.450 (— 173) itd.

Pojedynek Francji z Niemcami

Dlaczego Briand zmienia kurs polityki — Niemcy zarabiając miliony na Francji, chcą ją zrujnować

„Matin” we wstępnym artykule z 8 b.m. publikuje w porządku chronologicznym listy pożyczek udzielonych przez Francję poszczególnym państwom:

1923 Belgja 6½% — 400 milj., 1923 Austria 6½% 170 milj., 1923 Bułgaria 6½% — 40 milj., 1924 Węgry 6½% — 96 milj., 1924 Niemcy (Daves) 7% 375 milj., 1925 Węgry 6% — 60 milj., 1927 Polska (stabil.) 7% — 50 milj., 1928 Bułgaria (stabil.) 7½% — 130 milj., 1929 Rumunja (stabil.) 7% — 560 milj., 1930 Niemcy (Young) 5½% — 2.155 milj., 1930 Finlandja 5% — 300 milj., 1930 Polska 7% — 25 milj., 1931 Rumunja 7½% 575 milj.,

1931 Jugosławia 7% — 675 milj., 1931 Polska 6½% — 400 milj.

Razem udzieliła Francja przeszło 6 miliardów pożyczek. Z tego zaś — około 5 miliardów od roku 1928 tj. od chwili stabilizacji franka.

Natomiast na eksporcje swych kapitałów Francja straciła w przeciągu połowy stulecia przeszło 100 miliardów.

OBLIGACJE NIEMIECKIE SPADAJĄ.

Jeśli chodzi o pożyczkę udzieloną Niemcom wedle planu Younga to znaczy o dokładną cyfrę 2.156.749.618 franków to została ona udzie-

lona zaledwie przed rokiem, tj. w r. 1930. — Obligacje niemieckie były wówczas notowane po 982 franki 50 cent. W tych danych spadły na 765 fr. Każdy z subskrybentów traci więc przeszło 20%. Ile razy Niemcy mówią o rewizji planu Younga to obligacje te zwane obligacjami Younga spadają. Czy Niemcy wyobrażają sobie — zapytuje na zakończenie „Matin”, że zachęcając w ten sposób kapitały zagraniczne do lokowania się we Francji?

Ludwik Forest na łamach tegoż pisma podaje niemieckie ciekawe cyfry dotyczące się niemieckiego handlu zagranicznego.

„Nie tylko pożyczaliśmy Niemcom pieniądze ale od stycznia do kwietnia zakupiliśmy od nich za blisko 1.700.000.000 frank. towarów; sprzedaliśmy zaś tylko za 800 milionów.

NA MILJONACH FRANCJA TRACI MILJARDY.

W przeciągu 4 miesięcy Niemcy zarobiły na nas około 9 milionów franków. Z roku na rok zyski ich wzrastają. A w odpowiedzi na nasz liberalizm ekonomiczny pobrzękują oficjalnie pałaszami na zjeździe Stahlhelmowców!

Handel zagraniczny Niemiec rozwija się naszym kosztem. Na milionach tracimy miljardy!

BRIAND ZMIENIA KIERUNEK.

Druzgocąca wymowa tych cyfr aż nadto jasno tłumaczy zasadniczy zwrot w pacyfistycznych dotychczasowych pociągnięciach Brianda, który w myśl tradycyjnego przysłowia: „Bliższa koszula ciała” ratując tak własną tekę i jak i obligacje francuskie oświadcza bezapelacyjnie w parlamencie francuskim: NIE MOŻE BYĆ NAWET MOWY O REWIZJI PLANU YOUNGA tem więcej, że w Izbie deputowanych toczy się obecnie dyskusja w sprawie otwierania lub też anulowania kredytów na rok budżetowy 1930-31. Sprawozdawca generalny Lamoureux podkreślał konieczność zerwania z dotychczasową polityką zbytnej hojności w zakresie wydatków dodatkowych, co właśnie spowodowało ogromny deficyt budżetowy w sumie dwóch miliardów 61 milionów fr., co stanowi największy ze wszystkich deficytów, jakie kiedykolwiek notowano we Francji.

Z teki karykatury się

Ciocia Endecja: — Główne niebezpieczeństwo grozi Polsce ze strony Sanacji.

Są Polacy, którzy ułatwiają sami gospodarczy „Drang nach Osten”

Polskie lokaty w niemieckich bankach na Pomorzu

Od jednego z przyjaciół naszego pisma otrzymujemy następujący list alarmujący opinię publiczną szkodliwą akcją pewnych jednostek z pośród polskiego społeczeństwa:

„Szanowny Panie Redaktorze!

Mając dość duży kontakt z życiem gospodarczym i zmuszony ze względu na naszą klientelę częściowo niemiecką do utrzymywania stosunków finansowych również z instytucjami i bankami niemieckimi na Pomorzu, muszę stwierdzić z ogromnym zdumieniem, że istnieją na Pomorzu, w Toruniu,

Grudziądzu i t. d. Polacy, którzy swoje kapitały zamiast umieszczać w bankach polskich, lokują w bankach niemieckich, do których odnoszą się — rzecz dziwna — z większym zaufaniem, niż do polskich instytucji finansowych.

Czytając artykuł Panów p. t. „Gospodarczy „Drang nach Osten” a banki Pomorza”, odnoszę wrażenie, że słuszne spostrzeżenia autora tych uwag, nie podkreśliły również i tego momentu, że Polacy sami na tym tak zagrożonym odcinku, zamiast so-

lidarnego popierania własnych instytucji finansowych, dopomagają swymi kapitałami do tego „Drang nach Osten” niemieckich forpoczty gospodarczej i finansowej ekspansji.

Czyby Szan. Panowie nie zwrócili na to w prasie swej i słych tak pozytywnych Wydańnictwach na całym Pomorzu — uwagi i gorącym apelem nie przypomnieli obywatelom polskim ich obowiązków wobec własnego kraju.

Z poważaniem

X X.

300 księży na wyspach sołowieckich

przechodzi tortury bolszewickie

Z sowieców nadchodzi wiadomość o śmierci kapłana rosjanina, Aleksandra Aleksiejewa, który przyjął katolickie święcenia kapłańskie na początku prześladowania bolszewickiego. Ś.p. ks. Aleksiejew kierował przez pewien czas parafją św. Piotra w Odesie, gdzie w r. 1926 odwiedził go Msgr. d'Herbigny, prezydent Papieskiego Instytutu Wschodniego w Rzymie. W r. 1928, po deportowaniu księży katolickich z Kijowa, ks. Aleksiejew otrzymał trudne zadanie zastąpienia ich, lecz już po kilku miesiącach, mimo podeszłego wieku, został aresztowany i wywieziony w okolice Archangielska, skąd od czasu do czasu udawało mu się przesłać przyjaciółom kartki pocztowe ze słowami, które zdradzały całkowite poddanie się woli Bożej i ledwie napomykały o straszliwych cierpieniach, powodowanych przez głód, mróz i brutalne postępowanie straży bolszewickiej.

O śmierci jego dowiedziano się całkiem przypadkowo, dzięki temu, że do Rzymu został obecnie zwrócony polecony list, wysłany pod adresem zmarłego w styczniu r.b. Na liście pocztowe władze sowieckie umieściły notatkę, że adresat nie żyje.

Obecnie w Rosji sowieckiej więzionych jest około 300 księży katolickich, przebywają oni w t.zw. „izolacji politycznej” w okolicach Jarosławia, na wyspach Sołowieckich i w innych miejscowościach. Wśród nich znajduje się ks. Biskup Małeki, 72-letni starzec, którego w grudniu r. ub. wywieziono nad jezioro Bajkalskie i z którego w chwili aresztowania zdarto szaty kapłańskie, dostarczone mu przez wiernych.

Wszyscy deportowani księża są narażeni na najokrutniejsze prześladowania, ktorými bolszewicy chcą wymóc na nich apostazję od wiary katolickiej.

Uwagi powyższe brzmią bardzo niepokojąco i muszą obudzić czujną uwagę polskiej opinii publicznej, gdyż łatwo zdać sobie sprawę z tego, jakie szkody gospodarstwu narodowemu i polskiej przężności ekonomicznej wyrządzamy sami, gdy w okresie kryzysu gospodarczego zamiast popierać własne, polskie instytucje finansowe, napychamy naszymi pieniędzmi kasy banków niemieckich, ułatwiając im ich celową pracę gospodarczą „Drang nach Osten”.

Czyżby to były echa także tak głośno wysuwanych hasel „separatyizmu pomorskiego”? Do tego tematu jeszcze powrócimy.

Naszych zaś Czytelników prosimy o szeregowe w poruszanej sprawie, którą jednak zainteresować się winna szersza opinia publiczna!

Pomnik hakaty

Jeden z najważniejszych dzienników niemieckich „Königsberger Allgemeine Zeitung” przynosi w numerze z dnia 6-go b. m. wiadomość, iż w miejscowości Mikołajki w Prusach Wschodnich zostanie wkrótce wzniesiony pomnik dla uczczenia tego, że podczas plebiscytu nie padł w tej miejscowości ani jeden głos na rzecz Polski.

Zagadki naszego wzrostu

Za 100 lat będziemy więksi

Kwestja wzrostu prawie dla wszystkich ludzi jest bardzo interesująca, gdyż rzadko który człowiek jest zadowolony ze swej wysokości. Nie mówiąc o kobietach niskich wzrostem, a tembardziej o mężczyznach, którzy za wszelką cenę chcieli urosnąć o kilka czy kilkanaście centymetrów, często spotyka się ludzi średniego wzrostu, mających pretensje do świata za to, że nie są wyżsi. Bezspornie istnieją duże różnice między ludźmi pod względem wzrostu, lecz miara człowieka rzadko kiedy przekracza granicę od 121 cm. do 199 cm.

Jako największego człowieka na świecie opisał Panke w r. 1894 Marjanę Weld, 16-letnią dziewczynę, która miała 2,55 cm. wzrostu i 150 kg. wagi. Za najmniejszego człowieka na ziemi uważają Karla Borwiławskiego, mającego zaledwie 78 cm. wzrostu, którego opisał Martin w r. 1928.

Przedewszystkiem na uwagę zasługują różnice przeciętnego wzrostu dla różnych narodowości. Uczony badacz francuski Deniker podaje dla Japończyków przeciętny wzrost 158,5 cm., dla Rosjan 164,2 cm., Szwedów — 168, Anglików i Irlandczyków — 171,9, Norwegów — 172, Szkotów — 174,6. Wrost człowieka w ciągu dnia się zmniejsza, niekiedy dość znacznie, bo o 3 do 5 cm., jeśli się ciężko pracuje fizycznie w pozycji stojącej. W czasie snu człowiek przybiera utracony wzrost. Strata dzienna tłumaczy się spłaszczeniem chrząstek międzykręgowych podczas pracy, które to chrząstki w pozycji leżącej, podczas snu, powracają do swej poprzedniej szerokości.

Kobiety naogół są niższe od mężczyzn. Wzrost ich wynosi około 93 proc. wzrostu mężczyzny. To zjawisko tem się tłumaczy, że kobiety wcześniej dojrzewają, a gruczoły płciowe przez swe hormony oddziałują hamująco na wzrost.

Najważniejszym czynnikiem, od którego wzrost zależy, jest prawo dziedziczności. Praca fizyczna natomiast jest jakby regulatorem wrodzonej zdolności wzrostu. Cwiczenia fizyczne wysokości człowieka nie mogą zwiększyć. Największy wzrost człowieka przypada na okres dzieciństwa. Ko-

biety rosną mniej więcej do lat 25, mężczyźni do lat 30, jednak od okresu dojrzewania może przybyć zaledwie parę centymetrów wysokości.

W ciągu ostatnich 100 lat przeciętny wzrost ludzi podniósł się dość znacznie. Bołh (Holandia r. 1914) podaje w swej pracy podniesienie się przeciętnego wzro-

stu rekrutów od r. 1850 do 1907 o 12 cm. Martin stwierdza przyrost średniej wysokości mieszkańców Alp o 9,5 cm. Hultkranz (r. 1927) donosi, że Szwedzi w ciągu 75 lat urosli o 7 cm.

Z badań tych wynika wniosek, że cywilizacja zwiększyła dość znacznie długość ciała ludzkiego.

Wilczyca — opiekunka dzieci

Ciekawe odkrycie w wiosce nawiedzonej przez diabłów

O niesamowitem odkryciu donoszą pisma angielskie z Bengalu w Indiach angielskich.

Biskup Nataniel Bentham z Kalkuty, zwiedzając dom sierót w Michapur, słyszał często od przebywających tam dzieci, że w pobliżu pewnej wioski jest miejsce zwiedzone systematycznie przez diabłów.

Ponieważ podobne opowiadania powtarzały się za każdym razem, postanowił on jak najdokładniej zbadać okolice tajemniczej wioski, by przekonać się na czem właściwie polega działalność owych „djabłów”...

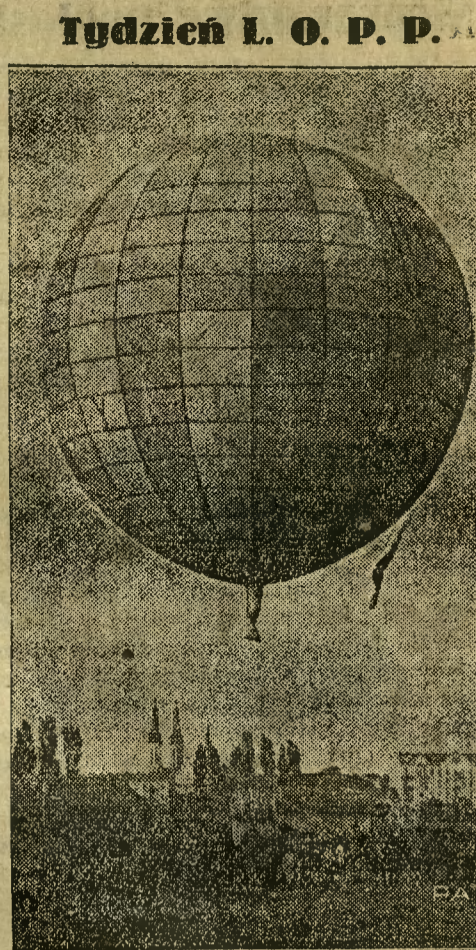
Już nazajutrz po przybyciu na wskazane miejsce biskup stwierdził, że djabłami tymi są poprostu wilki, grasujące w tych okolicach...

Kiedy pewnego dnia biskup zauważył, że para wilków opuściła swą jamę, postanowił, powodowany ciekawością, zwiedzić ich legowisko. Po usunięciu gałęzi, nagromadzonych przed wejściem do jamy wil-

czej, biskup stanął jak wryty: w głąb jamy ujrzał on wśród śpiących wilcząt dwoje małych dzieci... Dwie dziewczynki, jedna mniej więcej dwuletnia, druga sześcioletnia, bardzo żywe i jak na swój wiek znakomicie rozwinięte, biegały na czworakach po wilczej jamie, wydając przytem jakieś dziwne, niezrozumiałe nieartykułowane dźwięki. Z wielkiem trudnościami udało się owe dziewczynki wynieść z jamy, gdyż stare wilki, które tymczasem powróciły z lasu nikogo do jamy nie dopuszczaly.

W jak sposób dzieci te dostały się do jamy wilczej, dotychczas nie stwierdzono. Sądzi się, że dziewczynki zostały opuszczone przez matkę, względnie przez matki, a wilczyca się nimi zaopiekowała...

Obie dziewczynki są umysłowo słabo rozwinięte, bardzo łagodne dla zwierząt, nigdy się nie śmieją, ani nie płaczą... Unikają ludzi, natomiast chętnie przebywają w towarzystwie zwierzęcem...

W związku z urządzonym na terenie całej Polski Tygodniem Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej na lotnisku warszawskim odbywa się szereg imprez lotniczych mających na celu zwerbowanie jaknajwiększej ilości członków. Na ilustracji widzimy jedną z ostatnich imprez Tygodnia LOPP'u — start balonu wolnego.

Gdy „sędzica“ i „kapralka“ każą mężczyźnie robić pończochy

Wodewil francuski z przed 90 lat

„Temps“ podaje streszczenie przypadkiem odnalezionego wodewilu z przed lat 90-ciu, którym francuzi bawili się niezmiernie w owych „zamierzlitych“ czasach. Wodewil ten nosi tytuł: Rok 1841 i 1941.

Treść jego jest następująca: Prawda w postaci uroczej artystki uśpiła mieszkańca Paryża i przeniosła go w przyszłość, która za lat 100 będzie naszą teraźniejszością.

Podobny temat „obrabiał“ i Wells, wprowadzając do niego jednak więcej maszyn. Wodewilista z przed 90 lat maluje Paryż brukowany drogocennym drzewem, latarnie uliczne rozsiewają światło równe blaskom słonecznym, kamienie na bulwarach paryskich rozpościerają swą „babilońską okazałość“.

Po ulicach kurusują ekwipaże parowe, koni — nicma. Rozlega się dzwonek: to omnibus

chiński odjeżdża. Kirgizi, Papuasi, Japończycy odwiedzają często Paryż. Każdy ma swoje letnisko pod... Pekinem poluje na morsy pod biegunem, skąd powraca pospiesznie do Paryża na promjerę „Triumfu elektryczności“.

„Balony kursują w powietrzu“, atmosferę księżycy zreorganizowano i do dobrego tonu należy wyjeżdżać tam na lato, bo wycieczki na antypody mdłe i banalne.

Portjer ustrojony jak szabelan pokazuje mieszkańca do wynajęcia: „Mamy — oświadczają on — apartament za 340 tysięcy franków z remizą na balony, telegrafem elektrycznym, zimmni i gorącymi wentylatorami, windą z kuchni do jadalni, water-closetami a la vanille, oświetleniem błękitnem i białem, słowem z pełnym komfortem...“

Kobiety roku 1941 odgrywają wybitną rolę.

Dyrektor Akademii zawiera między innymi wyrazy: „malarka, redaktorka naczelna, saperka, sędzica, kapralka“ itd. Mężczyźni natomiast szyją, gotują i pracują szydełkiem...

Wodewilista z przed 90 lat nie pomylił się znanadto w swych przepowiedniach. Mamy remizy nie na balony wprawdzie lecz na auta, niejeden Francuz posiada wille nie w Pekinie, ale w Maroku, mamy aeroplany i radio zamiast „elektrycznego telegrafu“ a zamiast opery „Triumf elektryczności“ słuchamy egzotycznych dźwięków na srebrnym ekranie i choć jeszcze nie wyjeżdżamy na księżyc, świeżo jednak prof. Piccard zwyciężył stratosferę.

Najtrudniej zdaje się będzie zapędzić mężczyznę do garnków i szydełka!

DAJ

1 grosz
na L. O. P. P.

MACIEJ WIERZBIŃSKI

ATAK SĘPÓW

29) Powieść z r. 1935.

I tak, między innymi, na skrawku polskiej ziemi na Westerplatte zakrólowały kolubryny najcięższego kalibru.

Tego wieczora, gdy dwaj oficerowie ztopieni byli w sensacyjnych dokumentach, komandor pił herbatę z siostrą i szefem misji francuskiej w Gdyni, komendantem Périet. Rozmawiali o bojach w Marokku, przybierających groźne rozmiary. Lecz komandor nie zapomniał o oficerach i zwrócił się do siostry:

— Aniu, może zajrzyć do nich. Jeśli skończyli lekturę, poprosić ich do nas.

Rybicki i Kaszotta ukazali się w jadalni, zdumieni ogromem długoletniej roboty wywiadowczej, dokonanej cichaczem, dzięki zabiegom dwóch ludzi. Najwięcej interesowało ich to, co odnosiło się bezpośrednio do marynarki. Więc Rybicki czekał na stosowną chwilę do swobodnej o tem rozmowy. Mianowicie miał na ustach zapytanie, jakim sposobem komandor zdobył dokładne informacje o tem, co działo się w Kilonji i co zamierzała admiralicja niemiecka.

Niebawem przeszli do kancelarii. Towarzyszył im commandant Périet, który nauczył się wcale nieźle po polsku a, lubo o wszystkim poinformowany, zawsze był gotów posłyszeć raz jeszcze o tych ogromnej wagi sprawach. Wtedy Rybicki wybuchł:

— Niech pan komandor będzie tak łaskaw i odsłoni tajemnicze źródło swych informacji

z Kilonji. Zrobi to w ministerjum ogromne wrażenie.

—No, powiem ci... bąknął komandor. Jesteście związani słowem i nie potrzebuję mieć przed wami teraz sekretów... Najlepsze źródło informacyjne jest przystępne dla wszystkich... Tak. Dziwi was to? To źródło to publikacje i gazety niemieckie. Niemcy lubią drukować i kto czytywał stale i pilnie ich książki, broszury marynarskie, a nadto ich gazety w Kilonji wychodzące i notował sobie co potrzeba, mógł odmalować sobie doskonale obraz stanu rzeczy, ich poczynania, zamierzenia, intencji. Mógł poznać stan uzbrojenia np. Sachsen'u, stan prac podjętych w roku zeszłym przy kanale Kilońskim i t. p. W tym gabinecie prywatnym widziałeście szafy. Są one pełne wszystkich druków niemieckich, dotyczących floty, a ogłoszonych w ostatnich latach. Otrzymuję je oczywiście nie wprost. W nich znalazłem odpowiedzi na trzy czwarte mych zagadnień. Nawet więcej. Powtóre posiadam informatora, który lada dzień przybędzie do nas z Kilonji, by nie powrócić tam już więcej, a wzbogacić naszą flotę o świetnego bosmana.

Z opowiadania komandora okazało się, że bosman ten służył w marynarce niemieckiej jednocześnie z kapitanem v. Gryffen. Bosman Sztum pochodził z Poznania i po wojnie wstąpił w służbę polską. Po długich poszukiwaniach komandor odnalazł go w zakładzie pyrotechnicznym w Toruniu i namówił go, by wstąpił znów do marynarki niemieckiej. Od niego odbierał komandor bardzo cenne wiadomości o załodze okrętów, o nastrojach wśród majtków i t. d.

A że inteligentny ten marynarz umiał wyciągać wnioski, więc z rozporządzeń, odnoszących się do pewnych statków, odgadł, że

były one przeznaczone do akcji przeciwko Gdyni. Upewniły go w tem drobne, bagatelne innowacje na tych statkach oraz szczególne zainteresowanie się nimi ze strony komendy.

Bosman Sztum przeszedł samego siebie. Wyczuł bowiem, wywahał kto w tej floty! obejmie naczelne stanowisko. Nic dziwnego przeto, że Rybicki i Kaszotta nie mogli wyjść ze zdumienia nad temi odkryciami.

Gdy komandor, zaspokoiwszy ich ciekawość, chciał ich odesłać do domu, Rybicki ozwał się:

— Pan komandor pozwoli mi jeszcze jedno pytanie. Po przeczytaniu tych dokumentów nie ulega żadnej wątpliwości, że Niemcy kończą przygotowania do ataku. Zdaje się, jakby ten atak miał nastąpić jutro, a przyznam się, że nie rozumiem co skłania ich koniecznie do ośrejnej akcji, jeśli, jak sądzą, mogą zdobyć Pomorze, odzyskać Gdańsk i to wybrzeże drogą pokojową...

— Comment? Par quels moyens? — wtrącił komendant Périet, wpatrzony w Rybickiego jak w tuza.

— Dr. Niegrodzki sądzi, że chociażby plebisycyt nie wypadł całkiem po myśli Berlina, przeprowadzi on w Lidze Narodów swój cel i Pomorze zamieni się w autonomiczną, buforową jednostkę, nominalnie od Polski zależną. A skoro to nastąpi, na pierwszym sejmie pomorskim, niemieccy posłowie pomorscy tego sejm (powiększeni liczebnie przez posłów z Gdańska oraz groźbą lub łapówką zjedanych posłów polskich) proklamować będą połączenie tej buforowej ziemi z Niemcami. Temu zaś Europa nie zapobiegnie... Więc po cóż wojna o Pomorze?

(Ciąg dalszy nastąpi).

„Skrzynia pisma św. i młot odszczepieńców” W 700-lecie rocznicę św. Antoniego

Młot bocznej nawy kościoła rozświetla migotliwy płomyk: to pała się świeca przed figurą świętego Antoniego... świeca, codziennie Mu wraz z błagalną modlitwą znoszone przez czcicielii.

Od 700 lat w każdym katolickim kościele na całym świecie ujrzyć taki skro-

Św. Antoni Padewski.

mny, płonącymi świecami rozjaśniony, ołtarzyk z obrazem czy figurą Świętego, z Dzieciątkiem Bożym na ręku, odzianego w brunatny habit Synów Biedaczyny z Assyżu, którzy „poślubili ubóstwo!

Obok ołtarza skarbonka z napisem: „chleb dla głodnych”, od stóp ołtarza płynie pod strop gotycki świątyni szeptarliwej modlitwy...

Modlą się starcy, kobiety i dzieci, mężczyźni w sile wieku i młodzież wiośniana... ubodzy i bogaci... maluczy, co najwinnie i rzewnie powierzają swe troski dobremu Przyjacielowi, by wstawił się za nimi do Boga, i uczeni co pojęli mądrość najwyższą — ukorzenie umysłu przed ewangeliczną prostotą...

Od 700 lat rozważają życie ubożego Braciszka, który na widok wędzy wznosił ręce w modlitwie ku niebiosom a głosem, pełnym miłosierdzia odwoływał się do szlachetnych uczuć człowieka błagając o litość, o chleb dla głodnych w imię Chrystusa... Od wieków zsyła Bóg ludzkości Świętych — dobrych przyjaciół — pośredników, i żywe wzory, wcielające ideały chrześcijańskie, które zogniskowuje wszystkie w Sobie Bóg — Człowiek — Chrystus sam. Żywym wzorem miłosierdzia, był ten szczególnie czczony i kochany przez cały katolicki świat Brat Antoni, którego czynem była nieubłagana walka ze sobą, miłość do Boga i niewyczerpane poświęcenie dla bliźnich

Hiszpan rodem, w słonecznej Italji starej Padwie potęgą swą wymowy i świętością nawracał tysiące zbłąkanych.

Dla mądrości swej „Skrzynią Pisma św. i młotem odszczepieńców” zwany, przez lud włoski, garnący się ufnie od 700 lat do jego ołtarzy serdecznie poufale prosto „Il Santo” nazwany, przemożny wspomociciel i cudotwórca, przykład szczególnie dla młodzieży, świeci jako jedna z piękniejszych gwiazd na firmamencie Kościoła.

Na olbrzymie uroczystości, które miały się odbyć w Padwie padł ponury cień;

Pielgrzymki ze wszystkich stron świata zostały odwołane. Legat papie-

ski wskutek konfliktu z faszyzmem nie przybędzie — nad Hiszpanją, — kolebką Il Santa powiewa czerwony sztandar, a barwa faszystowska czarnych koszul kirem żaloby przesłania Padwę.

Wobec niezmiernej popularności świętego Braciszka na całym globie, te bolesne okoliczności towarzyszące Jego 700-letniej rocznicy niewątpliwie złączą cały świat chrześcijański i społeczność katolicką węzłem wiary, że lepsza przyszłość i sprawiedliwość Boża musi zatriumfować.

Zet-Em.

*Zabierz radjo na letnisko
Będiesz miał stolicę blisko*

Za rok Niemcy będą Hitlera „Wy pożyczajcie — my nie zwrócimy ani grosza”

Deklaracja polityczna żółtych koszul

W Monachjum odbyło się przed kilkoma dniami zgromadzenie Hitlerowców, na którym kap. Goehring wygłosił znamienne, a niezwykle cyniczne przemówienie w sprawie dekretu Hindenburga.

„Pan Bruening — mówił mowca — musi przeprowadzić najpierw sanację finansów. Co pod tem rozumie — nie wiemy! W każdym razie zupełnie coś

innego niż każdy inny śmiertelnik. Nie tylko finanse są w nieładzie, ale — cały naród.

Gabinet Brueninga a upadek Niemiec znaczy jedno i to samo! Narodowi nie pomoże spacer do Chequers.

My nacjonałści stwierdzamy uroczyście że nie myślimy nawet dotrzymać tego, co obiecują ci, którzy dziś w Niem-

zech rządzą (grzmot oklasków).

POŻYCZAJCIE, (POMPUJCIE) ILE CHCECIE. MY NIE ZWRÓCIMY ANI GROSZA!

Zagranica przekona się za rok kto będzie rządził: pan Bruening czy my! (entuzjazm na sali). A pan Curtius, którym własna jego partja już jest przemęczona! który rocznie daje Francji jeden miliard (!!!). Za ten miliard moglibyśmy rocznie wystawić SZEREG ARMAT

Jedynie nacjonalny socjalizm jest żywą rękomią, że Niemcy jeszcze kiedyś powstaną!

Państwo, naród, lud, są w największym niebezpieczeństwie!

Nie będziemy złodziejami krwi przełanej na wojnie, nie pójdziemy do więzienia w Wersalu.

PAŃSTWO MUSI BYĆ NASZE!

P. Hindenburg — zakończył mowca — powinien ustąpić bo bierze pensję z naszych pieniędzy podatkowych, ale stoi zawsze po stronie naszych przeciwników.

Napuszony styl krzyżacki mówi sam za siebie.

Przepowiednie mówią wyraźnie: — Za rok!

Zle oczy posepnego Stalina Gruzińskie opowieści o człowieku „ze stali”

Józef Wessaronowicz Dżugaszwili, zwany „Stalin” to jest „człowiek ze stali” nietylko w Europie lecz i w Rosji mało jest znany.

Wiadomo, że urodził się w 1879 r. w mieście Gori pod Tyflisem, ojciec jego był szewcem, chodził do prawosławnego seminarjum w Tyflisie, skąd został wypędzony. Z tą chwilą rozpoczyna rewolucyjną „robotę” która na przemian z wygnaniem trwa do roku 1917. Potem kolejno Stalin zostaje członkiem centralnego Komitetu Sowjetów w 1917, generalnym sekretarzem partji komunistycznej w 1922, członkiem prezydium komitetu egzekutywy komunistycznej Międzynarodowej w 1925.

Oprócz tych suchych danych nie o Stalinie nie wiadomo. Napróżno przyjaciele i wrogowie puszczali w obieg różne niekontrolowane legendy i anegdoty aby zapieścić luki. Daremnie. Stalin pozostał tajemniczym do dziś dnia.

Obecnie ukazały się „wspomnienia” o Stalinie, napisane przez dawnego jego sekretarza Bajanowa oraz jego biografja,

skreślona przez Essad Beya.

Bojanow we wspomnieniach nie mówi właściwie nic... trochę plotek.

Essad Bey rodak Stalina z pod Tyflisu kocha go i pisze z niezwykłym talentem prawdziwą baśń arabską o szalonym łempie rozkiełzanych stepowych rumaków. Jego Stalin, to „posepny człowiek o złotych złych oczach”, którego przebiegłość i odwagę opiewa na 439 stronach w pieśniach bez — dat. Bajeczki tylko i kolportaż.

Essad Bey kocha Stalina a nienawidzi bolszewizm, przeciw któremu pisze nawet pamflety.

Obecnie na 50 rocznicę urodzin Stalina wyszła jeszcze trzecia o nim książeczka p.t.: „J. W. Stalin”. Napisała ją dwunastu wybitnych bolszewików między nimi Woroszyłow, wódz czerwonej armji. Są to przyjacielskie, optymistyczne, jednostronne opowieści.

Przyjdzie czas, że dzieje Stalina napisze historia. I ta książka będzie zapewne straszliwa.

Plan zglądzenia Mussoliniego Szczegóły ostatniego zamachu na „Il Duce”

We Włoszech skazany został przed niedawnym czasem na śmierć Michele Schirru, który usiłował dokonać zamachu mordczego na osobę Mussoliniego. — Schirru przed ujęciem zranił ciężko trzech policjantów i usiłował sam popełnić samobójstwo.

Obecnie wyszły na jaw pewne interesujące szczegóły, związane z planowanym zamachem.

Okazuje się, że Schirru otrzymał instrukcje z Londynu, polecające mu zastrzelenie Mussoliniego. Nie ulega wątpliwości, że pewna grupa mieszkających w Londynie Włochów postanowiła zglądzić Mussoliniego za wszelką cenę. Schirru był tylko ich narzędziem. Otrzymywał on częste listy z Londynu. W listach tych organizacja zamachowców oświadczała, że w razie, gdyby zamach planowany przez Michele

Schirru nie udał się, dokonane będą dalsze usiłowania, aby Mussoliniego zabić.

Istnieją nawet pogłoski, że w razie, gdyby plan zastrzelenia okazał się trudny do wykonania, miano wysłać aeroplan, który rzuciłby bombę na jego pałac. Podobno jeden z pilotów wyraził już zgodę na wykonanie tego zamachu — posiadano już nawet aeroplan i zapas bomb.

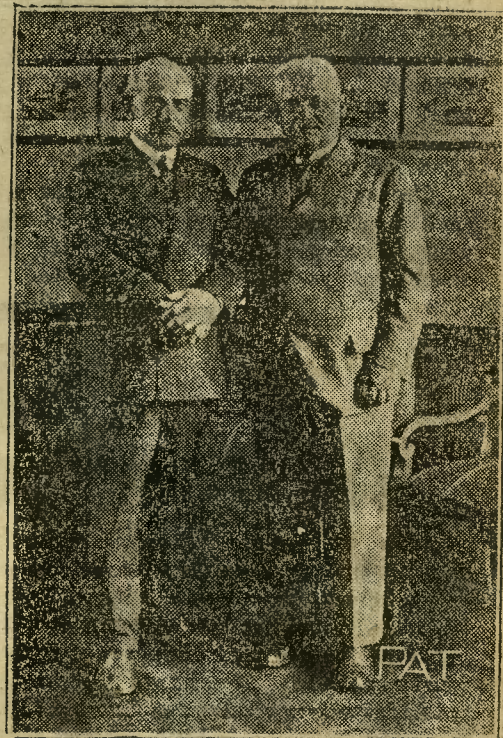
Członkowie faszystowskiego tajnego wywiadu pracują bardzo pilnie nad wykryciem głównego organizatora spisku, który, jak się zdaje, przebywa obecnie poza Londynem. Śledztwo posunięte zostało podobno bardzo daleko.

Przy sposobności warto przypomnieć, że poza zamachem, planowanym przez Michele Schirru, usiłowano zamordować Mussoliniego już 6 razy.

Po raz pierwszy usiłowano go zastrzelić

w roku 1923 dymisjonowany członek gwardji królewskiej. W tym samym roku w pobliżu Colosseum samochód „Il Duce” został napadnięty i szofer zastrzelony. Mussolini wówczas sam zastrzelił napastnika. Do najbardziej sensacyjnych należał zamach, dokonany w dniu 7 kwietnia 1926 r., kiedy Violetta Gibson, córka angielskiego lorda Ashbourne, strzeliła do Mussoliniego w chwili, gdy ten opuszczał Capitol. W tym samym roku nastąpiły jeszcze dwa zamachy na dyktatora: 11 września bomba, rzucona w stronę jego samochodu, raniła 8 ludzi, a 1 listopada 15-letni chłopiec strzelał do Mussoliniego i został natychmiast zlinchowany przez tłum. Wreszcie w roku 1929 strzelano do samochodu, w którym jednak tym razem Mussolini nie jechał: ranił go sekretarza.

Twórca pomnika Wilsona w Poznaniu

Przybył do Poznania twórca pomnika prezydenta Wilsona art. rzeźbiarz amerykański p. Gutson Borglum wraz z małżonką, P. Borglum jest jak wiadomo, z pochodzenia duńczykiem, w ojczyźnie swej jednak nigdy nie był. Na ilustracji p. Borglum i prezydent m. Poznania Ratajski.

Na kongresie piekarzy w Budapeszcie delegacja polska zdobyła sobie zaszczytne wyróżnienie

W dniach 28, 29 i 30 maja b. r. odbył się Kongres Międzynarodowy w Budapeszcie na Węgrzech zawodu piekarskiego. Polska była reprezentowana przez 40 osób, w tym przez jednego toruńczyka p. Śliżewskiego, mistrza piekarskiego.

Wycieczka polskich piekarzy miała na względzie nie tylko wykazanie wobec kolegów zagranicznych, że piekarstwo polskie posiada należycie zorganizowaną instytucję naczelną, Centralny Związek Cechów Piekarskich, ale że ze względu na swoją liczebność żąda odpowiedzialnej reprezentacji w Międzynarodowym Związku Piekarskim w celu obrony swych interesów i utrzymania ścisłego kontaktu z kolegami z innych krajów.

Zadanie nasze osiągnęliśmy całkowicie. — Wśród reprezentacji 25 państw, Polska zajmowała liczebnie 5 miejsce, przedstawiciele jej zostali zaproszeni do Prezydium i do komisji, która opracowała statut Międzynarodowego Związku Piekarskich. W myśl tego statutu Międzynarodowego Związku wybrano ścisły zarząd, składający się z prezesa, 2 wiceprezesów, 7 członków zarządu i 2 sekretarzy. Prezydentem Międzynarodowego Związku został wybrany K. Grüsser (Berlin), wiceprezydentem A. Perier (Francia) i I. Cileo (Austria), członkami delegacji większych państw, wśród których wybrano również jednogłośnie przedstawiciela Polski w osobie wiceprezesa Centralnego Związku Cechów Piekarskich L. Kopydłowskiego z Poznania. Polskie piekarstwo może być dumne, że wszystkie nasze życzenia organizacyjne zostały dzięki jednolitemu frontowi wszystkich uczestników i energicznemu zabiegom przy życzliwym poparciu delegatów państw zaprzyjaźnionych wprowadzone w życie, a ważny postulat nowej pracy został przekazany Zarządowi Międzynarodowego Związku do dalszego rozważania.

Z powyższego polskie piekarstwo może być

Zwiększenie przewozów na kolejach

Według prowizorycznych danych, Polskie Koleje Państwowe przewiozły w ciągu kwietnia 11.766.257 podróźnych, co w porównaniu z miesiącem marcem wykazuje zwiększenie liczby pasażerów o 4,7 proc.

W ciągu 25 dni roboczych w kwietniu koleje przewiozły 4.675.360 ton towarów.

Naładunek węgla wynosił 142.166 wagonów, tj. o 0,5 proc. więcej niż w marcu.

Wywóz węgla przez Gdańsk i Gdynię wyrażał się w kwietniu cyfrą 813.899 ton, co w porównaniu z marcem wykazuje zwiększenie o 17,9 proc.

Tempo wjazdów zagranicę nie słabnie

Według prowizorycznych obliczeń liczba paszportów zagranicznych w okresie styczeń — luty 1931 r. wynosiła 4.092 sztuk paszportów normalnych, 5.165 paszportów ulgowych. W tymże okresie 1930 r. wydano 2.733 sztuk paszportów normalnych i 6.329 sztuk paszportów ulgowych. W 1931 r. wydano więcej o 1.259 sztuk paszportów normalnych i mniej o 1.164 sztuk paszportów ulgowych.

Charakterystycznym jest, że liczba paszportów normalnych jest wyższa od ulgowych, zjawisko to tłumaczyć należy zbyt niską ceną paszportów normalnych.

dumne, że jesteśmy niby to młodem państwem, ale stare tradycje zawodowe, niejednokrotnie uprzywilejowane przez królów polskich, osiągnęły wielki sukces, iż piekarstwo polskie powołano do bezpośredniej pracy i udziału w Międzynarodowym Związku.

Zaszczyt ten nakłada na piekarstwo polskie nowe obowiązki i wymaga dalszej wytrwałej

pracy, nie tylko dla nas obecnych, ale i dla młodszej generacji zawodowej.

Jeżeli idzie o nasz teren na szczególniejszą uwagę zasługują potrzeby piekarstwa pomorskiego, które znajdują się dziś w warunkach bardzo krytycznych i jak nam wiadomo, przedstawiciele tego zawodu kolaczą u czynników miarodajnych o pomoc.

Wielka afera kokainowa w Inowrocławiu

Okradł swych chlebodawców, aby zaspokoić klientów

Od dłuższego już czasu władze śledcze Inowrocławia zaintrygowane zostały znacznymi ilościami kokainy jakie dostawały się do rąk wielu obywateli miasta.

Przeprowadzone dochodzenia nie dały narazie pożądaných rezultatów i dopiero wczoraj policja wpadła na trop afery aresztując niejakiego Edwarda Pokornego u którego w mieszkaniu znaleziono 25 gramów kokainy, 20 gramów opium pewną ilość heroiny oraz duży za-

pas kokainy.

Wartość skonfiskowanych narkotyków wynosi przeszło 3 tys. zł.

Dotychczasowe dochodzenia wykazały, że Pokorny zatrudniony w różnych aptekach systematycznie okradał swych chlebodawców, prowadząc na wielką skalę handel narkotykami.

Dalsze śledztwo w tej sensacyjnej sprawie trwa.

Czy bóle nerwowe i migrena są uleczalne?

Również i dla reumatyków bardzo ciekawe!

Poniżej podajemy treść listu p. Bratkowskiego, Lwów, Rzesza Polska jak następuje: od dłuższego czasu cierpiełem na dokuczliwe, wprost nie do zniesienia bóle głowy, które lekarze określili jako chroniczną migrenę. — Zażywałem wiele środków, lecz niestety bez trwałego skutku. Wreszcie wypróbowałem Tegal, o którego zbawiennym działaniu, przypadkowo wyczytałem w gazetach. I rzeczywiście po zażyciu Togału uporczywe bóle głowy znikły i już od trzech miesięcy czuję się zupełnie zdrowym. Podobne doświadczenia poczyniło wiele tysięcy cierpiących, którzy zażywali tabletki Tegal przy reumatyzmie, podagrze, rwaniu w stawach, przeziębieniach,

bólach nerwowych i głowy, jak również powikłanych dolegliwościach. Gdy inne środki zawiodły, nawet w chronicznych wypadkach osiągnięto przy pomocy Togału częstokroć nadspodziewane pomyślne rezultaty! Tegal nie tylko usmierza bóle, lecz w naturalny sposób usuwa pierwiastki chorobotwórcze. A więc zwalcza w zarodku te niedomagania i jest nieszkodliwy dla żołądka, serca i innych organów. Przeszło 6000 orzeczeń lekarskich! Spróbujcie więc sami dziś jeszcze lecz żądajcie we własnym interesie tylko Tegal — nie ma bowiem nic lepszego! We wszystkich aptekach.

Córka milionera poszukuje męża siedem oryginalnych warunków

Mister Jerzy Arwith, milioner kanadyjski, posiada 20-letnią córkę Barbarę, która jest przedmiotem westchnień wielu młodzieńców.

Mister Arwith nie chce jednak, aby jedynaczka niepotrzebnie marzyła o młodzieńcach, pragnąc zaś otrzymać dzielnego i wartościowego zięcia, przybił na drzwiach swego pałacu następujące ogłoszenie:

„Aby uzyskać rękę mej córki wraz z 5 milionami dolarów, należy przejść następujące próby:

1. Przyszły zięć musi odbyć pieszo w ciągu jednej doby wycieczkę 40 km.
2. Objęzony ciężarem 140 funtów musi przepląnąć 2 mile angielskie.
3. Na odległość 100 kroków winien trafić każdego wróbla w głowę.
4. O północy musi pójść do trupiarni i spędzić tam samotnie godzinę.
5. Musi udowodnić, że w ciągu trzech ostatnich lat nie wypił ani jednego kieliszka alkoholu.
6. Musi przynieść świadectwo od trzech

wiarygodnych kobiet, że ma kwalifikacje na dobrego i czulego męża.

7. Musi pracować w moim kantorze przez rok i żyć przyzwyczajony z 20 dolarów tygodniowej pensji”.

Wycieczki do St. Zjednoczonych na okrętach „Kościszko” i „Pułaski”

Dowiadujemy się bliższych szczegółów wycieczki do Stanów Zjednoczonych Ameryki, zorganizowanej przez Polsko-Amerykańską Izbę Handlową i Towarzystwo Polsko-Amerykańskie w Warszawie. Wycieczka wyruszy z Gdyni w dniu 29 lipca r. b. na okręcie „Kościszko” linii „Gdynia—Ameryka” i w dniu 10 sierpnia przybędzie do Nowego Jorku, po czym pierwsza grupa uczestników zwiedzi Nowy Jork, wódospad Niagara i kilka pobliskich miejscowości i wyruszy z powrotem na tym samym okręcie w dniu 14 sierpnia.

Obrona praw wierzycieli

Memoriał Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie

Sąd Apelacyjny w Poznaniu w uchwałę z dnia 22 kwietnia 1931 roku w sprawie egzekucyjnej pewnej firmy poznańskiej orzekł, iż klauzule egzekucyjne, wydane przez sądy, mające siedzibę w b. dzielnicy rosyjskiej, na zasadzie art. 161 i następnych rosyjskiej ustawy postępowania cywilnego nie mogą być wykonywane na obszarze b. zaboru pruskiego.

Przyjęcie tej zasady, nie rozpatrując jej słuszności z punktu widzenia prawnego, należy uznać za niepomyślną dla obrotu gospodarczego.

W momencie, kiedy z jednej strony w kraju podnoszona jest sprawa wzmocnienia t. zw. ochrony wierzycieli, z drugiej — w stosunkach międzynarodowych coraz większej wagi nabiera zagadnienie uznania wykonalności wyroków państw obcych — stosowanie tezy Sądu Apelacyjnego w Poznaniu jest rzeczą nie do pomyślenia.

W związku z powyższym wyrokiem Izba Przemysłowo-Handlowa w Warszawie zwróciła się do Ministra Sprawiedliwości z memoriałem, w którym wnosi o uzyskanie miarodajnego wyjaśnienia Sądu Najwyższego w tej sprawie. W memoriale tym Izba podkreśliła, iż z punktu widzenia interesów gospodarczych, niezbędnym byłoby ustalenie zasady, iż klauzule egzekucyjne, uzyskiwane w b. zab. rosyjskim ulegają wykonaniu również na obszarze b. zab. pruskiego. Zasada taka w odniesieniu do b. zab. ros. ustalona już została przez Sąd Najwyższy w orzeczeniu Izby III z dnia 19 lipca 1927 r. Nr. R. 530/27 O S P T. 6 poz. 388.

Izba podkreśliła, iż niemożność wykonania klauzul egzekucyjnych na terenie b. zab. pruskiego pogorszy obronę praw wierzycieli, a tem samem utrudni poważnie stosunki kredytowe.

Pojedynki dziennikarzy warszawskich

Niedawno naczelnym redaktor „Prasy Polskiej” (Ekspress Poranny, Kurjer Czerwony, Dzień Dobry, Dobry Wieczór, Kino, Cyrulik Warszawski, 7 dni) p. Butkiewicz wyzwał na pojedynek red. Augustyńskiego, niegdyś redaktora „Ekspresu Porannego” a dziś „Rekordu Wieczornego”, zaś p. Lewandowski, współwłaściciel „Prasy Polskiej” i dyrektor administracyjny wyzwał p. Plewińskiego, naczelnego redaktora „Rekordu”. Do rozprawy honorowej nie doszło.

Onegdaj sensację wywołała wiadomość, że red. Butkiewicz wyzwał red. Plewińskiego na rewelację o prasie czerwonej zamieszone w „Rekordzie Wieczornym”, powołując na sekundantów Jana Lorentowicza i majora Meyera. Nazwiska świadków red. Plewińskiego nie są znane.

Tajemniczy trup w fosie fortu podwarszawskiego

Znów wstrząsnął Warszawą tajemniczy mord, popełniony na dalekim przedmieściu stolicy, na osobie nieznanego nikomu mężczyzny. Czy zagadkowego morderstwa dokonano w Czerniakowie, czy może nieznanego osobnika zamordowano gdzieś w centrum Warszawy, a zwłoki tylko przywieziono na Czerniaków? — to główne pytanie wokół którego snuć się będą nie śledztwa.

Zagadkowe morderstwo przedstawia się w świetle pierwszych dochodzeń w sposób następujący.

Robotnicy ze wsi i folwarku Czerniaków, przechodząc nad brzegiem jeziora koło fortu

Dąbrowskiego, ujrzeli pływające w wodzie zwłoki ludzkie.

O strasznym odkryciu zawiadomiono natychmiast policję, która przy pomocy okolicznych mieszkańców wyловиła z jeziora trupa mężczyzny.

Na szyi tajemniczego mężczyzny zaciśnięta była pętla z przewodnika elektrycznego, co niezbieżnie wskazuje na to, że mężczyzna ów został zamordowany.

Jak opowiadają okoliczni mieszkańcy, mniejszej przed miesiącem w noc przejeżdżało obok jeziora auto ze zgaszonymi światłami. Samochód zatrzymał się podobno na ul.

Wolickiej i wówczas wysiadło 3 nieznanych ludzi, którzy podążyli w stronę jeziora. Po upływie godziny, do samochodu, który szybko odjechał w stronę miasta, wsiadło już tylko 2-ch mężczyzn.

Policja prowadzi energiczne dochodzenie celem ujęcia sprawców potwornego mordu i ustalenia tożsamości zmarłego, co jednak natrafia na duże trudności wobec zniekształcenia twarzy. Podłożem zbrodni są prawdopodobnie porachunki osobiste lub zemsta na tle politycznym. Najbliższe dni przyniosą rozwiązanie tej zagadki.

Wolne Miasto Gdańsk

Kronika

Nabożeństwa polskie w niedzielę
dnia 14 czerwca br.

- W bazylice św. Mikołaja w Gdańsku — godz. 11.30 msza św. i kazanie.
- W kościele św. Stanisława we Wrzeszczu: O godz. 8 cicha msza św., o godz. 10 suma z kazaniem, o godz. 15 nieszpory.
- W kościele parafjalnym we Wrzeszczu — o godz. 11.30 msza św. i kazanie.
- W kościele parafjalnym w Sidlicach-Emaus: o godz. 8 msza św. i kazanie.

Dyżur lekarzy w niedzielę
14 czerwca br.

W Gdańsku: dr. Dittmannówna, Burgstr. 5, tel. 24868 (udziela pomocy położnicom); dr. Zabel, Dominikswall 3, telefon nr. 22161; dr. Omankowski, Strandgasse 4 — róg Weidengasse, telefon 25577 (akszer); dr. Rabinowiczówna, III. Damm 3, tel. 28290.

We Wrzeszczu: dr. Bieberówna, Hauptstrasse 20, tel. 41285 (udziela pomocy położnicom); dr. Bergengruen, Hauptstr. 143, tel. 42406.

W Nowymportcie: dr. Wobbe, Sasperstr. 10, tel. 35132 (aksuzer).

W Oliwie: dr. Klinge, Am Schlossgarten 22, tel. 45085.

Nocny dyżur aptek
w czasie od 13—20 czerwca br.

W Gdańsku: Hendewerks-Apotheke, Melzergasse 9; Apotheke zur Altstadt, Holzmarkt 1; Marien-Apotheke, Heilige Geistgasse 25; Adler-Apotheke, IV. Damm 4.

We Wrzeszczu: Hansa-Apotheke, Hauptstr. nr. 16.

W Nowymportcie: Bahnhofs-Apotheke — Olivaerstr. 30.

W Oruni: Adler-Apotheke, Hauptstr. 45.

W Siennej Hucie: Apotheke Heubude, Gr. Seebadstr. 1.

Świat Nr. 72.

Kalendarzyk imprez gdańskich

Teatr Miejski: w sobotę o 20: „Liebe — unmodern“; w niedzielę o 20: „Die gold'ne Meisterin“.

Kino Capitol: „Die letzte Kompagnie“.

Kino Ufa-Palast: „Rango“.

Rathauslichtspiele: „Va Banque“.

Kino U. T.: „Moritz macht sein Glück“.

Kino „Passagetheater: „Zwei Menschen“.

Kino Flamingo: „Der Weiberkrieg“ i „Po-
żeimeister Tagejff“.

Kino Gloria-Theater: „Weltfront 1918“.

Kino Odeon: „Die Drei um Edith“ i „Rin-
tintinschwester Sieg“.

Ruch towarzystw

— Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej w Sopocie urządza w niedzielę dnia 14 bm. o godzinie 8 wieczorem w Domu Polskim w Sopocie przy Eisenhardtstr. 8-10 zabawę z przedstawieniem amatorskim. Program: 1) powitanie gości, 2) „Występ na prowincji“ komedia w 1 akcie, 3) zabawa taneczna. Strzelanie do tarcz o nagrody. Do tańca przygrywać będzie orkiestra warszawska. Transmisja radjowa.

— Zebranie Tow. Polek w Sidlicach połączone z interesującym wykładem tematu „Wychowanie dziecka“, odbędzie się 16 bm. o godz. 7 wiecz. w Ochronce Polskiej. O liczny udział także ojców proszą. Zarząd.

— Zwyczajne miesięczne zebranie Tow. Polek we Wrzeszczu odbędzie się w dniu 16 czerwca o godz. 20 w salce zebrań w Domu Akademickim, na które to jaknajprzejmiej zaprasza wszystkie członkinie oraz sympatyczki Towarzystwa. Zarząd.

Z miasta

— **Dni Kwiatka.** Polska Misja Dworcowa urządza w piątek dnia 26 bm. i w sobotę dnia 27 bm. na dworcu głównym dni kwiatka i prosi Szanowną Polonję o łaskawe poparcie tej imprezy. Oby każdy kwiatek znalazł odbiorcę. Właściciele ogrodów i ogródków prosimy usprzejmie o przysłanie chociażby parę kwiatków na cel powyższy do biura Polskiej Misji Dworcowej (dworzec główny) w dn. 26 i 27 czerwca. Zarząd.

— **Wyparli się swego polskiego pochodzenia.** Za pozwoleniem senatu gdańskiego zmieniły następujące osoby swoje polskie nazwiska rodowe na niemieckie: Walter Cześnikowski na Hartmann, Joanna Karaschiński i jej córka Jadwiga na Trarbach, niezamężna Elżbieta Julkowska na Lassau.

— **Rażony paraliżem.** Podczas posiedzenia rady administracyjnej krajowego urzędu pracy rażony został paraliżem funkcjonariusz klasowego związku zawodowego Scheibe. — Przewieziono go do lecznicy.

Osobliwa gościnność

Słówko o przyjmowaniu wycieczek polskich w Gdańsku

Wycieczki polskie w Gdańsku dla kupców i życia gospodarczego są wysoce pożądane. Członkowie tych wycieczek płacą nie tylko wstępy do muzeów i różnych instytucji, lecz zakupują towary i spożywają w restauracjach obiady, kolacje lub śniadania. Każde miasto stara się żeby wycieczkom uprzyjemnić pobyt, obojętnie skąd one przychodzą i jakiej są narodowości.

U nas inaczej... W Gdańsku wciąż jeszcze wycieczki polskie są nagabywane, wymyśla im się od „Pollacken“, jak to się zdarzyło wycieczce polskiego biura turystycznego na głównym dworcu w piątek w południe, tak, że gdański przewodnik tej wycieczki musiał prosić policjanta o interwencję. W kościele Marjackim, który zawsze był celem różnych wycieczek zagranicznych i krajowych, kościelny w osobliwy sposób po muje obowiązki gościnności i kurtuazji. Już od lat żalą się kierownicy wycieczek pol-

skich, że kościelny zabrania używania języka polskiego i objaśnienia szczegółów historycznych w innym języku niż niemieckim. W niedzielę od 11 do 1 przedewszystkiem nie wolno rozmawiać ani udzielać nawet najkrótszych wyjaśnień w języku polskim. Na zapytanie jednego z kierowników gdańskich wycieczki polskiej, dlaczego to nie wolno, odpowiedział kościelny dosłownie: „Der deutsche Charakter Danzigs wuerde darunter leiden“ (niemiecki charakter Gdańska ucierpiałby na tem). W ten sposób nawet kościelny gdański uważa za stosowne uprawiać wobec wycieczek polskich wielką politykę i przemawia do gości z zagranicy, jakby był powołany do bronienia W. Miasta przed groźnym najazdem. Od prezydenta do kościelnego, każdy Niemiec najwidoczniej z niezlicznymi wyjątkami rozsądnych uważa się za obrońcę przed jakimś urojeniem niebezpieczeństwem polonizacji Gdańska.

Bójka pomiędzy braćmi

Hitlerowcy okładają się wzajemnie

Hitlerowcy muszą widocznie od czasu do czasu wypróbować swoją siłę na kimśkolwiek i dać upust swej złości. W razie braku innych obiektów, w postaci Polaków lub robotników, biją się pomiędzy sobą. Obecnie w Gdańsku mamy jak wiadomo wśród hitlerowców dwie partje zwolenników Hitlera i przyjaciół jego konkurenta kapitana Stenesa. Pomiedzy temi grupami wywiązała się ostra bójka „bratobójcza“. Gdy w czwartek wieczorem oddział narodowych socjalistów, grupy Stenesa pod przewodnictwem jednego z kupców gdańskich obradował w swych sprawach w jednej z restauracji na Heumarkt 11, wtargnęło 20 hitlerowców w mundurach zwolenników samego Adolfa Hitlera do lokalu zebrań i zaczęli przeszkadzać obradującym

Chorągwy oddziału szturmowego hitlerowców Lenzeier, który posiada obywatelstwo Rzeszy uderzył szklanką od piwa tak mocno w stół, że rozbił szklankę na kawałki, przytem zakazał grupie Stenesa dalszych obrad. Po stłuczeniu jeszcze kilku kuflów, zaczęli hitlerowcy okładać zwolenników kapitana Stenesa kamiami dębowymi, kuflami itd. Cały szereg zwolenników Stenesa odniósł rany na głowie i na ciele. Na Siennym Rynku przed wejściem do sali obrad Stennesistów, czekało jeszcze około 100 hitlerowców na dalszą okazję do bójki. Oddział policji zaalarmowany później nie zdołał ustalić sprawców napadu i bójki mimo, że pojechał według wskazówek pobitych zaraz do cukierni Birka na Postgasse, gdzie już nie znalaziono sprawców.

Bajeczka o napadzie polskim na starca

Szereg dzienników niemiecko-gdańskich z „Danziger Allgemeine Zeitung“ na czele donosiły niedawno, że polscy akademicy napadli na niemieckiego starca u wyjścia Parku Oliwskiego i obalili go, poczem uciekli pospiesznie w kierunku dworca kolejowego. Wiadomość ta wydawała nam się zgóry podejrzana. Podejrzenie to potwierdziło się, ponieważ ze strony naocznych widzów otrzymaliśmy informacje wręcz przeciwnie. Przedewszystkiem polscy akademicy wogóle nie brali udziału w tej wycieczce. Chodziło zaś o 30 uczniów drugiego kursu seminarjum nauczycielskiego z Nieszawy, którzy pod kierownictwem przewodnika gdańskiego Biura Turystycznego-Inforn. oraz swego profesora oglądali we wzorowym porządku i spokojnie miasto Gdańsk i Park w Oliwie. Przy tem wydarzyło się ubolewania godne, ale przez nikogo nie zawinione zajście. Jeden z uczniów seminarjum nieszawskiego zderzył

się zdającą pospiesznie z całą grupą wycieczki ze starcem tak gwałtownie, że tenże się przewrócił. Przy spotkaniu przez nieuwagę niejednokrotnie na ulicach na skrajach takie zderzenia zdarzyć się mogą. Uczeń nie mógł naturalnie wogóle wiedzieć, czy starzec, z którym się tak fatalnie zderzył jest Niemcem, czy Polakiem. Wycieczka polska nie miałaby też żadnego interesu szukać awantur na ulicach, ponieważ cała grupa musiała spieszyć się do dworca oliwskiego, aby dokończyć programu wycieczki w Sopocie i Gdyni, przeto prasa niemiecko-gdańska wymyśliła na tem tle ucieczkę pospieszną do dworca. Z całego tego zajścia bez wszelkiego znaczenia politycznego zrobiono rodzaj napadu polskiego na niemieckiego starca. Niechaj opinja publiczna sama osądzi, ile w tę rzecz włożono złośliwej tendencji ze strony tych, którzy wymyślili napad na starca.

Tydzień dziecka w Gdańsku

W niedzielę, 14 bm. w Gdańsku.

Godz. 10.30: Uroczyste nabożeństwo w kaplicy S. S. Dominikanek Petershagen, am weissen Turm Nr. 1. (Udział możliwie wszystkich dzieci pożądany).

W Oruni:

Godz. 17. W sali ochronki Niedelfeld 108. Wspólne zebranie Towarzystwa Ludowego i innych towarzystw z referatami o wychowaniu dzieci.

W Pręgowie.

Godz. 14. Zabawa dla dzieci na łączce koło dworca (stacji) w Belkowie (Bölkau). Wyjazd z Gdańska: 13,45 lub 15,20. Wyjazd do Bölkau: 20,04 lub 21,57. Polacy! skorzystajcie ze sposobności i zwiedźcie w tym dniu tę przepiękną okolicę Gdańska.

Godz. 16. Referaty o wychowaniu dzieci

Polskie Towarzystwo Muzyczne

Program ostatniego w tym sezonie koncertu Polskiego Towarzystwa Muzycznego dnia 13 bm. tj. w sobotę o godz. 7.30 wiecz. w górnej sali Danziger Hofu jest następujący: 1) S. Moniuszko: Bajka, Uwertura; 2) Moniuszko: Elegja; 3) Moniuszko: Morel; 4) Wariacje na let solo z akompanjamentem fortepianu — wykona p. K. Cornelussen; 5) W. Zelenki (op. 27) W. Tatrach, Uwertura charakterystyczna; 6) J. Svendsen, Zorahayda; 7) Svendsen: Romans — solo skrzypcowe wykona p. Stefania Mokwa; 8) Grieg (op. 55) Peer Gynt suita) 9) S. Palmgren, Symfoniczne obrazy: Marzenia wiosenne, Kulig. Akompanjuje p. H. Raciniowska.

Nie wątpimy, że wszyscy wielbiciele czystej muzyki i tak zaszczytnie już nam znanej orkiestry Polskiego Towarzystwa Muzycznego z jej kierownikiem dyr. J. Niwińskim na czele pośpieszą gremjalnie na ten ciekawy koncert. Bilety wcześniej w „Orbisie“.

Zebranie Towarzystwa Ludowego w Brzeźnie

Zebranie filji Towarzystwa Ludowego w Brzeźnie odbyło się w niedzielę w Ochronce polskiej. Zebranie zagał prezes filji p. Derda witając przedstawiciela zarządu Gminy Polskiej p. Józefa Gregorkiewicza i seniora Polonji p. Józefa Czyżewskiego. Przemawiał na temat kościelnoreligijny p. Józef Czyżewski. Potem zabrał głos członek Gminy Polskiej p. Józef Gregorkiewicz w sprawach referatów oświatowych, w sprawach szkolnych i kwestjach Gminy Polskiej.

Po dłuższej dyskusji p. prezes Derda zakończył zebranie.

Szczegóły o tem zebraniu podamy w następnym wydaniu „Gminy Polskiej“.

Barczność Rodzice!

Macierz Szkolna w Gdańsku urządza od 14 do 21 bm. „Tydzień Dziecka“ w tygodniu tym odbędzie się wycieczka dzieci do Gdyni i to w dniu 17 czerwca 1931 roku.

Aby umożliwić udział polskiej dziecinie szkolnej w tej wycieczce posel na Sejm Gdański p. Czarnecki interwenjował o wolny dzień dla dzieci w Senacie.

Senat — wydział szkolny — dał następujące zezwolenie:

Dzień 17 czerwca jest uznany jako dzień wycieczki dla dzieci od 5 — 8 roku szkolnego. Kierownicy szkół są poinformowani, aby dzieciom tym na wniosek rodziców albo dziecika udzielić urlopu.

Znaczący to, że dzieci od 10 roku życia otrzymują urlopy, młodsze dzieci nie otrzymują urlopu.

Wobec tego wzywamy Rodziców, aby poinformowali dziecinę swoją o stawieniu wniosku. Bez wniosku urlopu się nie dostanie. Kierownicy szkół od siebie urlopu także nie udzielają. Ochronki urlopu nie potrzebują.

Gmina Polska w W. M. Gdańsku.

Program administracji zdrojowej w Sopocie

od 14—21 czerwca 1931 r.

W niedzielę 14 bm. Od godz. 11.30 — 13 koncert orkiestry policji gdańskiej, od godz. 16—18.30 i od 20 — 22 koncert orkiestry policji berlińskiej. Zakończenie turnieju tenisowego Sopotkiego Klubu tenisowego.

W poniedziałek 15 bm. Od godz. 11.30—13 muzyka z płyt gramofonowych, od godz. 17—19 i od 20 — 22 koncert orkiestry policji gdańskiej i kongres cechów piekarskich, o 22 taniec na fontannie świetlnej przechadzka do lasu, punkt zborny uczestników o godz. 15.30 przy gimnazjum realnem przy ulicy Koeningstr.

We wtorek 16 bm. Od godz. 11.30 — 13 muzyka z płyt gramofonowych od godz. 17—19 i od godz. 20—22 koncert orkiestry policji gdańskiej.

W srodę 17 bm. Od godz. 11.30 — 13 muzyka z płyt gramofonowych, od 17—19 i od 20 do 22 koncert orkiestry policji gdańskiej.

W czwartek 18 bm. od godz. 11.30 — 13 muzyka z płyt gramofonowych od 17 — 19 i od 20 — 22 koncert orkiestry policji gdańskiej.

W piątek, 19 i w sobotę 20 bm. taki sam program jak w dniach poprzednich.

W niedzielę 21 bm. Początek koncertów symfonicznych orkiestry gdańskiego teatru miejskiego (od godz. 11.30 — 13, 16.30 — 19 i 20—20), o 22 taniec na fontannie świetlnej

ZBĘDNY jest WYJAZD ZAGRANICĘ

Najsukuteczniejsze środki lecznicze i wszelki komfort

przy najniższych cenach znajdzie się

W ZDROJOWISKU INOWROCŁAW

otworzono

EMANATOKJUM RADOWE

zalecane

w schorzeniach stawów i mięśni (artretyzmie, reumatyzmie)

w nerwobólach i sklerozie

NAJSILNIEJSZE KAPIELE SOLANKOWE

Kapiele Borowinowe i Kwasowęgłowe

Inhalacje Solankowe Wodolecznictwo

W S K A Z A N E

w Chorobach Kobietych i Dzieci, w chorobach serca, naczyń krwionośnych i górnych dróg oddechowych Informuje Zarząd

9060

Zasłużona kara dla potwornych morderców w kościele lubawskim

Prusakowski i Drews skazani na 15 lat ciężkiego więzienia

Dnia 24 października ub. roku społeczeństwo Pomorza zelektryzowane zostało nieprawdopodobną wprost wiadomością o ohydnych morderstwie dokonanym w kościele lubawskim na osobie śp. Klementyny Kowalskiej z Bydgoszczy, bawiącej w gościnie u swych krewnych w Lubawie.

Przeprowadzone natychmiastowe energiczne dochodzenia władz śledczych doprowadziły już następnego dnia do ujęcia mordercy którym okazał się 17 letni Franciszek Prusakowski członek Stow. Mi. Polskiej w Lubawie.

Aresztowany z zupełnym spokojem przyznał się do popełnionej zbrodni opisując jej przebieg i oświadczając, że do popełnienia czynu namówił go niejaki Jan Drews, obiecując za to wynagrodzenie w sumie 1000 zł. Prusakowski miał zamordować żonę Drewsa, widząc Kowalską wchodzącą do kościoła nie przyrzekał się dobrze i z przeświadczeniem że zabija Drewsową zamordował śp. Kowalską.

Podgórz

K. P. W. wyjeżdża na zawody eliminacyjne o mistrzostwo Polski do Grudziądza. W przyszłą niedzielę, odbędą się w Grudziądzu na salach „Tivoli” zawody zapasnicze i w podnoszeniu ciężarów celem wyłonienia kandydatów na mistrzostwa Polski w Warszawie. Sekcja Atlet. przy K. P. W., która w ub. niedzielę święciła triumfy w mistrzostwach Torunia, wysłała do Grudziądza następujących zawodników: waga kogucia — Buller, waga piórkowa — Muszyński i Zieliński, waga lekka — Zagorzycki i Müller, waga półśrednia — Leśniński, waga półciężka — Szeffera Wiktor. Zawody powyższe budzą wielkie zainteresowanie, gdyż uważa się je za nieoficjalne mistrzostwa Pomorza.

Brodnica

Z Polskiego Czerwonego Krzyża. Zestawienie kasowe z tygodnia P. C. K. zamyka się w dochodach sumą 1.071,68 zł., w rozchodach 252,18 zł. Dochód w wysokości 819,50 zł. przeznaczył Zarząd P. C. K. na kompletne wyekwipowanie drużyny sanitarnej i ratowniczej przy oddziale P. C. K. w Brodnicy. Koło P. C. K. w Jabłonowie urządza na cele P. C. K. tydzień propagandowy dopiero w lipcu. Zarząd P. C. K. wszystkim ofiarodawcom i tym, którzy przyczynili się do organizowania wszystkich imprez składa serdeczne podziękowanie.

Działdowo

Wystawa prac uczniów szkoły powszechnej i wydziałowej. W dniach 24, 25 i 26 maja br. w gmachu szkolnym szkoły powszechnej od była się wystawa prac uczniów szkoły powszechnej i wydziałowej. Wszystkie eksponaty były godne widzenia, najwięcej jednak uwagi zwracały roboty ręczne kobiece, których w wyższych klasach i ćwiczeniowce uczy p. Seemanowa, której sukcesów należy szczerze powinszować. Niemniej inne działy dają chlubne świadectwo całemu nauczycielstwu z Działdowa, które udowodniło eksponatami na wystawie, że nad młodzieżą pracuje uczciwie. Społeczeństwo niezawsze umie ocenić trudną i ciężką pracę nauczyciela i dopiero tego rodzaju wystawy przyczyniają się do należytego oceniania wysiłków pracy wychowawców młodego pokolenia.

Dnia 31 maja br. odbył się koncert młodzieży szkoły powszechnej. Młodzież na tym wieczorze popisywała się śpiewem, tańcami góralskimi, orkiestrą symfoniczną i smyczkową. Występy gorąco oklaskiwała niestety niezbyt licznie zebrana publiczność. Koncert dał dowód, iż pod kierunkiem p. prof. Kanta śpiew i muzyka w szkole powszechnej jest dostatecznie doceniana.

Wystawa i koncert uczniów wystawia chlubne świadectwo kierownictwu szkoły.

Unisław

Rerum Novarum. Dnia 14 bm. parafia w Unisławiu obchodzi uroczystość encykliki Rerum Novarum. Po mszy św. i pochodzie odbędzie się o godz. 15-ej koncert w ogrodzie p. Ehlerta, a o godz. 20-ej zabawa taneczna. Czysty zysk przeznacza się na powołanie na Wileńszczyźnie.

Sprawę tę po prawie rocznym śledztwie rozpatrywał Sąd w Brodnicy. Na ławie oskarżonych zasiadli 17 letni Fr. Prusakowski, Jan Drews z Omula, Leon Susmarski sąsiad i przyjaciel Drewsa, oraz rodzice oskarżonego Anastazja i Jan Prusakowscy.

W wyniku rozprawy, po dłuższej na-

radzie Sąd ogłosił wczoraj w piątek o godz. 19 WYROK mocą którego PRUSAKOWSKI skazany został na 15 LAT CIĘŻKIEGO WIĘZIENIA, DREWS 15 LAT CIĘŻKIEGO WIĘZIENIA I SUSMARSKI — 8 LAT CIĘŻKIEGO WIĘZIENIA.

Wielkie zebranie kupiectwa w Nowem Mieście

Z inicjatywy Centrali Zw. Tow. Kupieckich na Pomorzu, Zarząd Tow. Kupców Samodzielnych w Nowem Mieście zwołał na środę 10 czerwca r. b. zebranie miejscowego zrzeszonego i niezrzeszonego kupiectwa.

Zebranie zagał prezes Tow. p. Jentkiewicz witając delegata Centrali Zw. p. dyr. Radojewskiego oraz licznie przybyłych członków i gości.

Następnie p. Radojewski wygłosił obszerny referat o sytuacji kupiectwa pomorskiego na tle obecnego kryzysu gospodarczego, nawiązując analitycznie postulaty handlu i ilu strując danymi statystycznymi depresję życia gospodarczego.

W dyskusji nad referatem zabierali głos — pp. Ciszewski, Chelkowski, Jentkiewicz, Kopystecki, Ochocki, Olszewski, Świniarska i inni

W wolnych głosach i wnioskach poruszono sprawę jarmarków kramnych i zdając sobie sprawę z szkodliwości tych jarmarków dla życia gospodarczego uchwalono zwrócić się za pośrednictwem Centrali do Województwa z prośbą o skasowanie ich w całym powiecie lubawskim, a natomiast ustanowienie jarmar-

ków na bydło i konie raz na miesiąc. — Na wniosek p. Świniarskiej uchwalono zorganizować dostawę wyrobów monopolowych dla członków Towarzystwa. Misję tę przyjął na siebie Wiceprezes p. Chelkowski. Uchwalono także zwrócić się do Rady Miejskiej o zakaz sprzedaży towarów kolonialnych na targach.

Następnie p. dyr. Radojewski przedstawił konieczności zorganizowania Koła drobnego Kupiectwa, w wyniku czego zgłosił swój akces do tego Koła 10 kupców. Zarząd Towarzystwa ma się zająć w najbliższych dniach dalszą akcją werbukową.

Na zakończenie p. dyrektor Radojewski podkreślił sprawność organizacyjną miejscowego Towarzystwa Kupców Samodzielnych, kierowanego tak sprężysto przez obecnego Zarząd składając podziękowanie w imieniu Centrali.

W odpowiedzi p. prezes Jentkiewicz złożył na ręce p. dyrektora Radojewskiego wyrazy podziękowania pod adresem Zarządu Głównego z p. Tadeuszem Marchlewskim na czele oraz Dyrekcji Centrali, zamykając harmonijnie, stojące na wysokim poziomie obrady, hasłem „Cześć Kupiectwu”!

Wycieczki morskie po umiarkowanych cenach

na statkach transatlantycznych

S/S POLONIA (15.000 ton) wycieczka na Fjordy Norwegii i do Nordkapu.

Kopenhaga, Bergen, Sognefjord, Moldefjord, Nordkap, Trondheim od 18. VII.—2. VIII. br. Cena od 500 zł.

Wycieczka po morzu Północnym: Kopenhaga, Londyn, Rotterdam, Kanał Kiloński od 6. VIII.—17. VIII. b. r. Ceny od 375 zł.

S/S PUŁASKI (12.000 ton) wycieczka po morzu Bałtyckim: Ryga, Stockholm

Visby od 3. VIII.—9. VIII. b. r. Ceny od 225 zł.

Specjalna wycieczka do Kopenhagi i z powrotem: od 25. VII.—29. VII. b. r. Ceny od 175 zł.

S/S KOSCIUSZKO (12.000 ton) wycieczka po Oceanie Atlantycznym: Gdynia

Halifax, New York, Niagara od 29. VII.—26. VIII. b. r. Ceny od 1975 zł.

Oraz

3 wycieczki do Kopenhagi. Ceny od 150 zł. Odjazd w dniach 20. V, 24. VI. i 17. IX. b. r. 8453

Informacje i sprzedaż biletów w biurach Linji Gdynia-Ameryka

w Gdyni ul. Nadbrzeżna. W Gdańsku przy ul. Hundegasse 67/68

oraz w biurach podróży „Waggon-Lits Cook”, Towarzystwa „Orbis” i „Norddeutscher Lloyd” Zoppot w Hotelu Kasyno.

Uwaga: Paszporty i wizy zagraniczne z wyjątkiem do St. Zjed. Am. Półn. zbędne.

Zjazd nauczycieli szkół powszechnych obwodu Brusy w Kościerzynie

W sobotę dnia 6 b.m. odbył się z inicjatywy inspektora szkolnego p. Hoffmanna zjazd nauczycieli tutejszego obwodu w seminarjum nauczycielskim w Kościerzynie. Zjazd miał charakter ściśle pedagogiczny. Celem jego było pokazać w kilku wzorowych lekcjach, jak nauczyciel może w obecnych warunkach pracy stosować najnowsze zdobycze wiedzy pedagogicznej. Zebrało się prawie całe nauczycielstwo obwodu, mimo że zjazd nie obowiązywał — w liczbie ca 95 osób w sali gimnastycznej seminarjum nauczycielskiego. — Zjazd rozpoczął się wokalno-muzykalnymi produkcjami wychowanków, po czym p. dyrektor Knechtel przywitał p. inspektora Hoffmanna i zebranych nauczycieli. Następnie p. insp. szkolny H. zagał zjazd podając obecnym do wiadomości jego program i wniósł otwarty na cześć Prezydenta I. Mościckiego i Marszałka J. Piłsudskiego. Z kolei nastąpiły lekcje z języka polskiego w oddziale II. p. prof. A. Giehocki, w oddziale I. p. prof. Szablewska, z przyrody żywej w oddziale IV. p. prof. R. Giehocki, z geometrii w oddziale V. p. prof. Sieradzki. We wszystkich przeprowadzonych lek-

cjach można było śledzić swobodną i samodzielną twórczość dzieci pod kierunkiem nauczyciela, który jak najmniej starał się pytać, zostawiając działwie jak największą swobodę. To też p. insp. H. podziękował pp. prolegentom za przedstawienie tak wzorowych lekcji, apelując do nauczycielstwa, by starało się w swych szkołach lekcje tak samo przeprowadzać. — Po dyskusji nad lekcjami wygłosił p. dyrektor K. referat p.t. „Moje spostrzeżenia dydaktyczne z egzaminu praktycznego”. Podkreślając na wstępie swego przemówienia historyczne znaczenie tegoż zjazdu, zapoczątkującego ściśnienie węzłów współpracy w dziedzinie nauczania i wychowania pomiędzy szkołą powszechną a seminarjum nauczycielskim, wyraził mówca swe zadowolenie z zarządzenia p. Ministra, który przeniósł egzaminy praktyczne do seminarjum, doceniając wartość tej właśnie łączności. Z dalszego wykładu krzyśtał nie tylko nauczyciel przygotowujący się do egzaminu praktycznego, lecz każdy inny, za co też burza oklasków został wynagrodzony. — Przy wspólnym obiedzie podziękował w imieniu nauczycielstwa p. Słomiński — Głisno p. dyrek-

Chelmsza

— Napad gazowy. W piątek dnia 12 bm. o godz. 18 (6) wieczorem odbędzie się pokaz walki na ziemi z samolotami przez ostrzeliwanie z karabinów maszynowych samolotów bombardujących miasto, przyczem odbędzie się napad gazowy, lecz już nie próbnym jak w ubiegły wtorek, tylko prawdziwym.

Program pokazu następujący:

O godz. 18 (6) sygnał syreny ogniowej jako znak rozpoczęcia, od 18 do 18,30 referat na temat VIII Tygodnia Lotn. wygłosi miejsc. komisarz VIII Tyg. Lot. naucz. p. Wieczorek; od 18,30 do 19 kwesta uliczna sprzedawanie znaczków, samolotów itp., 19 do 20 ostrzeliwanie z karab. masz. samolotów bombardujących miasto, poczem nastąpi napad silnie działających na oczy i na drogi oddechowe gazów, wobec czego publiczność natychmiast po pokazie walki opuści rynek, ażeby uniknąć niemiłych objawów.

— Drużyna Obrony Przeciwgazowej. Na terenie miasta zorganizowana została drużyna Obrony Przeciwgazowej (O. P. G.) z członków poszczególnych organizacji a celem której jest systematyczne przygotowywanie do obrony przeciwgazowej przez ćwiczenia czy to w maskach ubraniach przeciwioperytowych, odkażaniu terenu zaiperytowanego, a wreszcie zapoznawanie się z działaniem gazów z środkami zwalczania tej strasznej walki chemicznej.

W skład nowopowstałej organizacji wchodzi następujące towarzystwa:

1) Związek Podoficerów Rezerwy, 2) Związek Strzelecki, 3) Powstańcy i Wojacy, 4) Sokół, 5) Kat. Stow. Młodzieży, 6) Związek Halerczyków, 7) Związek Harcerstwa, 8) Straż Pożarna, 9) Post. Policji Państw, 10) Chelmski Klub Wiosłarzy, 11) Pogoń, 12) Powstańcy Narodowi.

Komendantem drużyny O. P. G. jest instruktor powiatowy L. O. P. P. i O. P. G.

Pokaz walki obronnej pod osłoną dymów bojowych, jaki odbył się we wtorek, wykonała drużyna O. P. G.

— Kurs informacyjny w Szkole Dokszt.

Wczoraj wieczorem od godz. 16,30 do 20,30 odbył się w Szk. Dokszt kurs informacyjny L. O. P. P. celem zapoznania młodzieży z środkami walki chemicznej i ratownictwem przed gazami, przyczem instruktor powiatowy zwrócił uwagę na ważność VIII Tyg. Lotniczego.

Tuchola

— Egzaminy wstępne do Państwowego Seminarjum Nauczycielskiego męskiego w Tucholi odbędą się na kurs pierwszy i wstępny w dniach 25 i 26 czerwca br., na kursy wyższe w dniu 27 bm. — o godzinie 8-mej począwszy. Zgłoszenia należy przesałać do Dyrekcji najpóźniej do 20 bm. Do podania o dopuszczenie do egzaminu wstępnego trzeba dołączyć: 1) metrykę urodzenia i świadectwo chrztu ucznia, 2) świadectwo powtórzonego szczepienia ospy, 3) własnoręcznie napisany życiorys kandydata, 4) ostatnie świadectwo szkolne (odejścia), 5) świadectwo moralności, o ile kandydat nie uczęszcza obecnie do żadnej szkoły. Na kurs I. przy muje się chłopców w wieku od 14 do 17 lat włącznie — po ukończeniu pełnej 7-klasowej szkoły powszechnej. Na kurs wstępny mogą być przyjęci uczniowie z niżej zorganizowanych szkół powszechnych w wieku od 13 do 16 lat włącznie.

Wąbrzeźno

— Pastwą płomieni. W nocy na 11 bm. około godz. 23 powstał pożar w zabudowaniach gospodarczych rolnika Muchy Józefa w Orzechówku. Spalił się chlew oraz 23 sztuk bydła 6 koni, 2 żrebec, 2 prosiaki i maszyny rolnicze. Strata wynosi około 30000 zł.

Według dotychczasowych dochodzeń zachodzi podejrzenie umyślnego podpalenia.

Konarzyny

— 10-lecie St. Mi. Polskiej w Swornegaciach. W niedzielę 14 czerwca 1931 r. obchodził Kat. Stow. Młodz. w Swornegaciach uroczystość 10-cio lecia swego istnienia. Program zapowiada się bardzo bogato urozmaicony — jak: występy śpiewacze, muzyczne, przejażdżki na jeziorze czołnami i motorówką, strzelanie, „Noc świętojańska”, „Święty Znicz”, puszczanie wianków i wiele innych urozmaiceń.

torowi, szan. gronu profesorskiemu i p. insp. szkolnemu za starania około urządzenia tego zjazdu.

Pociągami wzgl. autobusem wracało nauczycielstwo do swych warsztatów wzbogacone doświadczeniem i pokrzepione na duchu do dalszej pracy nad kształtowaniem powierzonej im działy Jła Jebra Kościoła i Państwa.

Uczestnik.

KRONIKA

niedziela
14
Czerwiec

BYDGOSZCZ

Kalendarzyk rzym.-kat.

Sobota Antoniego

Niedziela Bazylego

NABOŻEŃSTWA KOŚCIELNE.

Nabożeństwo we Farze: 6, 7, 8, 9, 10, 15 suma, 12-ta ostatnia msza św.

Nabożeństwo św. Trójcy: 6, 7, 8, 9, 10, 15 suma, 12-ta ostatnia msza św.

Nabożeństwo Serca Jezusa: 6, 7, godzinki — 8, 9, 10, 15 suma, 12-ta ostatnia msza św. O godzinie 3-ciej po południu nieszpory.

— Dyżury lekarzy kolejowych w niedziele i święta: Dr. Miedziszewski, ul. Śniadeckich 52, tel. 654 — dnia 14. 6. b. r.

Od 15 do 21 czerwca 1931 r. włącznie:

Apteka Centralna, Gdańska 19, tel. 994; Apteka pod Lwem, Okole — Grunwaldzka 144, telefon nr. 191.

Dyżury aptek

do dnia 14 czerwca br. włącznie:

Apteka pod Niedźwiedziem, ul. Niedźwiedzia 6; tel. 50.

Apteka pod Koroną, ul. Dworcowa 74; tel. 301.

Z TEATRU MIEJSKIEGO.

Dziś sobota: komedia pióra znakomitego artysty dramatycznego Marjusza Maszyńskiego p. t. „Koniec i początek”. Humor i pogoda, bezrocka cechują ten ze wszech miar wyborny utwór. Kto chce przyjemnie i wesoło spędzić sobotni wieczór, niech spieszy na komedję do teatru. Reżyseruje dyr. Władysław Stoma.

W niedzielę o godz. 20-tej: komedia p. t. „Tak się zdobywa kobiety”. Brawa przy otwartej kurtynie zbierają pp. Brenoży, Maasówna, Arkawin, Michalowiec, Korecki, Klejor oraz Jan Bieliński, reżyser sztuki i wykonawca głównej komicznej postaci. Wentylowana sala teatru oraz zgrany zespół świetnej komedji, daje gwarancję publiczności miłego spędzenia czasu, wśród ciągłych huraganów śmiechu i braw, ktorými darzy rozbawiona publiczność świetnych wykonawców.

W przygotowaniu ostatnią nowość stolicy, kapitalna komedia angielskiego autora John Ervine p. t. „Pierwsza pani Frazer”. Sztuka ujrzy światło kinokietów w przyszłą środę, 17 b. m.

Teatr rewji „Uśmiech Bydgoszczy” onegdajszą premierą potwierdził pochlebną swą opinię. Licznie zgromadzona publiczność oklaskiwała wczoraj zapamiętane wszystkie bez wyjątku numery programu, znakomitą grę artystów z gościeniem Karolem Hanuszem na czele, doskonały balet A. Zabojskiej, piękne dekoracje W. Skworcoffa i A. Makarewicza, oraz temperament i zgranie się świetnej orkiestry pod batutą H. Głoklyna. — Zwłaszcza obrazy: „Umierający łabędź”, „Tili bom”, „Zielony karnawał” i kapitalna partia opery „Carmen” wywoływały wprost entuzjastyczne brawa.

Dziś po raz trzeci „Tili bom!”, rewja w 2-ch częściach i 18 obrazach. — Bilety do nabycia w przedsprzedaży u WP. Gieryna (Pl. Teatralny nr. 3).

REPERTUAR KIN.

Kristal: Film dźwiękowy o niebywałym napięciu pt. „Nocna warta”. Rzec rozgrywa się na krótko przed i na początku wojny światowej na morzu i lądzie. Treść zajmująca, oparta na znanej powieści Claude Farrera pod tyt. „Przed bitwą”. W obrazie tym wypadły pięknie sceny jak: w sądzie, zabójstwo i zdjęcia katalistyczne. W roli głównej czarująca Bille Dove. Nadprogram „Najnowsze przygody „Torka” i tygodnik aktualności.

Nowości: Premiera — najpotężniejsze arcydzieło pt. „Scaramouche”, wstrząsający dramat ilustrujący dzieje wielkiej rewolucji francuskiej. W rolach głównych ulubieniec publiczności słynny Ramon Novarro, Alice Terry, Lewis Stone i inni. W programie wybitna artystka operowa Ivetta Rugel śpiewa kilka aryj z oper.

Marysienka: Jak zwykle dwa programy pierwszy z dwóch obrazów dramat współczesnego kopciuszka-nędzarki pt. „W zakładach Londynu” oraz komedia miłosnych przygód łomorosłego marzyciela i bandytyki pt. „Harary i Senne Mary”.

Oko: Podwójny program: 1) „Miłość dziewczyny z Music Hallu” z Bille Dowe; 2) „Granamiętności” — wstrząsający dramat erotyczny.

Z miasta

Zaszczytne odznaczenie. Stanisław Grześkowiak, Bydgoszcz, ul. Lubelska 21a, członek grupy Bydgoskiego Związku Byłych Uczestników Powstań Narodowych Rzeczypospolitej Polskiej, został przez Pana Prezydenta Rzplitej Polskiej w dniu 6. 6. 1931 r. odznaczony krzyżem niepodległości.

Za gorliwą nieprzerwaną 25-letnią pracę w przemyśle przetwórczym

Pan Radca Podoski w nieobecności Kierownika Magistratu Dr. Chmielarskiego wręczył w piątek dnia 12 bm. o godz. 12 w Ratuszu w sali posiedzeń Magistratu w obecności p. radcy miejskiego Spikowskiego i przedstawicieli pp. Inż. Wyżnikiewicza z Gazowni Miejskiej, dyr. firmy Fiebrandt Dr. Kasperowicza, prokurenta firmy Weynerowski p. Bleszyńskiego, przedstawiciela fabryki Traków i maszyn — dawn. C. Blume i Syn inż. Wasilewskiego i przedstawiciela firmy L. Bucholz p. Flegela Dyplomy Honorowe oraz żetony, nadane przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu za 25 cio letnią pracę w przemyśle przetwórczym następującym pracownikom:

Jeskemu Michałowi, Gilewskiemu Franciszkowi, Kortasowi Józefowi — pracownikom

Gazowni Miejskiej.

Erdmannowi Janowi, Szykowskiemu Henrykowi, Priewe Henrykowi, Zaborowskiemu Jakóbowi — z firmy C. Fiebrandt i Ska.

Litewce Janowi, Wódcę Janowi, Pukownikowi Wojciechowi — z firmy A. Weynerowski.

Zblewskiemu Franciszkowi, Woźniakowskiemu Józefowi, Kotowskiemu Antoniemu, Marchlewskiemu Juljanowi — z fabryki Traków i Maszyn dawn. C. Blume i Syn.

Stachowiczowi Wawrzynowi, Szpodzie Maksymilianowi, Arkuszewskiemu Franciszkowi, Deręgowskiemu Anastazemu — z firmy L. Bucholz.

Z naszej strony życzymy jubilatowi dalszej 25 letniej pracy w zdrowiu i powodzeniu.

Z międzynarodowego turnieju zapaśniczego

Wczorajszy wieczór w ogrodzie Resursy Kupieckiej był również emocjonujący jak poprzednie. Publiczności przybyło znowu przeszło 3000.

W 1-szej parze Szczerbiński (Warsz.) zmierzył się z Czechem Spevackim, górując nad swym przeciwnikiem techniką, elegancją, spokojem i celowością walki. W 17 min. rodak nasz kontratakami z podwójnego nelsona rozłożył przeciwnika na matce.

Następnej walce mistrza świata Sztékera z Azją Wajnurą towarzyszyły ustawiczne poryki tłumy, którego Mongol brutalną walką doprowadzał do wściekłości. Sztékter, jak było do przewidzenia, w zupełności panował nad swym przeciwnikiem, którego zdecydowanym, błyskawicznym kontratakami doprowadzał do zupełnej dezorientacji. Walka nierozstrzygnięta. Wajnura po gwizdzie arbitra rzucił się na naszego rodaka i począł go okładać kulakami. Nieprzytomnego ze wściekłości Azjątę zdołano w krótkim czasie uspokoić i wepchnąć za kulisy.

Francuz Saint-Mars w 4 minutach rozciągnął na matce młodego i niedoświadczzonego atletę Krausego. Nerwowy sposób walki Francuza i odruchowe jego ataki wzbudzały żywą wesołość wśród widzów.

Piękna była walka amatora Stibora (Chorwata) ze zwinnym Rosjaninem Suda-kowem. Zwyciężył Stibor.

W końcu wychodzą na arenę Pooschoff z Frankfurtu i berlińczyk Steinke. Walka tych 2 Niemców była wprost biesiadą dla sportsmenów. Obaj równie wygimnastykowani, zwinni, gibcy, znakomici technicy stwarzali sobie nawzajem co chwila nowe niebezpieczne sytuacje. W 28 m.in. Steinke niespodziewaną ruladą z parteru pokonał frankfurczyka.

Czwartkowy wieczór w Resursie Kupieckiej minął pod znakiem niebywałego podniesienia, które azjatyckim zachowaniem się wywołał mongol Wajnura w rozstrzygającej walce ze spokojnym, nadzwyczaj fa'r walcującym pierwszorzędnym technikiem Steinke z Berlina. Dziś szampion z Mandzurji nie mogąc dać rady przeciwnikowi począł wylado-

wywać na nim złość swą w sposób tak obcesowo brutalny, iż miało się przez chwilę wrażenie asystowania ordynarnemu napadowi zbója. Widownia a zwłaszcza galerja wyla z wściekłości. Pod adresem Wajnury posypał się stek mocno nieparlamentarnych wyzwisk. Szkoda, że ich azjata nie rozumiał, możeby go to nieco zmitygowało. W tych warunkach podziw wprost wzbudzał bitwy i kopany przez mongola Steinke swym spokojem i opanowaniem nerwów. Wreszcie w 28 minucie Steinke korzystając z nieuwagi przeciwnika który po 2 ostrzeżeniach miał być za kopnięcie berlińczyka w brzuch zdyskwalifikowany, chwycił azjątę w pól i w oka mgnienia rozłożył go na matce. Publiczność wprost szalała z zadowolenia. Jest to pierwsza porażka potężnego i równie dzielnego azjaty, któremu na dobitkę przytomny i energiczny arbiter p. Brański wygrzmocił 50 złotych grzywnę. Prusak Kornatz nie trudził się zbyt z słabym i nieudolnym Potęgą z Wlna, zwyciężając go podwójnym nelsonem w drugiej już minucie. Potęga został wykreślony z turnieju.

Fenomenalny silacz Martynoff (Bułgarja) nie rozstrzygał walki z bardzo dobytym zapaśnikiem chorwatem Stiborem. Również nie rozstrzygnięte pozostaje spotkanie 2 warszawianinów Szczerbińskiego i Sasorskiego. W końcu do walki wolno amerykańskiej stanął mistrz świata Sztékter i ościążył czech Spevaczek. Ten ostatni w trzeciej już minucie ulega klasycznej wprost technice Sztéktera.

Dziś w sobotę do decydującej walki stają dwaj czołowi zapaśnicy, mistrz świata Sztékter z fenomenalnym amatorem zapaśnikiem, studentem z Chorwacji Stiborem. Jak wiadomo Sztékter przyjechał specjalnie do Bydgoszczy, by zmierzyć się ze Stiborem, który jako niezawodowy zapaśnik nie mógł brać udziału w budapeszteńskich rozgrywkach o mistrzostwo świata. Spotkanie to zapowiada się więc niezwykle zajmująco, gdyż będzie nie tylko stanowilo o prawie kandydowania do pierwszej nagrody w tym światowym turnieju, ale również o nieoficjalne mistrzostwo świata. Poza tym walczy prusak Kornatz z Bułgarem Martynoffem, Francuz Saint Mars z Argentyńczykiem Fehringierem oraz Warszawianin Szczerbiński z Berlińczykiem Steinke (walka decydująca).

— Uwaga! Wielka zabawa z koncertem na Kolonję V-tej Drużyny Harcerskiej im. Zawiszy Czarnego przy Państw. Gimnazjum Klasycznym odbędzie się w niedzielę, dnia 14 czerwca 1931 r. w ogrodzie Strzelnicy przy ul. Toruńskiej. Moc niespodzianek czeka zaonych gości. — Początek o godz. 15-tej (3-cia po poł.). Wstęp tylko 1 zł. dla młodzieży 50 gr.

— Założenie Klubu Sportowego przy Rodzinie Wojskowej Koło Bydgoszcz. Na ogólnym zebraniu Rodziny Wojskowej został utworzony klub sportowy, który z dniem 10 bm. uruchomi następujące sekcje: tenisową, strzelecką, pływacką i siatkówkę. Zgłoszenia przyjmuje sekretarjat Rodziny Wojskowej, ul. Jagiellońska nr. 9 i ptr. w poniedziałki i piątki od godz. 18 do 19.

— Interesujący wykład. Zrzeszenie Polskich Nauczycieli Geografów zaprasza na wykład prof. Monowida p. t. „Gruzja” z przezroczeniami, który odbędzie się w niedzielę, dnia 14 czerwca br. o godz. 12 w południe w Państwowym Gimnazjum Humanistycznym przy ul. Grodzkiej. Wstęp bezpłatny.

— Wielkie konne igrzyska sportowe w Bydgoszczy. Dnia 14 bm. o godz. 15.00 pod protektoratem p. Gen. Thommeca i delegata rządu p. Ukielskiego odbędzie się igrzyska konne na placu przy ul. Królowej Jadwigi. Dochód przeznaczony na budowę domków mieszkalnych przez spółdzielnię „Osiedle” zorganizowana z łona bezrobotnych pracowników umysłowych. Doskonała orkiestra, obfity bufet, ceny biletów od 1 do 3 zł. powinny być

Z „Uśmiechu Bydgoszczy”

„Tili — bom”

Rewja w 2 częściach i 18 obrazach.

Trzecia z rzędu premiera rewjowa „Uśmiechu Bydgoszczy” równie jak dwie poprzednie beztrzesko wesoła, przewyższa je jednak jakością poszczególnych numerów, z których kilka zadziwia wprost zdecydowaną stylowością. Dyr. Tadeusz Wołowski — wielki mistrz łożu pustoty, żartu, dowcipu i nastroju, — prócz wielu zalet poszczycić się może przynajmniej, że użył stylu kabaretowego — i to nielada: gra hazardowo na wyżkę, ambicjonuje silnie w kierunku progresji artystycznej oferuje towar tylko prima quality.

Niechajże więc brnie w tem luksusowym jenteresie, jeśli mu to, a przedewszystkiem niezbyt niestety licznym „lubownikom” rzeczy lekkich wesołych i pięknych przyjemność sprawia. Tym, którzy nie chadzają na „takie coś” oświadczyć może, że stracą dużo, jeśli nie zobaczą przemile wdzięcznego i stylowo wystawionego obrazu „Tili-bom”, w którym tili-bomuje cacanie zdolna, młodzianka Gorgi nie usłyszy szaleńczo śmiesznej parodji opery Carmen, w której Karol Hanusz przyprawia widzów wprost o konwulsje śmiechu i którą wskrzesićby mógł i rozruszyć nawet umarłego nie przypatry się sądowi nad Salomonem, w czasie którego widownia dosłownie piszczy i kwiczy takie kawaly wyczynają p. Opolski jako początkujący i jakający się adwokat, a przedewszystkiem Janecki aktor o pierwszorzędnym zdolnościach charakterystycznych.

I szereg jeszcze innych opętańczo wesołych herezji zawiera program ostatni, — by wspomnieć tylko mecz Polonii bydgoskiej z żydowską Makkabi, na którym Janecki i Opolski tak brykali, iż piłka aż pękała ze śmiechu, pomyslowy romans na plotku w pysznym wykonaniu pp. Celińskiej i Ustarbowskiej, kurczęta i kokosz, w którą byczo przedzierżnęła się Celińska, czy wreszcie jej „Latarnie uliczna” nader umiejętnie odśpiewana. Albo taki Karol Hanusz jako piosenkarz tyle wdzięczną roztacza, że słuchałoby go godzinami. A balet Zabojskiej — to pies? Umierający łabędź układu i w wykonaniu Zabojskiej oraz jej corps de ballet doznał spontanicznego przyjęcia najzupełniej zasłużenie. Nader ciekawym był również fragment baletowy — „wiedeński kabaret”. A Wołowski — to wydra? Właściwie tak — jeno tak sympatycznie wyszekekana, iż nie sposób by się nie podobala. Słowem każdy z osobna i wszyscy razem tworzą skoordynowaną zgraję usiłującą wytrychem śmiechu i wesela otworzyć na oścież wrota ponurych serc zahukanych szaryżną dnia ludzisków, by w nich prócz apatji zgrzyźliwości, iadu, smutku i frasunku również radość życia choćby na chwilę zagościła.

Dekoracje pp. Makarewicza i Skworcoffa śmiało w pomysł i żywe w realizacji. (gr.)

zachęta do jak największej frekwencji młotych doskonale zorganizowanych konkursach hippicznych.

— VIII Tydzień Lotniczy Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej od 7-go do 14-go czerwca b. r.

— Szkoła Powszechna w Bydgoszczy-Sierniecku urządziła w niedzielę, dnia 14 bm. festyn z różnymi atrakcjami w lesie Jasińcu n. W. w Oddziale 2. Rodzice dzieci, jako też goście proszeni są o liczne przybycie, celem poparcia tej imprezy, z której czysty dochód przeznaczony będzie na urządzenie wycieczki dla działaw szkolnej. Początek o godz. 10-tej. Przygrywać będzie orkiestra.

— Zapisujcie się na członków L. O. P. P. Zapisy przyjmuje Sekretarjat, ul. św. Trójcy 11

Stow. Nauczycieli Szkół Zawodowych — Koło Bydgoszcz — urządziła w dniu 15 bm. o godz. 18 w gmachu Państw. Szkoły Przemysłowej ul. św. Trójcy 11 uroczystą akademią dzień propagandy szkolnictwa zawodowego. Program akademji: 1) referat o szkolnictwie zawodowym, 2) zwiędzanie wystawy szkolnej Wprowadzeni goście mile widziani.

Zwracamy uwagę miłośnikom malarstwa na europejską skalę zorganizowana wystawa Styków, którą zwiedzilo w Polsce blisko 200000 osób zamknięta będzie nieodwołalnie w niedzielę dnia 14 bm. o godz. 8 wieczorem. Po krótkiej gościnie w Gdańsku nadzwyczajnie cenny zbiór dzieł dwu generacji Styków, uciecenny na 2 miliony zł. wraca do muzeum na Capri. Wszyscy więc interesujący się przejawami kultury artystycznej powinni wykorzystać ostatnią sposobność zwiędzenia wystawy Styków, która otwarta jest codziennie bez przerwy od godz. 10 — 20. Wejście 1 zł. dla młodzieży 50 gr.

Życie gospodarcze

Jaka bedzie polityka rolna na rok 1931-1932 Zagadnienie związania zapasów zboża

16 czerwca b. r. rozpoczyna się konferencja przedstawicieli Ministerstwa Rolnictwa z delegatami centralnych organizacji rolniczych, która ma zdecydować o polityce rolnej na rok 1931-32. Zgodnie z przyjętym już zwyczajem przygotowano tę naradę przez rozesłanie do przyszłych jej uczestników szczegółowo opracowanego kwestionariusza, na który odpowiedzi już do Ministerjum nadeszły. Na zasadzie tak zebranego materiału zostaną opracowane referaty, dotyczące poszczególnych zagadnień i mające służyć za podstawę dyskusji.

Kwestje, które muszą znaleźć się na porządku dziennym konferencji, nie są łatwe do rozwiązania, środki, które dysponować może polskie rolnictwo i Państwo, nie wystarczą do uzdrowienia warsztatów rolnych. Pomimo to jednak, dobrze pomyślana i konsekwentnie wykonana aktualna polityka rolnicza, może święcić niejedyn triumf.

Byliśmy zresztą tego świadkami w roku poprzednim, dobiegającym obecnie końca. Szerególnie skomplikowany mechanizm polityki zbożowej osiągnął swój, możliwy w danych warunkach, cel.

NIE BĘDIEMY EKSPORTEREM ZBÓŻ.

Jedno jest bodaj pewne, że Polska w nadchodzącym roku nie będzie eksporterem zbóż i że może być nawet obszarem deficytowym w tym zakresie. Przyczyny tego są jasne, a mianowicie wydatne zmniejszenie nakładu gospodarczego, oraz nie bardzo pomyślne warunki klimatyczne. W związku z tem polityka zbożowa nie może stawiać przed sobą, jako celu, uzyskiwanie w kraju ceny, na którą składać się mają cena światowa plus premia wywozowa, ale ceny, której składnikami powinny być cena światowa plus cło przywozowe.

Różnica praktyczna jest bardzo znaczna, gdyż premje wywozowe wynoszą dla pszenicy 6 zł. (od 100 kg.), a dla żyta oraz jęczmienia 4 zł., natomiast cła przywozowe przedstawiają się następująco: pszenica 25 zł., zaś żyto, jęczmień i owies 17.50 zł. Zatem kształtuje się możliwość wyraźnego oderwania się od cen światowych i przywrócenia opłacalności produkcji zbóż.

Przedewszystkiem dziś chodzi o to, aby stworzyć dla rolnika warunki, przy których istnienie nie będzie on potrzebował wyzybać się posiadanego towaru natychmiast po zbiorach, gdyż w parę miesięcy potem eksport nawet przy istnieniu premij nie będzie się kalkulował wobec tego, że premje są znacznie niższe od cel przywozowych.

ZAGADNIENIE ZWIĄZANIA ZAPASÓW ZBOŻA I ZASTAW REJESTROWY.

Podstawowym zagadnieniem, jakie wysuwa się na czoło w obecnej chwili, jest umiejętne związanie zapasów zboża, jakie otrzymano po zbiorach i wyjaśnienie rolnikom, że to związanie przyniesie im o wiele większą korzyść, aniżeli wyprzedaż. W tym kierunku posiadamy parę wypróbowanych środków. Jeden z nich, z którego niewątpliwie osiągną bezpośrednią korzyść rolnicy, to zastaw rejestrowy. Zagadnienie silnego natężenia akcji kredytowej pod zastaw zbóż natychmiast po zbiorach, jest obecnie bodaj że najważniejszem. Umożliwi ono warsztatom rolniczym przetrzymanie towaru, w celu sprzedania wówczas, kiedy okaże się faktyczny stosunek między popytem a popytem na rynku krajowym i kiedy będzie można liczyć na cenę światową powiększoną o cło.

ODCINEK ZBOŻOWY JEST NAJWAŻNIEJSZY.

Dwa inne środki przynoszą korzyść ogółowi ludności, ponieważ nie wypuszczają niepotrzebnie zboża z kraju. Do nich należą zakupy

przez Państwowe Zakłady Przemysłowo-Zbożowe i przez armję. W interesie obu tych instytucji leży, aby tę ilość zboża, która pozostanie na jesieni niezwiązana kredytem rejestrowym i która będzie tworzyć nadwyżki nad bieżącym popytem, zdejmować z rynku w okresie zwiększonej podaży jesiennej. Cena tych nadwyżek będzie niewątpliwie niższa od cen późniejszych miesięcy, a interwencja taka uchroni rolników przed baissą jesienną.

W najogólniejszych zarysach zatem należy stwierdzić, że o ile w 1930-31 r. przed poli-

tyką rolą stało zagadnienie forsowania eksportu, o tyle obecnie zwłaszcza w sezonie jesiennym, staje problemat związania jaknajwiększych ilości zbóż.

Zupełnie inaczej, naturalnie, przedstawiają się inne odcinki polityki rolniczej, ale ponieważ odcinek zbożowy jest u nas najważniejszym, pozwoliliśmy sobie na jego przykładzie wskazać pewne zmiany, jakie zaszyły w ciągu ostatniego roku, zmiany, które polityka na następny sezon gospodarczy uwzględnić musi.

R. Z.

Nieprawdziwe pogłoski Ograniczeń walutowych ani ograniczeń wyjazdów zagranicę nie będzie

Informacje, jakie ukazały się w prasie o zamierzonym jakoby przez czynniki rządowe wprowadzeniu ograniczeń przy wywozie walut obcych oraz ograniczeń wyjazdów zagranicę, jak się dowiadujemy, są całkowicie wyssane z palca, a sam pomysł wprowadzania takich ograniczeń obecnie jest niedorzeczny.

W sferach finansowych, jak nas informują, panuje przekonanie, że podjęte już przez Bank Polski kroki, w związku ze skupowaniem dolara gotówkowego przez banki niemieckie na naszym rynku, całkowicie wystarczają do opanowania obecnej sytuacji na rynku pieniężnym. Sfery finansowe z całkowitym spokojem obserwu-

ją podniesienie się kursu dolara gotówkowego, spowodowane nagłym popytem na te banknoty w Niemczech. Obecna wyższość kursu dolara gotówkowego sfery finansowe traktują jako chwilową i przeświadczone są, że po nasyceniu rynku niemieckiego dolarami, kurs ich ustabilizuje się na poziomie poprzednim. Nie zachodzi więc żadna potrzeba wydania jakichkolwiek specjalnych zarządzeń restrykcyjnych w rodzaju ograniczenia wywozu walut.

Dotychczasowa polityka rządu w zakresie walutowym, jest dość liberalna, czego najlepszym bodaj dowodem jest zachowanie tajemnicy prywatnych wkładów w bankach i instytucjach finansowych.

W sprawie zaległych opłat Związków Komunalnych w Pomorskich Zakładach Psychiatrycznych

Ministerstwo spraw wewnętrznych wydało do wojewodów okólnik w sprawie zalegania przez związki komunalne z opłatami na rzecz pomorskich zakładów psychiatrycznych. Zakłady te zmuszone są wstrzymać dalsze przyjmowanie chorych z tych powiatów i miast, które od szeregu miesięcy nie opłacają żadnych kosztów. Ministerstwo poleca wojewodom, aby, mając na względzie dobro chorych, wydali zarządzenie niezwłocznego częściowego przy najmniej spłacenia tych zaległości.

Dotkliwa podwyżka

Od jednego z naszych czytelników otrzymujemy co następuje:

Ministerstwo Komunikacji wydało okólnik dotyczący mieszkań tych kolejarzy, którzy zamieszkują w domach kolejowych. W myśl powyższego okólnika wszystkie czynsze za mieszkania tak zwane skarbowe i służbowe będą podwyższone o 150, 200 i więcej procent i to z ważnością wstecz, t. j. od dnia 1. X. 1930 r. Urzędnicy, którzy dotychczas płacili po 16 zł. będą płacić przeszło 50 zł. i t. d.

Taka niezem nie uzasadniona podwyżka, jak słusznie pisze nasz informator — znacznie zaciąży w budżecie poszczególnych urzędników, to też związki urzędnicze założyły energicznie protest i sprawa, prawdopodobnie, oprze się o Najwyższy Trybunał Administracyjny.

Podwyżka ta jest tem dotkliwszą dla urzędników, że zbiegła się równocześnie z odjęciem 15% dodatku.

W trosce o zdrowe stosunki w eksporcie drzewa polskiego utworzono przy poparciu Rządu organizację eksporterów polskich

Dominujące stanowisko w przemyśle okręgu bydgoskiego, zajmuje handel drzewem tartem. Tartaki bydgoskie w największej części eksportują swój towar zagranicę przez Gdańsk, używając do tego maklerów, względnie ekspedytorów gdańskich.

Ze względu na odbyty zjazd rady naczelnej związków drzewnych w Warszawie, zwołał Związek bydgoski zebranie w celu otrzymania sprawozdania z przebiegu zjazdu od delegata p. inż. Wigury. Zjazd miał na celu utworzenie organizacji eksporterów drzewa polskiego, aby złączeni w jedną całość tworzyli silną i zdrową korporację.

Zebranie zebrał członek zarządu p. dyr. Ludwiczak, prosząc za zgodą zebranych na przewodniczącego p. hr. Tyszkiewicza. Przewodniczący po przywitaniu delegata z Dyrekcji Lasów p. nac. Sołtyka, przedstawiciela Zw. Pomorskiego p. Kubicy i przedstawiciela naszej redakcji, udzielił głosu p. inż. Wigurze, delegatowi Związku do

Rady Naczelnej. Referent w nadzwyczaj treściwych, a wyczerpujących słowach przedstawił zebrany tok obrad warszawskich, zobrazował fazy tworzenia nowych organizacji w łonie związków regionalnych względnie Rady Naczelnej. Do nowej organizacji będą mogły należeć wszystkie firmy trudniące się eksportem, odpowiadające pewnym kwalifikacjom moralnym. Organizacja ta ma być utworzoną w bież. miesiącu i pracą jej będzie sła w ścisłym porozumieniu z Ministerstwem Przemysłu i Handlu i Ministerstwem Rolnictwa. Aby zaś pomiędzy rządem a organizacją była rzeczywiście ścisła współpraca, Generalna Dyrekcja Lasów Państwowych poddaje się wszelkim rygorom, jakie zostaną uchwalone przez Centralną organizację w zakresie eksportu materiałów tartych.

Jest to świetne pociągnięcie rządu, który, aby uniknąć żalów ze strony importerów zagranicznych, na zły częstokroć towar eksportowany z Polski przez niesumienne firmy, a przez to obni-

żanie prestiżu przemysłu drzewnego zagranicą, stara się skoordynować wszystkie związki regionalne w jedną wielką organizację eksportową.

Środkiem zespalaającym niejako organizację, są nałożone cła wywozowe, wprowadzone przez rząd na materiały tarte, drzew iglastych, śpilkowych i papierówki. Plussem zaś nowej organizacji będzie to, że każda firma należąca do związku zostanie zwolniona od opłaty cła, przy wywozie drzewa zagranicę, przytem korzystać będzie z innych ulg, jak refakcja kolejowych taryf przewozowych i t. d.

Rząd zaś mając w kraju jedną wielką silną organizację eksportową, będzie mógł nazwewnątrz występować w imieniu tej organizacji w sprawach unormowania cen na rynku zagranicznym, w celu uniknięcia niezdrowej konkurencji, oraz nawiązywać porozumienia z innymi krajami, jak Szwecją, Norwegją, Finlandją i Czechosłowacją, eksportujących towary tarte na zachodnio-europejskie rynki zbytu.

Opracowanie statutu nowej organizacji powierzono delegatom związku z Wilna, Lwowa, Warszawy, Poznania, Katowic i Bydgoszczy, która zarazem dostanie mandat na województwo pomorskie i okręg nadnotecki.

Tworzenie nowej organizacji eksporterów drzewa wywołało wielkie zainteresowanie w kołach właścicieli tartaków i kupców drzewnych w całym państwie, a zarazem i aplauz dla rządu, za ujęcie nareszcie w swoje ręce, kulejącego dotychczas eksportu drzewnego.

Żywym tego dowodem była rzeczowo, z taktem prowadzona dyskusja na zebraniu bydgoskiego związku, w której zabierali głos pp.: Dzionara, Ludwiczak, Jackowski, Kubica i inni, wszyscy zgodnie oświadczając, że tylko ta nowa organizacja usunie usterki panujące w eksporcie materiałem tartym. Wybrano też odrazu jeszcze jednego delegata do Rady Naczelnej, tak że obecnie z ramienia związku bydgoskiego występuje w Warszawie p. dyr. Ludwiczak i inż. Wigura.

Na końcu dodajemy, że zorganizowanie eksportu przemysłu drzewnego przez rząd, jest dalszym ogniwem prac rządu nad organizacją eksportu polskiego wogóle, jak to jest obecnie z masłem, jajami, bekonami i t. d. mając zarazem niezwykle doniosłe znaczenie dla naszego życia gospodarczego w kraju.

Zniżka oprocentowania kredytów rolniczych

Zarządzenie Ministerstwa Skarbu

Nadmierna wysokość odsetek, płaconych przez drobne rolnictwo, w prywatnych stó sunkach kredytowych i konieczność chociaż by częściowego skonwertowania takich uciążliwych zobowiązań rolników na zobowiązania dłużer terminowe i niżej oprocentowane, skłoniła ministerstwo skarbu do przeznaczania na ten cel w ubiegłym okresie budżetowym znacznych kwot. Sumy te rozprowadzone zostały przez Państwowy Bank Rolny za pośrednictwem gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych, komunalnych kas oszczędności, a zwłaszcza za pośrednictwem organizacji spółdzielczych. Oprocentowanie tych kredytów, płacone przez rolników-pożyczkoborców wahało się, w zależności od charakteru kredytu, w granicach od 11 proc. do 4 i pół proc. rocznie.

Obecnie minister skarbu J. Piłsudski, uwzględniając trudną sytuację rolnictwa, zarządził w dniu 9 bm. obniżenie oprocentowania tych kredytów od dn. 1 lipca r. b. Dzięki temu zarządzeniu oprocentowanie

średnioterminowego kredytu z lokaty skarbu w Państw. Banku Rolnym, przeznaczono nej na konwersję krótkoterminowych zobowiązań rolników, obniżone zostało z 9 na 8 proc. rocznie, a oprocentowanie długoterminowego kredytu, przeznaczanego na pomoc dla spółdzielczości rolniczo-handlowej przez skonwertowanie zadłużen jej członków rolników, zostaje obniżone z 4 i pół proc. względnie z 6 proc. na 3 i pół względnie na 5 proc. rocznie.

Oprocentowanie kredytu sanacyjnego dla spółdzielczości rolniczej, udzielonego w 1927 r., obniżone zostało z 5 proc. na 3 i pół proc., wskutek czego i rolnicy korzystający z tych kredytów za pośrednictwem spółdzielczości, płacić będą od dn. 1 lipca r. b. o 1 i pół proc. mniej niż płacili dotychczas.

Czy jesteś członkiem L.O.P.P.?

Bezrobocie w Niemczech

W okresie od 16 do 31 maja br. liczba bezrobotnych w Niemczech zmniejszyła się o ca 144 tys. osób i wynosiła na 31 maja okragło 4.067.000. Spadek bezrobocia tłumaczy pewnym ożywieniem w przemyśle budowlanym, które jednak było znacznie mniejsze, niż w latach poprzednich.

Tczew

— Osobiste. Rozkazem D. O. K. VIII. na stanowisko Powiatowego Komendanta P. W. zamianowany został p. por. Rosiek. Dotychczasowy Komdt. P. W. p. kpt. Wiński wraca na poprzednie swoje stanowisko do 2 Bataljonu Strzelców.

— Z gimnazjum męskiego. W dniach 9 i 10 czerwca w gimnazjum męskim odbył się egzamin dojrzałości wobec delegata Kuratorium Szkolnego w osobie p. wizyt. Dutkowskiego. Egzamin dojrzałości złożyli: Doering Franciszek, Kłos Marjan, Kochanek Piotr, Laskowski Alfons, Szulc Wilhelm, Szwarz Leonard, Spratek Zdzisław, Starkel Jan, Tucholski Jerzy, Wasowski Stefan, Wentowski Franc, Zimmerman Antoni i Żuk Edward. Do egzaminu nie dopuszczony został Berezowski Marjan.

— Z akcji VIII tygodnia L. O. P. P. Komitet Obywatelski VIII tygodnia lotniczego z p. starostą Stachowskim na czele zorganizował w czasie od 7 do 14 czerwca tydzień propagandy obrony przeciwgazowej.

W niedzielę, dnia 7 b. m. p. starosta Stachowski w obecności przedstawicieli urzędów i licznie zgromadzonej publiczności otworzył Wystawę sprzętu przeciwgazowego w gmachu Starostwa, poczem instruktor L. O. P. P. p. por. rez. Ostruszko wygłosił nader interesujący referat aktualny. Wystawa trwać będzie do 14 b. m. i otwarta codziennie od godz. 10—12 i 14—20.

W wtorek, dnia 9 b. m. wyświetlone zostały pokazy filmowe na sali czerwonej w Halli Miejskiej.

Od środy począwszy wyświetlany jest film p. t. „Gwiazdzista Eskadra” w kinie Mars, dochód z której przeznaczony jest na cele L. O. P. P.

— Kwesty uliczne odbyły się w środę, a dalsze odbędą się w sobotę i niedzielę. W niedzielę, dnia 14 czerwca odbędą się wielkie pokazy ćwiczenia obrony miasta przed napadem lotniczym; — o godz. 11 uroczyste nabożeństwo w kościele św. Krzyża na intencję dalszego pomysłowego rozwoju L. O. P. P.; — od godz. 14—15 Koncert orkiestry wojskowej przed Starostwem, podczas przerwy wykład o zadaniach L. O. P. P. i pokazy w ubraniach gazowych.

Początek ćwiczeń obrony o godz. 15 na placu przed Szkołą Nr. 5, w obronie wezmą udział: wydzielone oddziały 2 Bataljonu Strzelców, organizacje P. W., hufce szkolne, Straże pożarne oraz Kolumna sanitarna.

W napadzie wezmą udział: Eskadra samolotów wojskowych oraz awionetki aeroklubów. Plan obrony miasta Tczewa organizują pp. kpt. Wiński, por. Rosiek i Fabian.

Po zakończeniu ćwiczeń odbędą się defilada oddziałów ćwiczących.

Kartuzy

— Tydzień L. O. P. P. rozpoczął się u nas w sobotę wieczorem capstrykiem po ulicach miasta z udziałem P. W. w maskach przeciwgazowych i ubraniach iperytowych, przyczem niesiono propagandowe transparenty. W niedzielę orkiestra kolejowa koncertowała w parku przed gimnazjum. Na Rynku kierownik szkoły p. Jasiński wygłosił przemówienie wskażując na straszne skutki przyszej wojny powietrznej, wzywając w końcu obywatelstwo do poparcia owocnej działalności L. O. P. P. Następnie odbyły się pokazy gazowe i obrony przeciwgazowej, poczem odbyła się defilada P. W. Po południu Straż pożarna urządziła przy remizie pokazy. Urządzone również kwesty uliczne przez socjalny komitet pań i panienek.

— Założenie spółdzielni „Gryf”. W ub. niedzielę założono w Kartuzach spółdzielnia „Gryf”, której zadaniem będzie wydawanie miesięcznika „Gryf”, wydawanego swego czasu przez p. dr. Majkowskiego.

— Z sali sądowej. Za sprzeniewierzenie 314.83 zł. ze składek oszczędnościowych dzieci z szkoły powszechnej, skazany został nauczyciel p. Hering z Kartuz wyrokiem sądu okręgowego z Wejherowa na 6 miesięcy więzienia i ponoszenie kosztów.

W sprawie zajęć z bezrobotnymi przed starostwem w dniu 21-go kwietnia r. b. podczas których aresztowano 4 bezrobotnych sąd uznał ich winnymi i skazał Meyera Józefa z Kozyczkowa na 14 dni więzienia, Chlebowicza, Tokarskiego z Głukowa i Lidzbarskiego z Przdokowa każdego na 10 dni więzienia i ponoszenie kosztów sądowych.

— Na łożu podwodną „Odpowiedź Trewiranowski”, złożyło Kółko rolnicze w Hopach 28 złotych i 13 groszy. Oby śladami Kółka poszło jak najwięcej towarzystw!

— Powieśli się w stajni. W nocy na 8-go bm. popełnił samobójstwo wieszając się w stajni u rolnika Naezka w Mrozach Jakubek Tomasz lat 60, pochodzący z Jamna.

Sąd morski w Gdyni w sprawie awarii S. S. Wisła

Wina kapitana statku niemieckiego dowiedziona

W Gdyni odbyła się onegdaj w Sądzie Grodzkim przed Izba Morską rozprawa w sprawie najechania przez statek niemiecki „Rose” polskiego parowca „Wisła”, należącego do P. P. „Żegluga Polska”. Wypadek ten wydarzył się, jak wiadomo, dn. 13 kwietnia r. b. w czasie mgły na Bałtyku w pobliżu przylądka Gjedser (Danja). Sąd przystąpił do rozpatrywania sprawy w składzie następującym: przewodniczący Steichert, sędzia Sądu Grodzkiego, oraz ławnicy Tadeusz Ziółkowski, komandor pilotów portu gdańskiego, kap. Wacław Niewiarowicz, knndr.-ppor. Nawrocki, kpt. Kisiel-Zahorański. Ministerstwo Przemysłu i Handlu reprezentował kpt. Karol Ryncki.

Na rozprawę przybyli z Niemiec przedstawiciele firmy Gribel ze Szczecina, do której należał statek „Rose”, oraz niemieckiego towarzystwa ubezpieczeń, w którym statek ten był ubezpieczony. P. P. „Żegluga Polska” reprezentował Wacław Federowicz.

Po przesłuchaniu świadków, w ich liczbie kapitana statku „Wisła”, Knoetgena, sąd wydał po 4-godzinnej naradzie następujący wyrok: „Winę zderzenia ponosi kierownictwo S. S.

„Rose”, ponieważ nie zmniejszyło dostatecznie szybkości statku w myśl art. 16, ust. 1. ordynacji dróg morskich, mimo gęstej mgły, i z tego powodu nie było w stanie zatrzymać S. S. „Rose” przy zauważeniu S. S. „Wisła”. Kapitan S. S. „Rose” spotyka zatem zarzut, że przed sprawdzeniem pozycji S. S. „Wisła” zmienił swój kurs. Postępowanie kapitana S. S. „Rose” po awarii jest pod względem przepisów zarządzenia z dn. 15. S. w przedmiocie zachowania się kapitanów po zderzeniu się ich statków na morzu, zupełnie niezrozumiałe.

Kierownictwo S. S. „Wisła” spotyka również zarzut, że wbrew przepisom art. 16 ust. 2 ordynacji dróg morskich nie zatrzymało maszyn przy pierwszym sygnale mgłowym statku przeciwnego. Przekroczenie to jednakże nie ma żadnego wpływu na samą awarię, ponieważ po dokładniejszym nstyszeniu gwizdu statku przeciwnego maszyna została zatrzymana.

Postępowanie kapitana S. S. „Wisła” po awarii odpowiadało wymaganiom chwili, zaś jego dążenie do oznajmienia innym statkom jego pozycji zasługuje na uznanie.

Dziennikarze duńscy przybywają do Gdyni

Ważny propagandowy charakter wycieczki. — Goście zwiedzą Gdynię i wybrzeże oraz wysłuchają szeregu wykładów

Jak już donosiliśmy w poniedziałek, dn. 15 bm. przybywa do Gdyni wycieczka dziennikarzy duńskich w liczbie 30 osób. Wycieczka zabawi na polskim wybrzeżu do dn. 17 bm. i zwiedzi w tym czasie port, miasto oraz okoliczne miejscowości nadmorskie.

Przyjazd gości duńskich posiada ważne znaczenie propagandowe, gdyż przyczyni się do zaznajomienia zagranicy z polskim portem oraz problemami polskiego handlu morskiego. Z tych też względów miejscowe czynniki położyły wiele trudu dookoła należytego zorganizowania przyjęcia gości. W programie ich pobytu przewiduje się oprócz obrazowego zapoznania dziennikarzy z życiem portu gdyńskiego

i polskiego wybrzeża przez dokładne zwiedzenie wszystkich ważniejszych ośrodków, również wykłady w językach duńskim i angielskim, wygłoszone przez pp. nac. Geysztora, dr. Smoleń i inż. Syngbecka o ilei, celach i rozwoju portu polskiego.

Organizację przyjęcia gości zajął się Zw. Obrony Kresów Zachodnich, który ze swej strony zaprosił do specjalnie w tym celu utworzonego komitetu grono poważnych obywateli miasta i przedstawicieli instytucji publicznych. Nad stroną techniczną programu wycieczki czuwać będą pp. mjr. Zakrzewski i mjr. Swoiński.

Połączenie wschodniego Bałtyku z Londynem

Tow. okrętowe „United Baltic Corporation”, które utrzymywało dotychczas trzema swymi statkami regularną komunikację okrętową między Londynem a portami wschodniego Bałtyku, jak: Tallinn, Ryga i Kłajpeda, wprowadza obecnie nowy letni rozkład jazdy na tej linii. Powiększa mianowicie liczbę statków na tej linii do czterech oraz dzieli ją na dwie trasy: jedna łączy Londyn z Tallinnem bezpośrednio, druga zaś łączy Londyn z Rygą i Kłajpedą, przyczem wszystkie te porty otrzymają cotygodniowe połączenie z Anglią.

Statki na tej linii służą głównie do przewozu na rynek angielski masła i bekonów z Estonji, Łotwy i Litwy.

Polska i jej porty — Gdańsk i Gdynia — ma, jak wiadomo, już od trzech lat zgorą bezpośrednio regularne połączenie pasażersko-towarowe z Anglią statkami Polsko-Brytyjskiego Tow. Okrętowego, które odchodzą z Gdyni i z Gdańska co tydzień do Londynu i do Hull. Przewożą one między innymi także znaczne ilości polskich produktów spożywczych na rynek angielski.

„Dar Pomorza” minął Madere

W drodze do Ameryki Półn.

Wczoraj dyrekcja Państwowej Szkoły Morskiej w Gdyni otrzymała radjodepeszę, przesyłaną z Atlantyku za pośrednictwem radiostacji na Madere przez kapitana Maciejewicza, komendanta żaglowca szkolnego „Dar Pomorza”, w której kapitan Maciejewicz melduje, że statek minął Madere. Podróż odbywa się normalnie, choć słabe wiatry na Atlantyku nie

pozwalają naszemu żaglowcowi szkolnemu zwinąć większej szybkości.

Jak już pisaliśmy — żaglowiec szkolny „Dar Pomorza” odbywa z uczniami Państwowej Szkoły Morskiej w Gdyni pierwszą tegoroczną podróż ćwiczebną. Statek płynie do Nowego Jorku, przyczem po drodze ma przejść na Bermudy.

Święto P. W. i W. F. miasta i powiatu tczewskiego

W niedzielę odbyło się imponujące święto P. W. i W. F. w grodzie Sambora, które było zarazem sprawozdaniem całorocznej pracy w dziedzinie sportu i przysp. wojsk. rezerw.

Rano odbyły się zawody strzeleckie ostre dla rezerwistów i z broni małokalibrowej dla przedpoborowych, w których pierwsze miejsca zdobyli K. P. W. i Zw. Strzelecki.

O godz. 11-tej odbyło się uroczyste nabożeństwo, w którym udział wzięły wszystkie organizacje P. W. z miasta i powiatu.

Po nabożeństwie zast. dowódcy bataljonu p. kpt. Sagancki odebrał raport, poczem przewodniczący Pow. Komitetu P. W. i W. F. wygłosił podniosłe przemówienie o wielkim znaczeniu krzewienia tu na rubieżach Polski ducha sportowego i strzeleckiego.

Przemówienie swoje p. starosta zakończył okrzykiem na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej Polski i najwyższego zwierzchnika sił zbrojnych I-go Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego, który to okrzyk liczne zastępy organizacji P. W. i zebrała publiczność podchwyciła z wielkim entuzjazmem. Orkiestra odegrała hymn a oddziały

P. W. sprezentowały broń.

Świetnie wypadła defilada, którą przyjmował dowódca 2 bataljonu strzelców p. mjr. Studziński z p. starostą Stachowskim w otoczeniu korpusu oficerskiego i licznie zgromadzonych przedstawicieli władz i społeczeństwa.

W defiladzie najliczniej reprezentowany był Zw. Strzelecki, który w jednolitych mundurach sprawiał wrażenie regularnej armji. Z innych organizacji jedynie Hufce szkolne i K. P. W. reprezentowane były najliczniej. Poza to w defiladzie wzięli udział sokoli, K. S. Wisła, Młodzież Katolicka z Nowego Miasta, Straż Pożarna i Hufiec harcerski.

Powszechnie zwracał uwagę brak wojaków, który przez znanych macherów politycznych na tut. terenie zapędzeni zostali na podwórko obywatelskie i dobrowolnie się wykreślili z szeregu P. W. Wszystkie towarzystwa bez wyjątku reprezentowały się bardzo dobrze, co jest dowodem, że praca na tem polu rażno postępuje naprzód.

Po defiladzie oddziały P. W. z powiatu odmaszerowały na obiad żołnierski do koszar.

Co słuchać w Ciechocinku?

Tegoroczny sezon letni w Ciechocinku, jedynego w Polsce ciepłego źródła z solanką radjoczynną zapowiada się wspaniale.

Już bowiem po otwarciu stwierdzono większą ilość kuracjuszy, jak w roku ubiegłym. Korzystna różnica dla bieżącego roku wzrasta w miarę posuwania się dalej ku sezonowi głównemu.

Dziwić się nie można, ponieważ takimi urządzeniami i solanką nie mogą się poszczycić inne zdrojowiska. Olbrymia ilość emanacji radjowej w solance ciechocińskiej potęguje znaczenie wpływ leczniczy. Większy przytyk gości wpłynął na ożywienie ruchu w zdrojowisku, które już robi wrażenie czynnego od dawna ze wszystkimi atrakcjami.

Teatr pod kierunkiem dyr. Bendy z Torunia stanowi faktyczną i wartościową rozrywkę dla kuracjuszy, tembardziej, iż poziom artystyczny zespołu aktorskiego przewyższa znacznie w roku bieżącym zespół tegoroczny. Potwierdzają to dane przedstawienia: „Zuzanna”, „Polska krew” itd. W tych dniach zostanie uruchomione kino zdrojowe, które stworzy ośrodek wypoczynku i rozrywki dla przyjezdnych chorych.

Orkiestra wojskowa, złożona z dwóch najlepszych zespołów pomorskich cieszy się wielkim uznaniem kuracjuszy, gdyż wykonanie techniczne i dobór grających utworów jest bez zarzutu.

Uzupełnia to wszystko miejscowa radjostacja, transmitująca koncerty wieczorne ze stacji granicznych i własnego studjum.

Ilość miejsc leczniczo-rozrywkowych zwiększy olbrzymi basen solankowy. Praca nad wykończeniem jego trwa dzień i noc — bowiem musi być wykończony 15 lipca.

Wśród przybyłych kuracjuszy spotkaliśmy wojewodę warszawskiego z małżonką, P. wojewoda ub. niedzieli przyjął defiladę oddziałów przysposobienia wojskowego podczas święta Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego.

Tak to bogata różnorodność rozrywek, uzupełniona wycieczkami pieszymi, grami i zabawami dla dorosłych i dzieci, może naprawdę odpowiedzieć wymaganiom kuracjuszy, którzy tak licznie zjeżdżają do Ciechocinka. Należy mieć pewność, iż cenne zalety lecznicze zdrojowiska oraz nowe instytucje i niskie ceny pensjonatów i zabiegów zwiększą wybitnie zastępy szukających zdrowia. Ciechocinek odpowie całkowicie ich pragnieniom i wymogom zdrojowiskowym.

Lipusz

— Najlepsza odprawa opozycjonistom! Oddział Powstańców i Wojaków w Lipuszu w dniu 7 czerwca br. odbył strzelanie bojowe do piersi na odległość 100 metrów na strzelnicę własnej. W strzelaniu brało udział 48 członków, z których królem został druh Cisewski Aleksander, wicekrólem druh przez Januszewski i trzecie miejsce druh Czapiewski Jan osiągnął na 6-ciu możliwych 6 trafnych. Naogół wszyscy druhowie strzelali bardzo dobrze, a nastrój, jaki panował na strzelnicy, świadczył najwymowniej o tem, że Powstańcy i Wojacy w Lipuszu rozumieją najlepiej swoją rolę wobec Państwa i hasłem ich jest nie walki partyjne, pozakulisowe korszachy opozycjonistów, lecz realna praca, która jest najlepszą odpowiedzią dla tych, którzy, tak silną i starą organizację na Pomorzu chcą rozbić na kłosek sanacji. Opozycjoniści niech się dalej kłóca, niech zwalczają poczynania Rządu, metodami, godnymi warchołów z pod znaku partyjników, zdrowy element ćwiczy, strzela i czuwa a hasłem ich jest na prawdę „Wolność” wolnej Ojczyzny. Druhom z Lipusza Cześć!

Na strzelaniu obecny był wiceprezes oddziału powiatowego druh Rosiński.

Pelplin

— Gimnazjum Biskupie klasyczne w Pelplinie z prawami gimn. państwowych. Egzamin wstępny do kl. I. zaczyna się w piątek 26 bm. o godz. 9. Zgłoszenia przyjmuje dyrekcja gimnazjum, która na życzenie przesyła i prospekt zakładu.

Jednocześnie w kasynie oficerskiej odbyło się śniadanie dla członków Komitetu P. W. i W. F. Kola Przyjaciół Zw. Strzeleckiego oraz dla pp. oficerów 2 bataljonu, Zw. Strzeleckiego i przedstawicieli władz, społeczeństwa. Podczas obiadu żołnierskiego do braci strzeleckiej przemówił P. starosta, wnosząc okrzyk na cześć najpotężniejszego organu P. W. jaką jest niewątpliwie Związek Strzel. Poza to przemawiali d. ca. 2 bat. p. major Studziński, z ramienia Komitetu P. W. i W. F. p. por. rez. Krupa i komendant Skorzy ze Starogardu.

Po obiedzie odbyły się zawody sportowe na boisku miejskim, na program których złożyły się 1) marsz 5 km. ze strzelaniem dla rezerwistów, 2) trójbój wojskowy dla rezerwistów i przedpoborowych, 3) rzuty, 4) skoki, 5) bieg sztafetowy, 6) bieg kołarski i 7) gry koszykowa i siatkowa.

Święto sportowe P. W. i W. F. w Gniewie

Jak w innych miastach tak i u nas w Gniewie odbyło się dnia 31 maja br. doroczne powiatowe święto sportowe P. W. i W. F., które pomimo nieznośnego i dokuczliwego upału wypadło bardzo okazale. Stało ono się zarazem niejako przeglądem niemal rocznego dopiero dorobku organizacji „Związku Strzeleckiego“ na naszym terenie, budzącego podziw i zachwyt do brzo umundurowanych drużyn, i ich postawy.

Od wczesnego ranka zjeżdżały oddziały wszystkich organizacji P. W. z powiatu, zwłaszcza oddziały strzeleckie wiernie lei stawiały się w przeważającej ilości. Przy dźwiękach doskonałej orkiestry 64 pp. z Grudziądza wymaszerowały organizacje P. W. i W. F. o godzinie 10 przed 10-gą do kościoła na uroczyste nabożeństwo. Po nabożeństwie, w czasie którego wygłosił miejscowy wikariusz podniosłe kazanie na temat służby dla Ojczyzny i miłości dla Niej, stanęły oddziały na rynku do przeglądu, którego dokonał major Kępiński z starostą Weissen. Starosta Weiss zwrócił się do uczestników w przemówieniu z zachętą do nieustannej pracy nad sobą, wyszkoleniem siebie i wyrobieniem dłoni do obrony granic Rzeczypospolitej na każdy jej zaw. Przemówienie zakończył okrzykiem na cześć Najjaśniejszej Rzplitej, Jej Prezydenta prof. dr. Mościckiego i Marszałka Piłsudskiego. Defilada prowadzona przez Powiatowego Komendanta P. W. por. Lesieckiego, wypadła nie mniej pięknie i sprawnie jak cała uroczystość. Zwłaszcza dziarska postawa dobrze przybranych Strzelców zwracała ogólną uwagę, szczerze słnie zaś dziwienie już u tonniejących ich przeciwników. Także wszystkie inne oddziały jak Pow. i Woj. ze sztandarem, niestowarzyszeni S. M. P. z powiatu, Sokół żeński i męski z Ostrowitego, K. P. W. z Morzeszczyna oraz Hufiec i Drużyna harcerek gimnazjalne z Gniewa wykazały b. dobre przygotowanie teoretyczne i praktyczne oraz zrozumienie pracy wspólnej dla dobra Państwa.

Po tych przedpołudniowych uroczystościach zasiadli uczestnicy do stołu wspólnego, gdzie razem z przedstawicielami Władz i Wojska spożyli pokrzepiający i dostateczny obiad przy dźwiękach orkiestry.

O godz. 14 wymaszerowano na boisko sportowe (któremu niestety to miano trudno nadać, bo samoby się z tego śmiało), gdzie odbyły się zawody sportowe w obecności Starosty Weissa, grona Oficerów z majorem Kępińskim na czele i kpt. Mayerem, komendantem obwodowym. — Dzięki czynnej pomocy ze strony pp. kap. Dąbrowskiego i kap. dr. Grodeckiego, por. Sedlaczka, dyr. Kasy Wiśniewskiego i naucz. Hince popisy ukończyły się bez wypadku, a zakończyły się przemówieniem starosty Weissa i wręczeniem nagród, które otrzymali: Za pięciobój sportowo-wojakowy Szołtun Alojzy Powś, i Woj. — I miejsce, zegarek ludowy z wizerunkiem Marszałka Piłsudskiego, Małolepszy Alojzy II. miejsce, figurkę brązową, (Gniew, Zw. Strz.), Katulski Józef III-cie miejsce (S. M. P. Janowo) kostjum lekkoatletyczny.

Zawody indywidualne: Rzut oszczepem I. miejsce Katulski Józef (Zw. Strz. Janiszewka) żeton złoty, II. Witold Wygocki żeton srebrny, III. Krajnik Franciszek żeton brąz. Skok wzwyż: I. miejsce Brandt Franciszek żeton złoty, II. Katulski Józef srebrny, III. Głanowski Bronisław żeton brązowy. Pchnięcie kulą: I. miejsce Katulski Józef, II. Głanowski Bronisław, III. Brandt Franciszek żeton jak wyżej. Skok w dal: I. miejsce Szołtun Alojzy, II. Małolepszy Alojzy, III. Głanowski Br. Rzut dyskiem: I.

miejsce: Katulski Józef, II. Głanowski Br., III. Wygocki Witold. Bieg 100 m. I. miejsce Małolepszy A., II. Brandt Fr., III. Głanowski Br.

Zawody strzeleckie o mistrzostwo p. w. jednostkowe I. miejsce zdobywa rezerwista z org. Pow. i Woj. Gniewskich Makowski Józef, nagroda zegarek srebrny z wizerunkiem Marszałka Piłsudskiego. Strzelanie zespołowe na 300 m. I. S. M. P. Janowo. Strzelanie o mistrzostwo II. stopnia na 100 m. p. w. zdobywa pierwsze miejsce uczeń gimnazjum miejscowego Urban Leon (Hufiec gimnazjalny) — nagroda: zegarek jak wyżej. Strzelanie w I. stopniu z broni małokalibrowej na 50 m. I. miejsce Kruczyński Wilhelm, II. Dominik Fr., III. Elmanowski Joachim.

W zawodach żeńskich w wieloboju zdobyła I. miejsce Chrzanowska Marja, III. Gostomska Otylja obydwie uczennice gimnazjum w Gniewie (Hufiec żeński), III. Kiepkówna Agnieszka

z Kolonji Ostrowickiej. Nagrody — żetony jak wyżej.

W uzupełnieniu należy dodać, że młodzież gimnazjalna będzie mieć osobne święto sportowe szkolne w czerwcu, w powiatowym święcie brała udział tylko indywidualnie.

Kto przyglądał się i śledził pokazy sportowego przygotowania i wyszkolenia wojskowego, może i musi stwierdzić bez zastrzeżeń, że praca nad P. W. i W. F. w mieście i powiecie postępuje naprzód z każdym tygodniem, że praca destrukcyjna już nie ma powodzenia, że duch w młodzieży budzi się zdrowo myślący i partycypujący i demagoga. Może wreszcie w tym roku zostanie rozwiązana i załatwiona kwestja boiska i strzelnicy dla P. W. i W. F. miasta i powiatu gniewskiego!

Sprawozdawca.

SÓL DO NOG JANA usuwa rady kalnie dolegliwości nog

Orginalna tylko z numerowa cyflicia z marka ochronną „SŁON“

Programy radiowe

Sobota, 13 czerwca.

Warszawa z Raszyn 14,50 Komunikat gospodarczy. 15,25 „Przegląd wydawnictw perjodycznych“. 15,45 Komunikat sportowy. 16,00 Koncert dla młodzieży. 17,15 Muzyka z płyt gramofonowych 17,35 „Walka o błękitną wstęgę Atlantyku“ wygl. inż. Z. Kacprowski 18,00 Kącik dla młodych talentów muzycznych 19,00 Rozmaitości. 19,20 Muzyka z płyt gram. 19,40 Skrzynka pocztowa rolnicza. Korespondencja bieżąca omówi inż. Wacław Tarkowski. 19,55 Urząd. Kom. Państw. Inst. Met. 20,00 Prasowy Dziennik Radiowy. 20,15 Muzyka lekka. 22,00 „Na widnokręgu“. 22,20 Koncert Chopinowski. 22,50 Komunikaty policyjny i sportowy. 23,00 Muzyka lekka i taneczna.

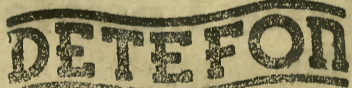
Bukareszt 20,00 „Potajemne małżeństwo“ op. Cimarosy.

Rzym 20,40 „Manon Lescaut“ op. Pucciniego

Niedziela, 14 czerwca.

Warszawa z Raszyn. 10,15 Transmisja z Katedry Poznańskiej. 13,40 „Na słonym szlaku“ wygl. prof. Jan Dąbrowski. 14,10 „Skrzynka pocztowa“ 14,25 Muzyka. 14,30 Transm. z Filh. Łódzkiej Uroczystej Akademii: „Dnia Spółdzielczości w Polsce“. 16,40 Program dla dzieci starszych i młodzieży: 1) Opowiadanie Benedykta Hertza pt.: „Ostatni dzień przed wakacjami“ 2) Feljton prof. Kaz. Kosińskiego pt.: „U progu życia.“ 17,40 koncert popołudniowy. 20,15 Koncert popularny. W przerwie kwadrans literacki „Śnieg we Florencji“ Juliusza Zeyera. 22,00 P. J. Rostafiński wygłosi feljton pt.: „Samolotem Wenecja — Wiedeń“ 22,20 A. Rubinstein. 23,00 Muzyka lekka i taneczna.

SŁUCHAJ RADJA! Radjo wzbogaca duszę!

uniwersalny odbiornik detektorowy zatwierdzony przez Polskie Radio.

ODBIORNIK, SŁUCHAWKA, ANTENA zewnętrzna kosztuje tylko 39 złotych z przesyłką.

Radjo Poznańskie, Wydział „Detefon“

Poznań, Pl. Wolności 11

Polskie Radio, Wydział „Detefon“

Warszawa, Zielna 30. 8935

Kościierzyna

— Z Koła BBWR. Koło BBWR, powołane do życia w dniu 9 lutego rb. rozwija intensywną swą działalność na terenie miasta Kościierzyny z pomyślnym wynikiem. Wśród tutejszego społeczeństwa szerzy i ugruntowuje idee państwo-twórczą, urządzając w tym celu często publiczne zebrania polityczno-dyskusyjne. Takie zebranie odbyło się też w ub. sobotę dn. 6 czerwca r. b. na sali „Dwór Kościerski“ przy obecności 60 osób. Zebraniu przewodniczył prezes Koła p. Chrzan Bronisław — kupiec, sekretarował p. Mazikiewicz Andrzej naucz. Referat polityczny wygłosił p. Wilga — kupiec w treściwych i przekonujących słowach napiętnował taktykę opozycji, szczególnie Narodowej Demokracji, która posługuje się w sposób nieetyczny hasłami religijnymi, jako środkiem w walce partyjnej i świadomo dąży do zburzenia i niszczenia państwa własnego, przygotowując swą polityką grunt dla żywiołu radykalno-komunistycznego.

Szeroko omawiał pracę naszej parlamentarnej reprezentacji w sejmie, stosunki gospodarcze, a obecny kryzys polski przeciwstawiał ogólno-światowemu.

W ożywionej dyskusji zabierali głos pp. Kahl Mieczysław, naucz. sem. Chrzan Bron. i Lipiński Józef kupiec, poczem obecni rozeszli się ufni własnym siłom i pełni nadziei lepsze jutro.

Giełdy

Notowania ziemiopłodów w Poznaniu

Dostawa bieżąca, parytet Poznań, handel hurtowy

za 100 kg. z dn. 12 VI. 1931 r.

żyto	28,25—28,50
Pszenica	30,75—31,25
Jęczmień browarniany	—
zwyecz. przemiał.	27,00—28,00
Owies pomorski	30,00—31,00
Mąka żytnia	—
„ pszena 65%	42,00—43,00
„ pszena 65%	50,00—53,00
Otręby żytnie	19,00—20,00
„ pszenne	17,25—18,20
Rzepak	—
Wyka	—
Peluszka	—
Fasola	—
Siemiaki jadalne	—

„ fabryczne	—
„ eksportowe	—
Płatki ziemniaczane	—
Siemię lniane	—
Groch polny	—
„ Victoria	—
Saradela	—
Lubin niebieski	—
„ żółty	—
Koniczyna żółta odłusk.	—
„ czerwona	—
„ biała	—
„ szwedzka	—
torczyca	—
Siano luźne	—
„ prasowane	—
Słoma luźna	—
„ prasowana	—
„ jara luźna	—

Notowania ziemiopłodów w Berlinie

Ceny w R.M. Zboże i nasiona oleiste za 1000 kg. inne za 100 kg. z dnia 12. VI 1931.

Pszenica marchijska	270—272
Żyto marchijskie	195—197
Jęczmień jary brow.	—
Jęczmień zimowy	—
Jęczmień przem. pastewny	204—220
Owies marchijski	180—183
Owies jednolity	—
Kukurudza loco Berlin	—
Mąka pszena	32,50—37,75
Mąka żytnia 70%	26,30—28,00
„ 60%	—
Otręby pszenne	14,00—14,40
Otręby żytnie	15,00—15,40
Rzepak	—
Siemię lniane	—
Groch Victoria	26,00—31,00
Groch drobny jadalny	—
Groch pastewny	19,00—21,00
Feluszka	25,00—30,00
Bób	19,00—21,00
Wyka	24,00—26,00
Lubin niebieski	16,00—17,50
Lubin żółty	22,00—27,00
Saradela stara	—
Saradela nowa	—
Kuchy rzepakowe	9,70—10,10
Kuchy lniane	13,70—13,90
Wytłoki suche krajowe	8,00—8,10
Wytłoki z buraków cukr.	—
„ Soja	12,10—13,20
Melasa torfowa	—
Płatki ziemniaczane	—
Ziemiaki jadalne	—
Słoma żytnia prasowana	—

Notowanie kupców zbożowych w Toruniu

z dnia 11 bm.

Ceny rozumieją się za 100 kg franco stacja załadowania na Pomorz, za otręby franco stacja odbiorcza.

Pszenica dworska	30,00—30,50
Pszenica targowa	29,00—29,50
Zyto	26,50—27,00
Jęczmień dworski	26,00—27,00
Jęczmień targowy	25,00—25,50
Owies	28,00—29,00
Mąka pszena	52,00
Mąka żytnia	42,00
Otręby pszenne	21,50—22,00
Otręby żytnie	21,00—22,00

Warszawskie notowania walutowe.

z dnia 12. VI. 1931 r.

Transakcje	Sprzedaż	Kupno
WALUTY.		
Dolary St. Zjedn.	—	8,95—8,93
Franki francuskie	—	—
Franki szwajcarskie	—	—
Funty angielskie	—	—
DEWIZY.		
Belgia	—	124,17—123,86
Białogród	—	—
Budapeszt	—	—
Bukareszt	—	—
Gdańsk	—	—
Holandja	—	358,96—358,06
Kopenhaga	—	—
Londyn	—	43,36,25—43,25
Nowy York	—	8,915—8,895
Nowy York telegr.	—	8,919—8,893
Oslo	—	—
Paryż	—	34,91,50—34,83
Praga	—	26,42—26,36
Sztokholm	—	238,95—238,35
Szwajcaria	—	173,25—172,82
Wiedeń	—	125,33—125,02
Włochy	—	—
Hiszpanja	—	—
Ryga	—	—
Berlin (w obrotach nieoficj.)	—	211,52

Ogłoszenie

W rejestrze handlowym B Sądu Grodzkiego w Gdyni pod nr. 83 przy firmie Gdynska Olejarnia Spółka Akcyjna w Gdyni dopisano dnia 2 maja 1931 r.: kupcowi Aart de Koomen z Rotterdamu udzielono prosiury.

Gdynia, dnia 2 maja 1931 r.

Sąd Grodzki.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

15. 6. 31. o godz. 10 przedpoł. licytować będą przy ul. W. Garbary 29 za natychmiastową zapłatą gotówką: kasę ogniową żelaz. stoj.

Kozak, komornik sądowy w Toruniu, Kościuszki 5.

Polecamy nasz bogato zaopatrzone skład we wszystkie TOWARY ŻELAZNE, NARZĘDZIA

oraz SPRZĘTY KUCHENNE

F-a. JULI. MUSOLFF

Tow. z ogr. poręka

ul. Gdańska 6 BYDGOSZCZ Tel. 26 1659

7524

TAPETY

W najnowszych deseniach kupujesz najkorzystniej u 8130

Waligórskiego

Bydgoszcz,

Gdańska 104, obok Hotelu pod Orłem.

Przybory sportowe specjalnie tenis — korty tenis. Cenniki na żądanie. Rep. raklet zamów. pocztą (Bydgoszcz) 7940

4 pokojowe

mieszkanie kuchni łazienki w ładnym położeniu w o-rodzie do wynajęcia. Toruń, Św. Jerzego 6.

Pianina Jähnego

sprzedaje z gwarancją na dogodnych warunkach

Fabryka Fortepianów W. Jähne

Bydgoszcz

Gdańska 149, tel. 2225

Eljic: 8646

Grudziądz, Toruńska 17-19.

Poznań, Gwarna 10.

Szanownej Publiczności

podajemy do wiadomości, że przyjmujemy

wkłady oszczędnościowe (depozyta)

w złotych obiegowych, w złotych w zlocie i w walutach obcych począwszy od 1,- zł. do każdej wysokości od których płacimy:

za wypowiedzeniem 1/2 rocznie	9 1/2 %
kwartalnym	9 %
miesięcznym	8 %
14-to dniowym	7 %
dziennym	6 %
rocznym i większe sumy podług umowy.	

Zalätwiamy wszelkie czynności bankowe a mianowicie:

Otwieramy rachunki bieżące i czekowe, uskuteczniamy przekazy do wszelkich miejscowości w Polsce i zagranicą, zakupujemy i sprzedajemy obce waluty, dyskontujemy weksle, inkasujemy czeki, weksle i inne dowody, udzielamy pożyczek na przystępnych warunkach.

Wszelkie zlecenia zalätwiamy szybko i akuratanie.

Za zobowiązania Kasy ręczy powiat gniewski całym swoim majątkiem i siłą podatkową.

Konto żyrowe:

Bank Polski, oddział Tczew.
P. K. O. Poznań Nr. 206.003.
Komunalny Bank Kredytowy Poznań.

Zastępstwo Banku Polskiego dla inkasowania weksli.

Powiatowa Komunalna Kasa Oszczędności w Gniewie, Telefon nr. 11, 13, 52.

PRZETARG

na dostawę materiałów faszynowych.

Państwowa Inspekcja Dróg Wodnych w Bydgoszczy ogłasza publiczny przetarg ofertowy na dostawę materiałów faszynowych w ilości: faszyny wykłowej 2500 m³, palików okrągłych lub łupanych 25000 sztuk, długość palika 1,00 m. Miejsce dostawy: brzeg kanału Bydgoskiego km. 24-38.

Oferty w zapieczętowanych kopertach z napisem „przetarg na dostawę materiałów faszynowych” należy składać w biurze Inspekcji Dróg Wodnych najpóźniej do 25 czerwca br. godzina 12, w którym to terminie nastąpi otwarcie ofert w obecności ewtl. przybyłych oferentów.

Warunki przetargu oraz szczegółowe warunki dostawy materiałów faszynowych można przeglądać względnie nabyć za zwrotem kosztów w sumie 3 zł w Inspekcji Dróg Wodnych, w godzinach 11-13.

Do oferty należy dołączyć pokwitowanie Kasy Skarbowej na wpłacone wadium w wysokości 3 proc. ogólnej sumy oferowanej.

Bydgoszcz, dnia 10 czerwca 1931 r.

Państwowa Inspekcja Dróg Wodnych, 9076)

OGŁOSZENIE.

W rejestrze handlowym oddział B Sądu Grodzkiego w Gdyni pod nr. 83 przy firmie Gdyniska Olejarnia Spółka Akcyjna w Gdyni dopisano dnia 17 kwietnia 1931 r.: Uchwałą Walnego Zgromadzenia z dnia 10 kwietnia 1931 kapitał zakładowy podwyższono o 1.250.000 zł i wynosi obecnie 3.750.000 zł. Kapitał zakładowy podzielony jest na 1500 akcji imiennych opiewających na 2500 zł nominalnej wartości. Kierownik Hirez Gringard ustąpił z Zarządu i w jego miejsce wybrano do zarządu Artura E. Nadel'a, kupca z Rotterdamu.

Gdynia, dnia 17 kwietnia 1931 r.

Sąd Grodzki.

Dobrych szoferów

zawodowych oraz (amatorów) Pań i Panów szkół — kursy samochodowe —

Z. Kochańskiego w Bydgoszczy ul. 3-go Maja 14 a

— Żądajcie prospektów. —

Tani miesiąc

Odnowianie, reperacje, przyciemnianie futer.

mycie przywracanie polsku najnowszym sposobem. Ceny bezkonkurencyjne. Oficerom i urzędnikom specjalny rabat. Pracę wykonuje nowo sprowadzony, pierwszorzędnym fachowcem z Krakowa. Gotowe wnętrza stale na sprzedaż. Toruń, Bydgoska nr. 49, Telefon 431. 8597 Sprzedam **tanio** prawie nowy

„ESPE” wchłaniacz potu nóg

Patent „Urz. Patent. R. P. Z.”

Do nabycia we wszystkich aptekach, drogeriach i perfumeriach 7986

Sprzedam 8995

słomę pszenną,

suchą luzem.

Wudźno, K. A. J. B.

Farby Lakiery Pokosty Kredy Pendzie
najtaniej
E. E. Hanczewski
Grudziądz
Toruńska 10
6839

Pewną egzystencję

osięgną Panie tylko wymagane i energiczne. Wdowy i mężatki mają pierwszeństwo. Zgłoszenia w sobotę i poniedziałek od 2-5 po południu. Adres wskazuje Administracja „Dnia Grudziądzkiego”.

Wytwórnia rowerów

„Juwel”

połca rowery masywne po bardzo przystępnych cenach, solidnie wykonane, nośność ramy gwarantowana od 8 do 10 ctr. Gwarancja 2-letnia. Bydgoszcz, Grudziądzka 144. 7787

Elegancko

szybko i tanio nadrabiam stopki w pończoszках, na maszynic, według koloru, jakoteż i oczka łapię. Przeważnie 10. 7067

Dom

w Toruniu z wolnym składem i mieszkaniem zaraz na sprzedaż Małe Garbary 8. 8695

Używane

rzeczy, meble, kupuje, przyjmuję w komis sprzedam: kredens, bielizniarkę, gramofon, umywalkę, noce stoliki, obrazy, wiatrówki, platory, lornetki i t. d. Toruń. Nowy Rynek róg św. Jakóba

Skład komisowy

Zegluga Rieczna „Vistula”

Sp. z ogr. odp.

Agentura w Grudziądzu

Tel. 472. Biuro i przystań nad Wisłą. Tel. 472.

Regularna codzienna linja towarowo-pasażerska

Warszawa—Grudziądz—Gdańsk

Odjazd statków: Do Gdańska o godz. 14-ej
Do Warszawy „ 21-ej

Stawki za przewóz od 30 do 60% niżej zwykłych stawek kolejowych.

Najtańszy i najszybszy przewóz towarów. 8445

Dogodna komunikacja na ranne targi do Gdańska.

Dla wycieczek turystycznych specjalne zniżki.

Pierwszorządca duża Restauracja — Kawiarnia i Gabinet w Łodzi do sprzedania.

Wiadomość:

Warszawa, ul. Warecka nr. 1. H. Fuglewicz. 9016

Z GRUDZIĄDZA

NAJLEPSZYM MYDŁEM DO GOLENIA DOBY OBECNEJ JEST MYDŁO DO GOLENIA Pomerania

T. S. POMERANIA KAZIMIERZ WOLSKI I SYN - GRUDZIĄDZ (POMORZE)

ZWRACAMY UWAGĘ NA MARKĘ Pomerania

PREMIJOWANE NAJWYŻSZYMI NAGRODAMI

DZWON - Gdy światło Ci zgaśnie
MACIEJEWSKI 816 tel. w Grudziądzu 416 tel. w Toruniu
ZAKŁADY ELEKTROTECHNICZNE F. MACIEJEWSKI
GRUDZIĄDZ, Mickiewicza 4 Oddział Toruń, Stary Rynek 25 I p.
Radjo! Motory! Ładowanie akumulatorów! Instalacje! Tani! Fachowo!

Rozumną i powszechną oszczędnością stworzymy lepszy i tańszy kredyt aniżeli pożyczka zagraniczna!

Najłatwiej, najkorzystniej i najpewniej umieścisz swe oszczędności w złotych i w obcej walucie w

Komunalnej Kasie Oszczędności powiatu grudziądzkiego w Grudziądzu ulica Wybickiego Nr. 39

która płaci 8979

za wkłady złotowe od 7-10%, w walucie obcej 6-8%, zależnie od czasu wypowiedzenia.

WKŁADKI NA CELE: wakacyjne, gwiazdkowe i posagowe oprocentowuje wyżej, aniżeli normalne.

Oszczędzającym z prowincji wysyła dla nadsyłania wkładek czek! P. K. O. bezpłatnie.

Wpłaty wkładek na prowincję skutecznie odwrotnie pocztą, za nadesłaniem książeczki.

Rachunki bieżące i książeczki czekowe Komunalnej Kasy Oszczędności powiatu grudziądzkiego w Grudziądzu, są znacznym ułatwieniem gospodarki pieniężnej dla PT. Kupców i Przemysłowców.

Dla wygody PT. Klientów zalätwia inkaso weksli, punktualnie, dokładnie i najtaniej. Przyjmuje opłaty za świadczenia socjalne podatki itp.

Gwarancja i zabezpieczenie wkładów oparte jest statutowo — nietylko na własnych kapitałach, lecz i Powiatowego Związku Poręczającego, który odpowiada całym swym majątkiem i dochodami.

10% rabatu od naszych cen fabrycznych.

ubrania i płaszcze

Bielskie Fabryki Sukna G. Molenda i Syn

Grudziądz, ul. Toruńska 21.

Sandaletty-Sandały Plecionki

połca

HERNES

Grudziądz, Wybickiego 6/8 8449

Miejsce spotkań dla przyjezdnych

RESTAURACJA GRUDZIĄDZ
Plac 23 Stycznia 19 — Telef. 735
Obiady z 3 dań 1,20. Gorące potrawy oraz napoje wszelkiego gatunku o każdej porze dnia. Lokal obok przystanku tramw. 5 min. od dworca.

Kolacja à la carte już od 80 gr. począwszy 7056

własc.: Józef Grzeszkowiak

Miejsce spotkań dla przyjezdnych

Reklama dzwignią handlu!

Wyścigi konne z totalizatorem

urządzone przez Towarzystwo Wyścigów Konnych Ziem Zachodnich T. z. odbędą się na torze wyścigowym w **Kapuściskach Małych** k. Bydgoszczy w dniach 20, 21, 24, 28 i 29 czerwca, oraz 2, 5, 8, 11, 12, 15, 18, i 19 lipca 1931 r. Komunikacja pociągami kolejowymi z Bydgoszczy do Kapuścisk Małych oraz autobusami od placu Kościeleckiego. — **Początek gonitw o godz. 16.30** — bez względu na pogodę. Wcześniejsza sprzedaż biletów, programów i losów w Kolekturze Loterii Państwowej „Uśmiech Fortuny” ul. Pomorska 1.

„MARMUR-GRANIT” Sp. z Gdynia

Szosa Gdańska, vis a vis Szkoły Handlu Morskiego. — Telefon 1336. 8874

poleca i dostarcza w każdej ilości:

GRANITY naturalne i sztuczne
MARMURY naturalne i sztuczne
TYNKI szlachetne
LASTRIKA (Terrazzo)
PLYTY mozaikowe

TŁUCZNIĘ wszelkiego rodzaju
GRYSIKI w różnych kolorach do dekoracji ogrodów
WAPNO kaustyczne i hydrauliczne, bez żelaza, do tynków

Wykonuje się również wszelkie roboty, wchodzące w zakres tej dziedziny.

INSTITUT POLYTECHNIQUE

66, Bd Exelmans, Paris (XVIe)

Wyższa Szkoła Techniczna naucająca syst. korespondencyjnym

Rok założenia 1920.

SEKCJA POLSKA

(jęz. wykładowy — polski)

Przyjmuje się zapisy kandydatów na wydziały:

I. Elektrotechniczny

(dyplomy Montera, Technika i Inżyniera)

II. Inżyniersko-Budowlany

(dyplomy Technika i Inżyniera)

Program oraz warunki przyjęcia wysyła się na żądanie. 7785

Dr. Franciszek Raszeja

Docent Uniwersytetu Poznańskiego

Specjalista w ortopedji

przyjmuje w Toruniu przy ul. Leona Szumana 2. w prywatnej lecznicy chirurgicznej Dr. Dandel-skiego [dawniej Dr. Szumana] w soboty po południu od godziny 4—5. 8987

Przedzierżawienie czereśni.

Powiat wąbrzeski wydzierżawi drogą publicznego przetargu zbiór czereśni z około 33 km. szos powiatowych.

Ustny przetarg odbędzie się dnia 18 czerwca 1931 r. o godzinie 10-tej przed południem w Starostwie pokój nr. 14-ty.

Kaucja licytacyjna wynosi 50,— złotych.

Warunki dzierżawy zostaną przed rozpoczęciem licytacji podane do wiadomości.

Wąbrzeźno, dnia 10 czerwca 1931 r. 9061

WYDZIAŁ POWIATOWY — Zarząd Dróg w Wąbrzeźnie.

„Własna osada.”

Udzielamy bezprocentowych POZYCZEK na budowę i na spłatę hipoteki

Potrzebny własny kapitał 10—15%, od kwoty pożyczkowej, który oszczędzić można w małych ratach miesięcznych, amortyzacja 6—8%.

„HACEGE” Sp. z z. o. o. (a.g. m. b. H.) Gdańsk, Hansaplatz 2 b. 7699

Prospekty na życzenie bezpłatnie.

Informacji udziela:

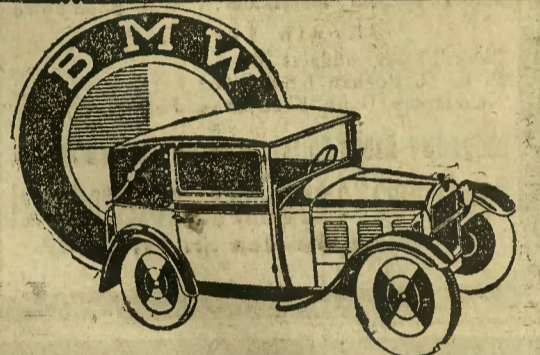
w Inowrocławiu, J. Chudziński, Kasztelańska 7.
w Bydgoszczy, H. Bichler, Marszałka Focha 23/25.
w Grudziądzu, L. Weiss, ul. 23 stycznia 18 a.

Regularna tygodniowa komunikacja Gdynia-Gdańsk i odwrotnie pierwszoklasowymi okrętami 250 ton.

Odjazd z Gdańska każdej środy, z Gdyni każdej soboty.

Dalszych informacji udzielają i o zgłaszanie ładunków upraszają:

Reederei Sieg & Co. G. m. b. H. Gdańsk, Behnke & Sieg, Gdańsk, Behnke & Sieg, Sp. z o. p., Gdynia, Aug. Wolff & Co., Gdańsk, Warszawskie Towarzystwo Transportowe, Gdynia. 8903

LIMUZyna 7.800 zł
REKLAMOWKA 6.500 zł

Przedstawicielstwo Samochodów B. M. W. na Pomorze

Henryk Zabłocki „AUTO-TRICYCLE” GDYNIA, Szosa Gdańska tel. 1541 8873

2 u meblowane słoneczne pokoje 9056

w Gdańsku do wynajęcia, okna od ulicy. Osobne wejście. Elektryczne światło. Pokój kąpielowy. Telefon. Spokojny dom. Oferty do Gazety Gdańskiej pod nr. 974.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

W czwartek, dnia 18 czerwca 1931 r. o godz. 10-tej sprzedam publicznie przez licytację za gotówkę najwięcej dającym u p. Gorańskiego w Konarach: 1 świnie 2 ctr.; 1 kanapę pluszową. 9070

(—) Gajewski, egzek. Wydz. Pow. Inowrocław.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

W sobotę, dnia 20 czerwca 1931 r. o godz. 11-tej sprzedam w Chlewiskach u p. Kanińskiego przez licytację za gotówkę najwięcej dającym: 3 krowy czarno-bestre, 1 konia wałach kary. 9071

(—) Gajewski, egzek. Wydz. Pow. Inowrocław.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

W sobotę, dnia 20 czerwca 1931 r. o godz. 14-tej sprzedam w Brudni u p. Markietana przez licytację za gotówkę najwięcej dającym: 40 świń (średniaków), 1 młocarkę (komplet). 9072

(—) Gajewski, egzek. Wydz. Pow. Inowrocław.

HOTEL

Naprzeciwko dworca głównego
Tel. 250-51 i 263-06.

CONTINENTAL

wł. Bałtyckie Tow. Terenowe z o. o. 3109

przeszło 160 łóżek
Łazienki, pływająca woda
Telefony w pokojach

GDANŃSK

Dźwiękowe Kino
SWIATOWID
Dzisiaj i dni następane!

Znakomity dźwiękowiec, produkcja francusko-polskiej
WIELKA GRA (Rekin)
W rolach głównych: Bogusław Samborski, Gina Manes, Jean Prejean.
UWAGA: Dialogi częściowo w języku polskim. Ponadto: dodatki dźwiękowe.

Dźwiękowe Kino
PALACE
Dzisiaj i dni następane!

Arcydzieło dźwiękowe
reżyserji A. E. Duponta „ATLANTIC”
Żywiłowa tragedia ludzkości na rozszalełych falach oceanu.
W rolach gł. JOHN STUART, F. DYALL, M. BANKS.
Ponadto nadprogram.

Wielkie Igrzyska Wojskowe

pod protektoratem JWP. Generała W. Thomée d-cy XV. dyw. piech. i JWP. Delegata Rządu Maczelintka Z. Wkleskiego
odbędą się w Bydgoszczy w niedzielę, dnia 14 czerwca br.
na placu przy ul. Król. Jadwigi. Początek o godzinie 15.

W programie:
Konkurs Hippycki Szkoły Podchorążych. Konkurs Hippycki Oficerski.
Konkurs władania białą bronią podofic. Woltyżerka. Kadryl podofic.
rów 16 p. ulanów. Gimkana 16 p. ulanów.
Bilety: w cenie zł. 3.—, 1.50 i 1.— zł. do nabycia w księgarni N. Gieryna, Plac Teatralny. — Na fundusz zwalczania bezrobocia wśród pracowników umysłowych. 9034

ZWIEDZAJCIE WOJEWODZKĄ WYSTAWĘ ROLNICZĄ I REGIONALNĄ W TARNOPOLU

od 23. czerwca do 3. lipca 1931.

Zniżki kolejowe!

9062

50%, dla osób pojedynczych w drodze powrotnej, zaś dla grup wycieczkowych od 10 osób wyżej po 50%, w obie strony na podstawie zgłoszenia wycieczki u zawiadowców stacji wyjazdowych.

Jarmark św. Anny. -- Wycieczki turystyczne po Podolu. -- Konkursy hippiczne od 25 do 29 czerwca br.

Szczegółowych informacji udziela biuro wystawy w Tarnopolu, ul. Mickiewicza 5. Tel. 101.

5913
Browar Pomorski
Józefa Chronowskiego
Tel. 195 Podgórze-Toruń Tel. 195
poleca
owe za wymiennie uznane piwa pod nazwą
„SMIETANKA POMORSKA”
SŁODOWE,
„KARAMEL POMORSKI”
KOZŁAK (BOCK)

Ubranie na miarę po 50 zł.

miesięcznej spłaty w 5 ratach.

Dajemy dowód o niezrównanej twórczości i solidności naszej firmy.
Ubranie w tej cenie i po dogodnych warunkach wykonane jest z najlepszych materiałów Bielskich i pierwszorzędnych podszewkach pod gwarancją dobrego kroju i eleganckiego fasonu.
Przy gotówce 10% zniżki
Jedna próba w zupełności zadowoli, przyczem zaoszczędzi się pieniądze.

Szendel & Sandelowski

właśc. Jabłoński, Toruń, ul. Szeroka 29.
Specjalny Dom Eleganckiej Konfekcji Męskiej,
Telefon nr. 851 płaszczy damskich i artykułów męskich. Wielki wybór!

Gdzie wychować syna?

Internat rodzinny, urządzony i prowadzony wzorowo, przy humanist. gimnazjum z prawami na 6 miejsc wolnych dla uczni kl. I i 4 dla klas wyższych.
Prospekt i informacje „ORLE GNIAZDO” w Orłowie p. Gdynia. 8991

Jeżeli Ci brak energii, równowagi, je-
ralnie, potrzebujesz dobrej rady, napisz
natychmiast imię, rok, miesiąc urodze-
nia, określe Twój charakter, zdolności,
przeznaczenie bezpłatnie (75 gr. znaczki
poczt. na przesyłkę załączyc). Analiza
szczegółowa, horoskop, odpowiedzi słyn-
nego medium Evigny-Rara koszt. zł. 3.
Przyjęcia osobiste, płatne, cały dzień.
Warszawa, Psycho-Grafolog, Szylter-
Szkolnik, Nowowiejska 32.
Niniejsze ogłoszenie załączyc. 7861

Klische

kreskowe, i siatkowe do gazet, katalogów
i t. p. wykonuje z rysunków i fotografii --
Chemigrafia „Dnia Pomorskiego”
Zgłoszenia w administracji Toruń, Szeroka 11

Łódź motorowa

w formie barkasy z drzewa dębowego z kajutą na przedzie pokładu i zamkniętym mostkiem kierowcy, 38 S. K. 10,90 mtr. długa, do użycia jako łódź pasażerska lub holownik. korzystnie do sprzedania.
Oferty do Gazety Gdańskiej pod nr. 9058

Kasy Rejestracyjne National

Wzorownie: Bydgoszcz,
Cz. Mieloch, Gdańska 31/2,
telefon 107
Toruń, W. Grzymała,
Plac Katarzyny 1

Przejąłem
praktykę
lekarsko-dentystyczną
po ś. p. Dr. Mielcarzewiczu przy ul. Dworcowej 3
Stefan Jabłoniowski,
Tel. 998. lekarz dentysta Tel. 998.
dawniej ul. Śniadeckich 33. (róg Dworcowej.)

Wróciłem z podróży
Dr. Paul Dowig
lekarz specjalista dla chorób skórnych
GDANSK Gr. Wollwebergasse 24
9017 vis à vis posesu w Zbrojewni.

SPRZEDAŻ

Para koni
sześćoletnich powóz pół-
kryty na gumach i uprząż
wyjazdowa natychmiast do
sprzedania. Czaczka, Solec
Kujawski. 9007

Podwozie

ciężarowe „Chevrolet” w
dobrym stanie, po general-
nym remoncie za przystęp-
ną cenę sprzedam. Oferty
do „Dnia Pom.” pod „Che-
vrolet”. 9033

Dom

dochodu rocznego 7000 zł
w Toruniu śródmieściu na
sprzedaż. Oferty do „Dnia
Pomorskiego” pod 1. 8282

Place budowlane

sprzedaż Bielańska 12.
8862

Parcela

budowlana na sprzedaż Adr.
poda Dzień Pomorski 8283

Wózki dziecięce

m. innymi marki Kon-Kon
poleca najtaniej

B. Pellowska i Syn

Toruń, Sw. Ducha 3,
róg Rabińskiej 8782
Grudziądz, 3 maja
róg Klasztornej

Szczyt smaku

to landrynki — 8723
karmelki owocowe

Machlejda

poleca po cenach fa-
brycznych do dalszej
sprzedaży „Leopold”
Toruń, św. Katarzyny

Rowery

najlepszych Fabrykatów
i wszelkie części zapasowe
poleca najtaniej. Reparatry
wykonuje solidnie i tanio.

Specjalność: emalowa-

nie na wszelkie kolory i lu-
towanie złamanych ram pod
gwarancją. 8788

Pianino

na sprzedaż. Kazimierza
Jagiellończyka 6, drugie wej-
ście, prawo. 9054

Okazja

Przepiękne futro karakulo-
we tania do nabycia
„FUTRO” Bydgoska 46.

Kapelusze

damskie, męskie, słomkowe,
filcowe czysci, prasuje, fa-
sonuje, farbuje E. Królikie-
wicz, mistrz kapelusznicy
Mostowa 20. 7542

RÓŻNE

Duży skład

z piwnicą w śródmieściu
Torunia do wynajęcia.
Wiad. Skład mebli Zenon
Kowalewski Toruń, Nowo-
miejski Rynek 16/17. 9069

KOSCHNICK & CO

Właśc. Bracia Koschnick
KAMIENIARZE I RZEźBIARSTWO NAGROBKÓW
Nowoczesne malarstwo nagrobków
8992 **Wielki magazyn gotowych pomników**
z najrozmaitszych materiałów w znakomitym wykonaniu. Najdogodniejsze ceny
Karthäuserstrasse 150 **GDANSK — SIDLICE** Telefon 25771

NAJRADYKALNIEJSZY

ŚRODEK DLA CIERPIĄ-
CYCH na najbardziej
zastarzałą i największą
PRZEPUKLINĘ

gdy nawet opaski różnych
zagranicznych specjalistów
nie pomogły, oraz wszelkie
fałszywe wynalazki nie po-
skutkowały, usuwa jedyny
specjalista z długoletnią pra-
ktyką dla cierpiących na
rupturę zapomocą mojego
opatentowanego bandaża
Nr. 1209, który przynosi
prawdziwą pomoc mężczy-
znom i kobietom.

S. KON

Warszawa, So-
snowa 13. Pro-
spekty na żądanie bezpłat-
nie. Prześtżęgam przed
naśladownictwem mojego
środka przez fałszywych
specjalistów. Kto zupełnie
już stracił nadzieję, znajdzie
u mnie prawdziwą pomoc.
9039

Pierwszorzędny

gabinet kosmetyczny
„Mimoza”
(dyplom Université de bea-
uté Paris) stosuje metodą
Cedlib usuwa wszelkiewady
cery i włosów. Trwale przy-
ciemnia brwi i rzęsy Toruń,
Piekary 43 I p. obok bramy
Bydgoskiej. 7273

Dla podróżnych

wakacyjnych
lepiej umeblowany pokój
dla 1—3 osób. Gdańsk,
Töpfergasse 29 I p. [9057

Zwózki

Transport mebli
Przeprowadzki
wyciełane wozy meblowe
Magazynowanie
we własnych zdrowych, jas-
nych, suchych magazynach
Przyjmuje
w komisową sprzedaż meble
fortepiany, szafy żelazne
wszelkie towary itd. 7723
Ekspedycje
towaru i bagażu wykonuje
najtaniej
Ludwik Szymański
Żeglarska 3 Toruń Tel. 909

2 pokoje

ładnie umeblowane. Jęcz-
mienna 11, I. ptr. 9015

Unieważnia

się bilet na broń nr. 48 z
dnia 22. I. 1931 r. na nazw-
wisko Szmakfer Witold.
9074

Kupię

dom. Wpłać 8.000 zł.
Oferty do „Dnia Pomorskiego”
pod 9012.

Gabinet Kosmetyczny

„Markiza”
przy ul. Łaziennej nr. 28
II. ptr. masaże lecznicze,
kosmetyczne, maski odmł-
dzające, upiększające. Dłu-
gotrwale przyciemnianie
brwi i rzęs. 7033

Pierwszorzędne

kursa
kroju szycia i modelowania
— koncesjonowane przez
Kuratorjum Okręgu Szkol-
nego Pomorskiego przy-
muje uczenie od lat 15
Dla Pań specjalny kurs wie-
czorny na własnych mater-
jalach. A. Ejmowa, mistrzy-
ni Toruń, Prosta 25. 7140

Szkoła Zawodowa

od r. 1898
Kurs handlowy, stenografii,
maszyn biurowych, nowo-
czesnej księgowości rolni-
czej, przemysłowej, ręk-
dzielniczej, współdzielczej i
komunalnej i t. p. Czesne
dla dojeżdżających zł. 25.—
miesięcznie. 1540
Dyrekcja Toruń Żeglarska
nr. 25, II p., telefon 897.

Pokój

umeblowany frontowy od-
dzielne wejście od 15 VI.
do wynajęcia. Wiadomość
Klonowicza 28 parter.
9055

Deski

stare, sza-
łówkękupi
L. Szymański Toruń Żeglar-
ska 3. 9068

B. Wilamowski

Toruń 0288
28 ul. Żeglarska 28

Wszelka BIELIZNA robocza

w dobrych gatunkach
TANIO

Repertuar Teatru Toruńskiego

W sobotę, dnia 13 bm.
o godz. 20-tej
Premjera
Krusia
Leśniczanka
Operetka w 3 aktach
J. Jarno.

Zapisy

Do prywatnej szkoły im. św.
Teresy (Kościuszki 4
codziennie 12—13. Szkoła
przygotowuje dzieci do gim-
nazjum dokładnie i ściśle
według programu. 8606

Uwaga!

Firma Szallies, Wejherowo
ul. Gdańska 21 podaje do
laskawej wiadomości Sza-
nownej Klienteli, że likwi-
duje garbarnię, wobec czego
prosi o zgłaszanie się po
swoją towar do dnia 1 sier-
pnia 1931 r. jako ostatniego
terminu. Ludwik Kotyński.

Rakiety

Tenisowe naprawia, Instru-
menty Muzyczne Witold
Jankowski Toruń, ul. Cheł-
mińska 2. 9078

W niedzielę, dnia 14 bm.

o godz. 20-tej
„Zuzi”
Operetka w 3 aktach
A. Reny'ego
Ceny zniżone.

W niedzielę, dnia 14 bm.

o godz. 20-tej
Krusia
Leśniczanka
Operetka w 3 aktach
J. Jarno.

W poniedziałek, dnia 15

bm. o godz. 20-tej
„Dziłkuska”
„Na droższą moją Pedzi”
Komedja w 3 aktach
H. Mannersa.

W zwierciadle tygodnia.

TRAGICZNY ZGON SYNA PREZYDENTA MEXYKU.

18-letni syn prezydenta Meksyku, Guillelmo Ortiz Rubio został zastrzelony w Ameryce przez sędziego pokoju, w chwili gdy na jego wezwanie nie zatrzymał samochodu.

AUDJENCJA W WATYKANIE

Ekscesarzowa austriacka Zyta była przyjęta w tych dniach na uroczystej audjencji przez Ojca św. W związku z wizytą ekscesarzowej w Watykanie krąży w kołach dyplomatycznych najróżniejsze pogłoski m. in. o unji personalnej między Włochami i Węgrami oraz o bliskich zaręczynach jej syna Otona z jedną z córek króla włoskiego.

LATARNIA ORJENTACYJNA 8732

zastępuje **stróża nocnego**

Polska Fabryka Wodomierzy i Gazomierzy

Telefon 304 **TORUN**, Bydgoska 105

Zamówienia przyjmują Fa. E. SIWIEC, ul. Zeglarska
Fa. F. DĄBROWSKI, Stary Rynek

AUDJENCJA W WATYKANIE

„CUDOWNA“ PŁYWACZKA. 16-letnia Amerykanka Helen Madison, rekordzistka świata, przybywa do Europy.

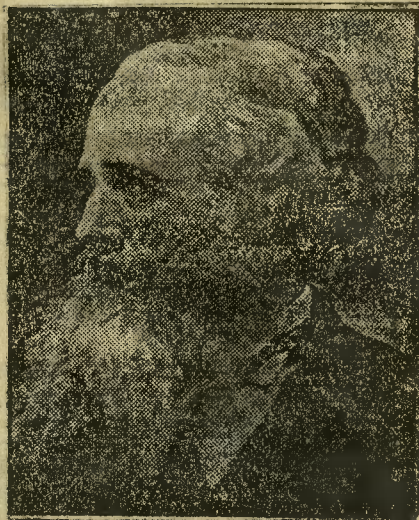

PRZYWÓDCY STAHLHELMU PRZED SADEM.

Seldte (po lewej) i Duesterberg skazani zostali za obrazę republiki przez sąd berliński na wysokie grzywny.

KATASTROFA NOCNA.

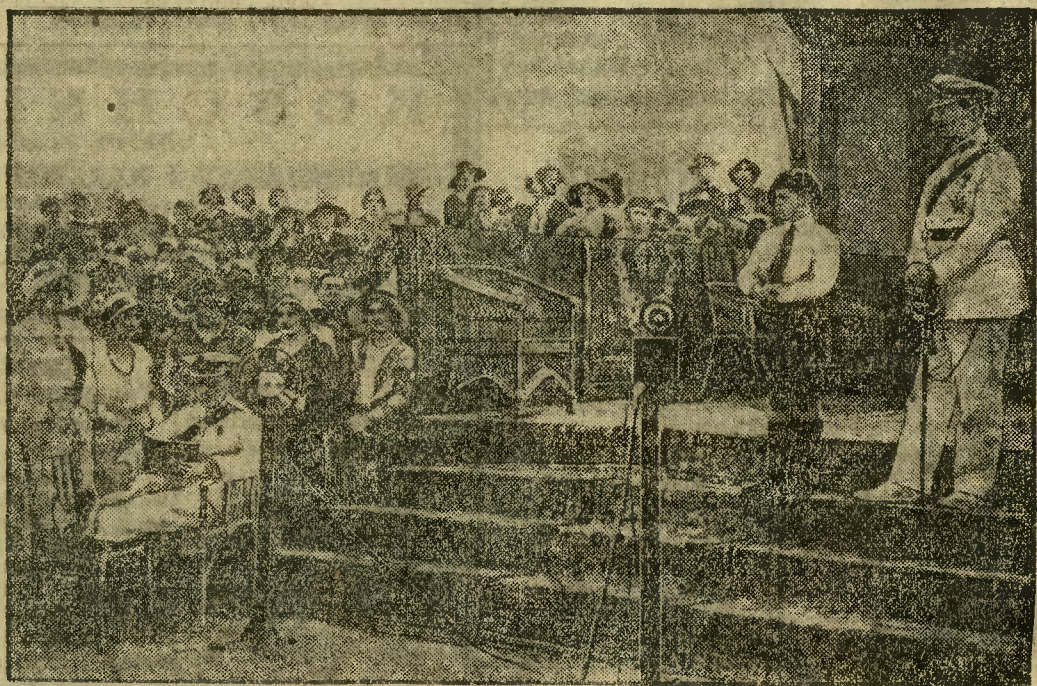
SŁAWNY FIZYK MAXWELL.

Jeden z największych fizyków 19 wieku Anglik James Clerk Maxwell urodził się przed stu laty dnia 13 lipca 1831 roku

NOCNA KATASTROFA NA MORZU

Podczas manewrów wiosennych floty francuskiej u wybrzeży Afryki zderzyły się w nocy dwa torpedowce. Ściana jednego z nich została doszczętnie zdruzgotana. Dwie osoby poniosły śmierć

OTO SKUTKI ROZRUCHÓW BEZROBOTNYCH W BERLINIE

W PIERWSZĄ ROCZNICĘ WSTĄPIENIA NA TRON KRÓLA RUMUNSKIEGO KAROLA II.

<p>Ogłoszenia: wiersz milim. na stronie 7-linowej . . . 0,25 zł w teście na pierwszej stronie . . . 1,50 zł na drugiej i trzeciej stronie . . . 1 zł — w teście . . . 0,60 zł Drobne za słowo 15 gr. pierwsze słowo podwójnie. Dla poszukujących pracy i nekrologi 25% zniżki, komunikaty 50 gr. Za ogłoszenia komplikowane i z zastępowaniem miejsca 20% nadwyżki W Gdańsku za wiersze m/m na stronie 7-linowej . . . 15 fen. Drobna za słowo 5 fen. — tytułowe . . . 10 fen. Przy sądownym ściganiu należności rabe. uposaż. Dla wszelkich spraw spornych właściwa są Sady w Toruniu. Za latarnowy druk przepisane miejsce ogłoszenia administracja nie odpowiada.</p>	<p>Redaktor odpowiedzialny Stanisław Nowakowski w Toruniu Bydgosko 7b Red. odpowiedzialny na Bydgoszcz Michał Stefan Mostowa 6 Redaktor odpowiedzialny za sprawy W. M. Gdańska Wł. Cieszyński, Gdańsk Stadtgraben 6 Redaktor odpowiedzialny na Wejherowo Wł. Grabowski Gdańska 4, tel. 64 Redaktor odpowiedzialny na Inowrocław, Cyprian Karpiński Inowrocław ul. Toruńska 8, Redaktor odpowiedzialny na Grudziądz, Józef Stanaob, Grobłowa 6 Za ogłoszenia odpowiada administracja Wydawnictwo: „Dzień Pomorski”, „Dzień Bydgoski”, „Gazeta Gdańska”, „Gazeta Morska”, „Dzień Grudziądzki”, „Dzień Kaszubski”, „Dzień Kujawski” Czcionkami Pom. Druk. Rotn. S. A. w Toruniu Bydgoska</p>	<p>Abonament miesięczny wynosi</p> <table style="width: 100%;"> <tr> <td>w ekspedycji miejscowych agencji . . . . .</td> <td>3— zł</td> </tr> <tr> <td>z odnośnikiem do domu w Toruniu . . . . .</td> <td>3,40 zł</td> </tr> <tr> <td>przez pocztę z odnośnikiem . . . . .</td> <td>3,56 zł</td> </tr> <tr> <td>pod opaską . . . . .</td> <td>4,50 zł</td> </tr> <tr> <td>w Gdańsku przez pocztę . . . . .</td> <td>2,50 gd</td> </tr> <tr> <td>przez chłopca . . . . .</td> <td>2,30 zł</td> </tr> <tr> <td>z odbieraniem w administracji wprost gd 2, zagranicą 4 gd . . . . .</td> <td>7— zł</td> </tr> </table> <p>W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą (np. przeszkody w rozkładzie strajki), Administracja nie odpowiada za niedostarczenie pisma PRENUMERATA „DNIA KUJAWSKIEGO” miesięczna w administracji 2,70 zł — na pocztach już z odnośnikiem kwartalnie 9,27 zł miesięcznie 3,09 zł</p>	w ekspedycji miejscowych agencji	3— zł	z odnośnikiem do domu w Toruniu	3,40 zł	przez pocztę z odnośnikiem	3,56 zł	pod opaską	4,50 zł	w Gdańsku przez pocztę	2,50 gd	przez chłopca	2,30 zł	z odbieraniem w administracji wprost gd 2, zagranicą 4 gd	7— zł
w ekspedycji miejscowych agencji	3— zł															
z odnośnikiem do domu w Toruniu	3,40 zł															
przez pocztę z odnośnikiem	3,56 zł															
pod opaską	4,50 zł															
w Gdańsku przez pocztę	2,50 gd															
przez chłopca	2,30 zł															
z odbieraniem w administracji wprost gd 2, zagranicą 4 gd	7— zł															